

Както пчелите приготвят меда, като събират нектар от много и различни цветове, но му придават един вкус, така и ние нека се ползваме от меда на отците, събиран в различно време, но съдържащ една и съща благодат и едно духовно учение.

Да подражаваме на светиите, тях нито скърбите са ги побеждавали, нито покоят ги е разслабвал, както сега става с мнозина от нас, като с нестабилни хора, които от всеки напор на вълните биват залети с вода и потъват.

Земетресението е като глашатай, който на всички предвъзвестява Божия гняв. То става предварително, та да можем от страх да станем

по-добри и да отклоним от себе си
наказанието.

Както човекът, който гледа към слънцето, не
прави светилото по-светло, а осветява
собствените си очи, така и този, който почита
мъченика, не го прави по-славен, а получава от
него освещаващо благословение.

Когато си спомним за светиите, ако сме в
безгрижие - се пробуждаме, ако сме в
безстрашие - се устршаваме.

Споменът за светиите обикновено ни избавя от
душевен смут, предизвикан от злите и нечисти
духове и непристойни помисли.

Такъв е обичаят на светиите: ако направят
нещо лошо, тържествено го показват, всеки ден
стенат и го правят открито за всички; ако пък
нещо благородно и велико извършат - крият го
и го предават на забрава.

Душите на светиите са такива, че те и на
страдащите съчувстват, и на щастливите не
завиждат, а се радват, веселят, утешават, като
виждат тия, които получават благодеяния.

Душите на светиите са изпълнени с кротост и човеколюбие както към своите, така и към чуждите; те състрадават дори на безсловесните.

Не само освобождението от греховете те прави свят, но също така присъствието на Светия Дух и богатството на добри дела.

Като слезем в ада, където никой не може да се изповяда и от където вече никой няма да ни освободи... тогава ще трябва в притеснение и дълбок мрак и при пълна липса на утешители да търпим безконечното наказание и да станем ненасищаща храна за всепояждащия огън.

Ненапразно Бог ни устращава с геената - така
я прави несъмнена, а чрез страха цели да ни
направи по-добри.

Щом думите са безсилни да изразят
жестоките страдания, които търпят хората,
изгаряни тук (на земята), то още по -малко
могат да бъдат описани страданията на
измъчваните там (в ада). Тук поне всички
страдания свършват за няколко минути, а там
опалваният грешник гори вечно и не изгаря.

Дяволът затова убеждава някои да мислят,
че няма геена, за да ги вкара в нея. Бог обратно,
устращава ни с геената и я е приготвил, та като

знаем за нея, да живеем така, че да не
попаднем в нея.

Има Ангели и Архангели, Престоли,
Господства, Начала, Власти; но не само тия
чинове съществуват на небесата, има без
крайни множества и неизброими племена,
които никакви думи не могат да изобразят.

Ангелите не само защитават, но и ръководят
вярващите да не се препънат.

Под „ангели“ разбирай също така и
богоносните мъже, които имат знание за Бога,
пазят ни и ни ръководят във всички пътища, т. е.

В живота, за да не се препънем о камъка на
съблазънта.

Ангелите присъстват навсякъде и особено в
дома Божий, където предстоят пред Царя,
всичко е изпълнено с тия безплатни сили.

Беден е не този, който няма нищо, а този,
който желае много...

Бедността ни най-малко не е препятствие за
гостоприемството

За бедния бедността не може да бъде пречка
за даване на милостиня поради неговото
душевно богатство.

Бедността не е нещо добро, но правилното ѝ
използване е добро

:

Ако понасяш мъжествено бедността,
благодарейки на Господа, това ще ти послужи
като повод и основание за получаване на венци;
а ако заради нея хулиш Създателя и осъждаш
Неговия Промисъл, ти я употребяваш за зло.

Ако бедността беше зло, всички бедни щяха
да бъдат зли; щом мнозина от бедните са

стигнали небесата, следователно, бедността не е зло.

Не трябва да униваме поради бедността, а да търсим това богатство, което се състои в добрите дела, и да избягваме онази бедност, която ни вкарва в грях.

Убойте се всички, които обиждате бедните! Вие имате и сила, и богатство, и пари, и благосклонността на съдиите; но те имат оръжие, което е по-силно от всичко това - стонове, риданията и обидите, които търпят, защото всичко това привлича помощта от небесата. Тези оръжия разоряват къщи, разрушават основи, унищожават градове,

погубват цели народи. Толкова е голяма грижата на Бога за страдащите.

Да предоставим на Бога времето за прекратяване на бедствията, а самите ние само да се молим, да живеем благочестиво, защото нашата работа е да се обърнем към добродетелта, а прекратяването на бедствията - това е Божие дело. ..

Владиката на всичко, Който държи в ръката Си цялата вселена, разтърсва земята със земетресения не за да я преобърне, а за да обърне към спасение хората, които живеят непорядъчно.

Ако сме в състояние с благодарност да
понасяме случващите се бедствия, ще изгладим
значителна част от нашите грехове.

Бедствията при всички хора стават поради тях
самите, поради собствената им вина, когато с
делата и постъпките си сами отхвърлят доброто
и така се подлагат на наказания.

Бедствията постигат праведните за тяхно
изправление и подбуждане към благоразумие,
а грешните - като неизлечимо болни - за
наказания и мъки.

Възлюбени, когато видиш умножаващите се бедствия, не унивай, а още повече се ободрявай. Бог допуска те да станат, за да прогони твоето безгрижие, да те пробуди от сън.

Всички големи бедствия, потресли цялата вселена, са стана ли поради гордостта.

Духовният човек, дори и да го нападат безброй бедствия, не се колебае и не бива уловен от нито едно от тях... Нека го нападат бедност, болест, обиди, злословия, клевети, рани, различни наказания, насмешки, хули и оскърбления; но понеже той живее извън света и е свободен от телесните страсти, ще се надсмее над всичко това.

Не се удивлявай, когато видиш, че някой праведен човек се отличава с велики добродетели, а търпи безчислени бедствия. Напротив, трябва да се учудваш, ако дяволът, получавайки множество удари, започнеше да мълчи и спокойно да понася раните.

Не е толкова страшно да паднеш в дълбините на злото, колкото това - като паднеш, да останеш в тях. Не е толкова нечестиво да паднеш в дълбините на греха, колкото - като паднеш, да оставаш безгрижен.

Някой от премъдрите, показвайки, че безделието е донесло зло на всеки, в беседа за

служителите е казал: „Употребявай го на работа, за да не остава празен“ (Сир. 33:28).

Тяло, останало в бездействие, става болезнено и безобразно, а онова, което е в движение, труди се и понася утежненията, е благообразно и здраво; същото става и с душата.

Не, няма нищо в света, което да не се е развалило от бездействие.

Няма нищо по-безполезно от човек, който прекарва времето си в бездействие и разкош.

Бездействието вреди на всичко, дори и на телесните членове. Ако окото или устата, или стомахът, или друг някой орган не изпълняват своята работа, ще заболяят; но нищо не е така потърпевшо от бездействието, както душата.

От всичко най-неприлично и несвойствено за християнина е да търси бездействие и покой; нищо не е така противно на нашето призвание и войнство, както силната привързаност към настоящия живот. Твоят Владика бе разпнат, а ти търсиш покой? Твоят Владика бе прикован, а ти се предаваш на удоволствия? Това ли е задачата на благородния войн?

Нека не се учудваме на настоящите блага, за да се удивляваме на бъдещите, или по-точно - да

започнем да се удивляваме на бъдещите, за да не се учудваме на настоящите.

Търси бъдещите блага и ще получиш настоящите; не търси видимите - и непременно ще ги получиш.

Ще се наслаждаваме и от настоящите блага само ако въз любим бъдещите и небесните.

Който предпочита земното пред духовното, той се лишава и от едното, и от другото, а който се стреми към небесното, той непременно ще получи и земното.

Покоят и наслаждението на небесата са
непрестанни, винаги неизменни и безсмъртни;
не можеш да намериш за тях нито предел, нито
край.

Най-доброто от всички блага е помненето на
Бога.

Нима не знаеш, че дори и вселената да
придобиеш - десетократно, стократно,
хилядократно и двойно по толкова дори, то не
може да се сравни и с най-малката частица от
небесните блага.

Нека благодарим на Господа не само за това,
което знаем, но и за това, което не знаем,
защото Бог ни прави благодеяния не само
когато искаме нещо, но и когато не искаме.

Случило се е нещо добро? - Благославяй Бога,
и доброто Ще остане. Случило се е нещо лошо?
- Благославяй Бога, и лошото ще се прекрати.

Да бъдем прилежни в молитвата и да
благодарим не само когато получаваме
желаното, но и когато не получаваме, защото и
неполучаването, когато е по воля Божия, е не
по-малко благотворно, както и получаването.
Ние не знаем кое ни е полезно в такава степен,
в каквато Бог знае това. Следователно

получаваме или не - ние сме длъжни да благодарим.

Нищо не е така приятно на Бога, както признателната и благодарна душа.

Искаш да знаеш как трябва да изразяваме благодарността си? Да изповядваме съгрешенията си - това означава да благодарим на Бога. Като изповядва греховете си, човек показва, че е виновен за множеството си грехове и не е получил достойно наказание. Затова и той най-много благодари на Бога.

Да благодариш за това, за което другите злословят или изпадат в отчаяние, е голямо благоразумие: първо, ти радваш Бога; второ, посрамваш дявола; трето, показваш, че станалото с теб е нищо... Ако благодариш, дяволът безславно отстъпва, а Бог, като приел чест, ти въздава по-голяма чест.

Не може човек, който е благодарен дори в нещастие - да страда. Душата му се радва, като прави добро, имайки чиста съвест - тя се услажда от похвалите си... Нима нищо по-свято от езика, който в нещастията благодари на Бога, той по нищо не се отличава от езика на мъчениците и получава същия венец. До него стои дяволът, който го принуждава да се отрече от Бога чрез богохулство и го терзае с мъчителни мисли, помрачаващи душата му със скръб.

И така, който е понесъл скръб и е благодарил на Бога, той е получил мъченически венец. Ако например боледува детето, а майката благодари на Бога - това е венец за нея. Нейната скръб не е ли по-лоша от всяко мъчение? Но тя не я е накарала да каже жестока дума. Умира детето - майката отново благодари на Бога. Тя е станала дъщеря на Авраам. Макар и самата тя да не е принесла детето си в жертва, но не е скърбяла, когато са й отнели нейния Божий дар.

Невъзможно е нито мъжествено да свидетелстваш, нито ревностно да проповядваш, нито да извършиш нещо друго велико и трудно, ако силата на Светия Дух не подкрепи духа на свидетеля (мъченика).

Благодатта Божия би ни направила по-твърди
от диаманта и
напълно непобедими, ако ние бихме я
пожелали.

Благодатта Божия е готова и търси онзи човек,
който би я приел с усърдие.

Благодатта не се изтощава и не намалява.
Този извор струи непрестанно и от неговата
пълнота ние можем да изцерим нашите души и
тела.

Такава е благодатта на Духа: тя побеждава
телесните болести и поражда гореща любов.

Този, който има Божията благодат - не се бои
от никого, макар да търпи и много злини не
само от човека, но и от самия дявол/

Благодатта на Духа не може да се всели в
неблагодарния и намиращия се във вражда.

Как можем да привлечем в себе си
благодатта? - Като вършим угодното на Бога и
във всичко Му се покоряваме.

Вярвай, че благоразумието е по-надеждно
от щастието. Щастието бързо променя
обстоятелствата, а благоразумието е кормило.

Ако ти си благоразумен, то нито звяр, нито
човек не само няма да ти причинят никаква
вреда, но ще ти принесат и голяма полза.

На всички хора е нужно благоразумието, но
особено на тези, които са облечени в почест и
власт, за да не би увлечени от бремето на
властта, като неудържим буен поток да се
хвърлят в пропастта.

Нищо така не ни уподобява на Бога, както
благотворителността.

Благодеянията, които вършим, принасят полза не толкова на онези, които приемат, а на тези, които дават, тъй като им доставят дръзновение пред Бога

За благочестивите хора се сражават: ангелското войнство, сонмът на пророците, силата на апостолите, застъпничеството на мъчениците.

Упражняването в благочестие принася плод и в бъдещия живот: и тук, и там дарява утешение.

Живеещите благочестиво непрестанно са
гонени, ако не от хората, то от демоните, а това
е най-тежкото гонение.

Бог е създал човека не за да бъде полезен само
на себе си, но и на много други.

Колкото си по-силен, толкова по-
справедливо би било да подкрепиш по-
слабия.

Няма друго такова свидетелство и признак на
вярата и любовта към Христа, освен грижата за
братята и за тяхното спасение.

Дори някой да раздаде много пари, той няма да
направи толкова, колкото този, който спасява
душата, извежда я от заблуждение и я
ръководи към благочестие.

Трябва не само да предпазваме от грех, но
и след падението да подадем ръка.

Ние трябва постоянно да изправяме и
дружески да вразумяваме нашите безгрижни
братя, дори и да няма никаква полза от
увещанието ни.

Никога не трябва да изоставяме падналите
братя, макар и предварително да знаем, че те
няма да ни послушат.

Както, обиждайки ближните си, ние
обиждаме себе си, така и благотелствайки,
ние благотворим и на себе си.

Бог често допуска да се разболееш не защото те
е изоставил, а за да те прослави повече. И така,
бъди търпелив!

Ето това (търпението при болест) е истински
мъченически венец! Мъченик е не само този,
който, като получи заповед (от мъчителя) да

принесе жертва (на езическите богове), е решил, че е по -добре да умре, отколкото да принесе жертвата; мъченичество е и когато човек приема заради Христа нещо, с което може да си навлече смърт.

Нима всички болести са поради греховете? - Не всички, но повечето от тях. Някои са и от безгрижие. Чревоугодието, пианството и бездействието също причиняват болести.

Когато те налегне някоя тежка болест и мнозина започнат да те увещават да облекчат състоянието ти: чрез заклинания, амулети или други чародейни средства, а ти поради страх Божий мъжествено и твърдо понасяш теготата на болестта и предпочетеш да претърпиш,

отколкото да направиш нещо подобно - това
ще ти донесе мъченически венец.

Не се съмнявай, че както мъченикът
мъжествено понася мъките при изтезанията, за
да не се поклони на идола, така и ти понасяш
мъката на болестта, вместо да се възползваш от
помощта на идола, като направиш онова, което
той изисква от тебе. Онези мъки са по-силни, но
пък тия са по-продължителни - така че се
оказват равни на другите, а често дори и по-
големи. Така че, когато треската те измъчва
отвътре и те изгаря, а ти въпреки увещанията
на другите отхвърлиш заклинанията, не се ли
удосто - яваш с мъченически венец?

Бракът е пристан на целомъдрието за ония,
които желаят добре да се ползват от него, като
не позволява на природата да буйства.

Считам девството за много по-достойно от
брака. Същевременно обаче не причислявам
брака към лошите неща, а напротив, дори го
възхвалявам.

Който мисли брака за нещо лошо, той
умалжава славата и на девството, а който
одобрява брака, той още повече възвисява
девството и го прави по-чудно и по-светло.

Бракът е даден за раждане на деца, но още
повече - за потушаване на естествения огън.

Бракът се лишава от всякаква похвала тогава,
когато някой се ползва от него до пресищане.

Жена, която се въздържа против волята на
мъжа си, не само се лишава от награда за
въздържанието, но и ще дава отговор за
неговото прелюбодеяние, и то по-строг отговор,
отколкото ще дава той самият.

Бракът не е пречка за благочестието.

Можем да получаваме полза за нашия живот, ако не осъждаме брака и не го смятаме за пречка на пътя, водещ към добродетелта - да имаш жена, да възпитаваш децата си, да стопанисваш дома си и да работиш занаята си.

Бракът е лекарство, което унищожава блудството.

Бракът е установен, за да не се предаваме на блудство, а да бъдем целомъдрени.

Тялото на мъжа вече принадлежи не на мъжа, а на жената. Нека той запазва в цялост

нейната собственост, нека не я намалява и не я поврежда.

Както в нашите тела, когато се случи да заболеем, ние не отсичаме болната част, а унищожаваме болестта - нека така постъпваме и с жена си. Ако има в нея някакъв порок - не отхвърляй жена си, а унищожавай порока.

Бракът е велико тайнство. Не разсъждавай за него просто и както ти падне и не търси обилно богатство, когато искаш да си вземеш жена. Бракът не трябва да се смята за търговия, а за съюз на живота.

Никаква полза няма от богатството, ако не
намерим добра душа... Да вземеш богата жена,
често се оказва и не добър начин за
придобиване на богатство.

Тия жени, които блестят с душевна красота,
колкото повече време минава и колкото повече
те разкриват своето благородство, толкова по-
силна правят привързаността на своите мъже и
по-силно възпламеняват тяхната любов.

Годеници, когато искате да встъпите в
брак, встъпвайте благопристойно, без
танцуване, смях, срамни речи, свирни... Винаги
призовавайте Бог да бъде Посредник във
всичките ви дела.

Светът се състои от градове, градовете - от къщи, къщите - от семейства. Затова: когато настане вражда между мъжа и жената - войната влиза в домовете, а когато в домовете има вълнение, стават неспокойни и градовете. Когато пък градовете изпаднат в смут, то по необходимост и цялата вселена се изпълва със смут, война и раздори.

Когато няма раздор между жената и мъжа, колко блага произлизат от това! Знам и колко злини стават, когато те се карат помежду си. Ако са в раздор помежду си - нито богатството, нито добрите или многото деца, нито властта и могъществото, нито славата и честта, нито изобилието и разкошът, нито друго някое благосъстояние могат да радват мъжа и жената.

Мъжът трябва с голямо внимание да отхвърля гибелните съвети на жена си. Жената пък, като добре помни наказанието, на което бе подложена Ева, която дала на мъжа си погибелен съвет, нека не дръзва да съветва мъжа си нещо подобно. Нека не подражава на Ева, а като се вразумява от примера и - да съветва това, което не би подложило на никакво наказание и осъждане нея и мъжа и.

Истинското богатство и най-голямото щастие е мъжът и жената да не бъдат в разногласие помежду си, а да са съединени един с друг като една плът, защото казано е: двамата ще бъдат една плът (срв. Бит.2:24). Такива съпрузи, макар да живеят в бедност и да не са знатни,

могат да бъдат най-щастливи, защото се наслаждават на истинското щастие и живеят в постоянно спокойствие. Тия, които не се наслаждават на такова съгласие, а страдат от ревност и губят богатата на мира - дори и да са заобиколени от голямо богатство и да живеят в слава, са нещастни. Всеки ден си измислят вълнения и притеснения, взаимно се подозират и не могат да изпитат удоволствие, защото вътрешната вражда обърква всичко и им причинява множество неприятности.

Трябва да се извикат свещеници и с молитви и благословения съпрузите да се утвърдят в съжителството си, та по този начин и любовта на младоженеца да се усилва, и целомъдрието на невястата да се укрепява. Всичко да спомага за тяхното въдворение в дома на добродетелта, а дяволските козни да

се унигцожават и съпрузите да прекарват
живота си в радост, съединявани с Божията
помощ.

Където мъжът, жената и децата са съединени в
съгласие и любов с връзките на добродетелта,
там посред тях е Христос.

Жените ще бъдат обичани от мъжете си, ако
душите им по - рано не са се опорочили в блуд
и не са се развратили. Когато юношата познава
само тази жена, с която е встъпил в брак,
любовта му ще бъде по- пламенна,
разположението - по-искрено, дружбата - по-
надеждна.

На грешния мъж се дава зла жена... като горчиво лекарство, което погубва греховните сокове. И нападенията от децата също са наказание за греховете.

Както е престъпление да разсичаш плътта, така и да се разделяш с жена си, е беззаконие.

Да се развеждаш, е противоестественно както на самата природа, така и на закона. На природата - защото се разделя една и съща плът, на закона- защото вие дръзвате да разделяте това, което Бог е съчетал и заповядал да се не разлъчва.

Умолявам ви да търсите за съпружеския си живот не пари и богатство, а добро поведение и кротост. Търси богобоязлива и благоразумна девица и това ще бъде по-добро за теб от безбройните съкровища.

Ако искаш да се харесваш на мъжа си, украсявай душата си с целомъдрие, благочестие, грижи за дома. Тази красота хем повече пленява, хем никога не отминава. Нито старостта унищожава тази красота, нито болестта я разрушава.

Нека съпругата разсъждава така: ако търпиш жесток мъж ще получиш светъл венец, а ако мъжът ти е кротък и тих - Бог за какво да те награждава? Казвам това не за да

дам повод на мъжа да бъде жесток, а за да
убедя жената да понася жестокия си мъж.
Когато всеки се старае да изпълни своите
задължения, то и ближният ще се старае да
направи същото.

Жената - това е вторичната власт: значи, тя не
трябва да изисква равенство с мъжа, тъй като
стои под главата; а мъжът не трябва да гледа на
нея високомерно, като на своя подчинена,
защото тя е негово тяло, а ако главата започне
да пренебрегва тялото, сама се обрича на гибел.
В замяна на послушанието мъжът трябва да
дарява любов... Тялото дава на главата да си
служи с ръцете, нозете и всички други членове,
а главата се грижи за тялото, като му посвещава
целия си разум. Няма нищо по -добро от такъв
съпружески живот.

Жената дори хиляда пъти да е получила развод по светските закони, се осъжда като прелюбодейка. И това е така, защото в Съдния ден Бог ще я съди не по светските закони, а по онези, които Той Самият е дал.

Ние не отхвърляме втория брак, а само съветваме, ако някой може да се въздържа, нека се задоволява с първия.

Трябва да се извикат свещеници и с молитви и благословения съпрузите да се утвърдят в съжителството си, та по този начин любовта на младоженеца да се усилва, и целомъдрието на невестата да се укрепява. Всичко да спомага за тяхното въдворение в

дома на добродетелта, а дяволските козни да се унигцожават и съпрузите да прекарват живота си в радост, съединявани с Божията помощ.

Злото не се състои в това, че като се сражаваме падаме, а в това, че като паднем, така и оставаме. Опасно е не толкова да ранят, когато воюваме, а когато след поражението се отчайваме и не се грижим за раната.

Тези, които с прекомерна ревност се устремяват срещу враговете, обикновено биват поразявани и падат...

Този, който обуздава беснеещата си природа и спасява лодката си по време на жестоката буря, е достоен за безчислени похвали, прослава и почести.

Нека не се страхуваме от битката и не избягваме борбата, но да не бъдем и безгрижни, защото врагът на нашето спасение постоянно бодърства и предприема всичко против нашето спасение.

В това се състои цялата бран на душата: да не отдалечим си от Бога, да не се спираме и да не се съгласяваме с нечистите помисли, да не обръщаме внимание на това, което изобразява в сърцето ни този достоен за всяко порицание древен живописец - дяволът.

Каква изгода имаш да властваш над толкова много, когато самият ти не си в състояние да победиш себе си и собствените си страсти?

Както богатството обикновено погубва невнимателните хора, така и властта. Първото довежда до алчност, а второто - до безумие.

Трудно е и за благочестивия човек да си остане същият, след като получи власт. Тогава по-силно напомнят за себе си и тщеславието, и користолюбието, и самонадеяността - тъй като началството дава възможност за това - както и за стълкновения, оскърбления, злословие и много друго. Затова, който е неблагочестив, той

ще бъде още по- неблагодарен, когато стане началник.

Властта поставя човека в много обстоятелства, които правят и твърде кроткия-тежък и суров, като му дават много поводи за гняв.

За властта нищо не е толкова необходимо,
както смиреността.

Най-скверно от всичко е онова, което се прави против Божията воля, дори ако това е жертва или пост.

Най-добро от всичко е това, което става по Божия воля, макар и да изглежда лошо, а което е противно и неудобно на Бога, то макар и да изглежда най-добро - е по-лошо и незаконно от всичко.

Възлюбени, тълпите хора, когато те не вършат Божията воля, по нищо не се отличават от онези, които изобщо ги няма.

Да не изпълняваш Божията воля - означава да си в мрежите на дявола.

**Да не казваме: защо това е така и за какво?
Когато всичко устройва Бог, не можем да
изискваме от Него отчет - това е крайно
нечестиво и безумно.**

**Как така не се спасяват всички, когато Бог
иска всички да се спасят? Така става поради
това, че не всички следват Неговата воля, а Той
никого не принуждава.**

**Ние, хората, от които няма нищо по-немошно,
правим много неща по своя собствена воля:
самоволно избираме греха, доброволно
следваме добродетелта. И ако не е собствената
ни свободна воля и нямаме за това власт, значи
ние и за греховете си вече няма да бъдем**

хвърлени в геената и за добродетелите няма да наследим Царството.

Волята е движение, което се ражда от нас самите и което ние насочваме където искаме. Сама по себе си волята е природна способност, дадена ни от Бога; но същевременно тя е и нещо лично наше и зависи от нашия разум.

Всичко става поносимо или непоносимо за нас в зависимост от разположението на нашата воля. Ако я укрепим - с лекота ще понасяме всичко.

Нито богатството води към небето, нито
бедността - към геената, а към едното или
другото място ни води добрата или злата ни
воля. И така, нека я изправим, да я
възстановим, да я устроим, и всичко за нас ще
бъде удобно.

Нищо така не помага на дявола да си намери
място между нас, както враждата.

Христос ни е заповядал не да нямаме врагове
- това не е в наша власт, но да не ги мразим - ето
това е в наша власт, докато другото не е.

Нищо така не причинява вражда и раздор (между хората), както любовта към земните блага, пристрастяването към славата, към богатството или към удоволствията. Когато разкъсаш всички тези вериги на пристрастията и не допускаш душата ти да бъде пленена от нещо подобно, тогава ще разбереш откъде води своето начало раздорът и къде се корени добродетелта.

Когато се намираш между две враждуващи страни, то застани на страната на обидените, а не на обиждащите.

Чрез враждата ние доставяме радост на дявола, на този враг, този истински наш враг,

заради когото ние нанасяме обида на своя
събрат.

Заповядано ни е да бъдем във вражда само
с дявола и с него никога да не се примиряваме.

Ако някой изпитва неприязън към нас, не
трябва да възпламеняваме още повече
неговото неразположение, а с кротост и
смирение в думите и делата да умиряваме
враждата му и по такъв начин да лекуваме
неговата озлобена душа.

Само след прекратяването на враждата
можем добре да разберем, че е много по-

приятно да обичаме оскърбилия ни,
отколкото да го мразим.

Както дружбата прави от тежкото леко, така
обратното - враждата превръща и малкото в
непоносимо, а най-обикновените думи ни се
струват казани със зли намерения.

Ако твоят враг посегне на живота ти или е
замислил да те убие; ако злосторникът е дал
воля на злобата си дори до това, а ти си го
причислил към благодетелите си и не
преставаш да се молиш за него и да умоляваш
Бога за милосърдие към него, то това дело ще
ти се вмени за мъченически подвиг.

Няма полза от здравата вяра при развратен живот.

Да не мислим, че за спасението ни е нужна само вяра, но да се погрижим и за поведението си, да имаме добродетелен живот, защото и едното, и другото спомагат за достигане на съвършенство.

Макар делата и да са прекрасни, но без вярата са мъртви.

Каквото е храната за тялото, това е и добрият живот за вярата.

Както телесните очи не виждат нищо духовно, така и очите на вярата не виждат нищо чувствено (плътско).

Където е вярата, там е и силата, а където е неверието, там е безсилието.

Само вярата не може да ни въведе в Небесното Царство, напротив, заради нея ще бъдат осъдени тези, които живеят порочно.

Не се решавайте доброволно да отивате при гадатели, но даже ако ви канят там други, не се съгласявайте... Човешката природа винаги

желае, търси и старателно полага усилия, за да
узнае невидимото, особено желае отнапред да
знае за своите нещастия, та да не би вследствие
на неочакваността да се обърка... Затова, ако
се вслушвате в съвета на другите, ще бъдете
недостойни за разположението и милостта
Божия, и така сами ще си подготвите
бедствията.

Нищо не помрачава чистотата на душата и
яснотата на мислите така, както необузданият
и бурен гняв, изразен с голяма сила.

Където има злоба и гняв, там не се вселява
Духът на кротостта. А човек, лишен от Светия
Дух, каква му е надеждата за спасение?!

За нищо друго не трябва да се грижим толкова, колкото за очистването ни от гнева и за помирението с тия, които питаят към нас недобри чувства. Защото знаем, че ако бъдем злопаметни, ни молитвата, ни милостинята, ни постът, ни участието в тайнствата, нито нещо друго подобно няма да може да ни защити в оня ден на Съда.

Както злопаметният към ближния, всъщност сам не допуска да бъде освободен от наказанието за своите грехове, така пък очистилият се от гняв скоро ще бъде очистен и от своите грехове.

Да не казваме: някой си ме ядосва... - сами сме си виновни за това. Защото, ако желаем да опазим добродетелта, дори самият демон не е в състояние да ни вкара в гняв.

Гневът е такава болест, че не трябва много време, за да погине обладаният от нея.

Гневливият и за себе си е неприятен, и за другите е вреден. Действително, няма нищо по-лошо от гневливия човек - нищо по-тягостно, нищо по-несносно и по-срамно...

Мнозина от гняв са изгубили очите си, мнозина са паднали в най - тежка болест. А

великодушният човек с лекота всичко ще претърпи.

Откъм гняв нека бъдем чисти. Светият Дух не обитава тамкъдето пребивава гневът. Гневливият човек подлежи на проклятие, защото не е възможно да има нещо здраво там, откъдето извира гневът. Както по време на морска буря настават голям смут и силни вихрове и никой няма време да разсъждава, така е и по време на гняв...

В състояние на гняв и раздразнение започне ли някой да се моли, моли се напразно; започне ли да говори, става смешен; почне ли да мълчи, пак ще е същото.

Ако някой има неприятел или пък питае обида или злоба срещу някого, нека събере и излее цялата си ярост и гнева си върху главата на дявола. Ако някой те е ударил - имай злоба само срещу дявола и никога не прекратявай враждата си с него.

Гневливият най-напред наказва сам себе си, като се терзае в душата си, и чак после - този, комуто се гневи.

Гневът е послушан демон, самопроизволно безумие, отсъствие на разум

Когато грешим, Бог понякога се гневи, а
поякога дълго търпи в очакване на нашето
покаяние. При това Той открива Своя гняв и
праведен съд с цел да ни вразуми и изправи, за
да не оставаме в греха.

Нито гневът на царя, нито коварството на
войниците, нито завистта на враговете, нито
пленьт, нито пустинята, нито огънят, нито
скръбта, нито хиляди бедствия - нищо не може
да победи или изплаши праведника.

И гоненията, и скърбите, и трудните
обстоятелства не само не трябва да ни
смущават, но трябва дори да ни радват, тъй като
чрез тях ние изобразяваме в нас Христовата

смърт, или по-скоро, изобразяваме Христос в себе си.

Такова е свойството на гордостта: тя разтрогва съюза на любовта, отделя хората един от друг.

Гордостта може да свали невнимателния дори от небето.

Нищо по-лошо няма от гордостта, затова Бог постоянно я поражда по всякакъв начин.

Такова зло е гордостта - тя във всекиго прави така, че той да не познава себе си, и след многото трудове унищожава цялото му съкровище на добродетелта. Останалите грехове произтичат от нашето безгрижие, а то се поражда в нас, когато постъпваме правилно. Обикновено нищо така не поражда гордостта, както добрата съвест, ако ние не бъдем внимателни... тази страст идва при нас след добрите дела.

Праведникът трябва да се страхува от гордостта повече, отколкото грешникът, защото грешникът по необходимост има смирена съвест, докато над праведника стои опасността да се възгордее със своите добри дела.

Гордият е обладан от всички страсти и се влачи като червей в калта. И завист, и ненавист, и гняв постоянно вълнуват неговата душа.

Първият човек е паднал в греха на гордостта, защото е пожелал да бъде равен на Бога и затова не е успял да задържи онова, което е имал.

Бог от нищо не се гнуси така, както от гордостта. Защото Той още отначало всичко така е устроил, че да унищожи в нас тази страст. Затова и сме станали смъртни, и живеем в мъки и скърби; затова и животът ни минава в труд и крайна умора, обременен от непрестанна работа.

Гордостта може да повреди всяка
добродетел на душата - милостинята,
молитвата, поста или нещо друго. Казано е:
всяко високомерие у хората е нечисто пред
Бога.

Гордостта е началото на греха. От нея започва
всеки грях и в нея намира той своята опора.

Подобно на сребролюбците, които колкото
повече придобиват, толкова повече искат, така
и гордите - с колкото по-голяма чест се ползват,
до толкова по-голяма желаят да се домогнат.
Страстта им постепенно расте - това наистина е
страст, а страстта няма граници, спира едва
тогава, когато убие този, когото е овладяла.

Няма зло, равно на гордостта. Тя превръща човека в демон, нагъл, богохулстващ, клетвопрестъпник, тя възбужда в него жаждата да убива.

Гордият човек е разположен да отмъщава за обиди. Гордият не може равнодушно да понася обиди нито от по-висшите, нито от по-нисшите; а който не понася спокойно обидите, той не е в състояние да понесе и нещастие.

Как непознаването на Бога може да бъде начало на гордостта? Много просто. Който познава Бога както трябва, който е узнал до каква степен се е смирил Синът Божий, той не се превъзнася.

От гордостта идва презрението към бедните,
страстта към парите, властолюбието и
славолюбието.

Как може да се потуши гордостта? За това
трябва да познаваме Бога... Когато Го
познаваме, от нас се отдалечава всяка гордост.
Помисли за геената, за тези, които са много по-
добри от тебе, помисли за това колко много си
виновен пред Бога. Ако размислиш за това,
скоро ще укротиш своя разум, скоро ще го
смириш.

Ако ние постоянно помнехме за греховете си,
нищо от външните неща не би възбудило у нас

гордост, нито богатството, нито могъществото,
нито властта, нито славата, дори да седим и на
царския престол, и тогава горчиво бихме
плакали

Наистина нищо не отвръща Божието
милосърдие от нас и не ни предава на геенския
огън така, както страстта на гордостта. Ако тя ни
е присъща, каквито и подвизи да извършваме,
било то въздържание, девство, пост, молитва,
милостиня, целият ни живот става нечист.

Ако дяволът би бил толкова силен, че да те
свали от върха и от висотата на добродетелта
до крайностите на порока, то колко по-силен
е Бог, готов отново да те въздигне на
предишната свобода.

Не толкова извършените от нас грехове могат да прогневят Бога, колкото нежеланието ни да се променим.

Ние би трябвало не само да се убедим колко много грехове имаме, но и всичките си грехове, малки и големи, да запишем в сърцето си като в книга и да ги оплакваме като скоро извършени. (Св. Йоан

Този, който е допуснал да падне и чрез падението се е научил на смирение, той, ако поиска, скоро ще стане и ще се поправи.

Ако съгрешаваме и при това не ни сполетява никакво зло, трябва не да се възхищаваме от това,

а силно да се боим. Ако тук не бъдем подложени
на Божия съд, то отвъд ще бъдем осъдени заедно
с целия свят.

Порочните и живеещите в грехове още
преди тамошните наказания биват тук
наказвани.

Душите, които живеят в грехове, стават
демони не защото се изменя тяхната природа,
а защото волята им подражава на демонската
злоба.

Грехът се умъртвява чрез изповед, сълзи,
самоосъждане, защото нищо не е така пагубно
за греха, както изобличението й осъждането
му чрез покаяние и сълзи.

Кроткият и снизходителен човек
значително намаля тежестта на греховете си,
суровият и неумолим прибавя много към
своите грехове.

Ние се боим от смъртта, която е само
нищожна маска, а не се страхуваме от греха,
който действително е страшен и като огън
изгаря съвестта.

Грехът издава грешника, когато никой не
го изобличава; осъжда го, когато никой не го
обвинява; прави го страхлив и плашлив.

Дяволът не е причина за нашите грехове,
стига само да бъдем внимателни... Човекът
със слаба воля, нерадивият и безгрижният и

без дявола пада в многото пропасти на греха.

Не толкова тежко е да се греши, колкото след греха да обвиняваме Господа. Постарай се да разбереш кой е виновникът за греха - и ще откриеш, че това не е никой друг освен тебе, който си извършил греха.

Лошо е да се греши, но много по-лошо е да се гордеем с греховете си.

Прощават се и греховете, извършени след кръщението - ако бъдем внимателни... Това го казвам не за да ви вкарам в безгрижие, а за да ви избавя от отчаяние.

Нека угасим греховния пожар не с

изобилие вода, а с изобилни дребни сълзи.

За греховете ни се изпращат скърби, безпокойства, войни, болести и всякакви други тежки страдания.

Дори и ти самият да забравиш своите прегрешения, то Бог Никога няма да ги забрави и ще представи всички наши грехове Пред очите ни, ако тук не ги загладим с покаяние и изповед. Затопи нека никога да не бъдем злопаметни спрямо ближния.

Нищо не може да направи душата така любомъдра и смирена, както постоянното помнене на греховете и.

Трябва винаги в паметта си да имаме
своите грехове, а за чуждите никога да не
мислим. Ако постъпваме така, Бог ще бъде
милостив към нас, ще престанем да се
гневим срещу ближните и никога няма да
имаме никакъв враг.

Не се страхувай от коварните замисли на
силния човек, а от силата на греха.

Ако нямаш грях, дори и хиляди мечове да
са надвиснали над теб, Бог ще те спаси.

Няма нищо по-лошо от греха: ако дойде,
той не само ни покрива със срам, но прави
безумни и ония, които преди са били пълни с
разум и голяма мъдрост.

Страшно е да бъдеш уловен от козните на дявола. Тогава душата се заплита в мрежите и става като нечисто животно, което, като се валя в калта, това му се услажда, и отдала се на греховния навик, вече не чувства зловонието на греховете.

В греховните дела ние търпим наказание не само за своите прегрешения, но и за това, че съблазняваме другите с тях.

На осъждане и наказание ни подлагат само онези грехове, които извършваме съзнателно и доброволно.

Такъв е грехът - чак след като е вече извършен, тогава показва своето голямо безразсъдство.

Онзи, който след като извърши грях, го осъжда, с времето може и да се поправи; но който се хвали с греха си, той сам себе си лишава от лекарството на покаянието.

Грехът е жесток властелин, който дава нечестиви заповеди подлага на безчестие тия, които му се подчиняват. Затова, увещавам ви, нека с голяма ревност избягваме властта му, да се борим срещу него, никога да не се примиряваме с него, и когато се освободим от него - да пребиваваме вече в свобода.

Нищо по-вредно няма за човека от греха; а когато грехът бъде унищожен, тогава всичко е леко, удобно, мирно, но когато той съществува, тогава във всичко има подводни камъни, бури, корабокрушения.

Там, където Бог се помни, там и има, и
греховете се опрощават, и злото се
прекратява.

Помни за своя край, и няма да съгресиш.
Винаги помни смъртта, и твоята мисъл няма
да изпитва колебания.

Постоянните нападения на греха
разслабват ума и обезсилват бореца,
вследствие на което се появява така
наричаното равнодушие; като се отпусне,
душата изпада в сънливост, а сънят
причинява смърт.

Грехът не е нищо друго освен действие против
волята Божия.

Греховете се умножават вследствие на изобилието от блага и изчезват вследствие на скърбите и бедите.

Моля ви, умолявам ви, нека не изнамираме оправдания за греховете си; това е предлог и съблазън, който вреди на самите нас.

Не толкова голямо зло е самият грях, колкото безсрамието след греха.

Грехът, когато завладее всички чувства, като крадец тайно влиза в съкровенията на сърцето. А след това, като проникне вътре,

напълно го лишава от залога на целомъдрието
и го ограбва.

Никой от живеещите на земята, ако не е
получил приживе прошка на греховете, след
преминаването си във вечния живот не ще
може да избегне изтезанията за тях.

Който има големи добродетели, той лесно
може да покрие с тях греховете си. А който
няма добродетели, където и да бъде поразен
със стрела, получава смъртоносен удар.

Грехът е най-злият бяс. Ако него изгониш от
себе си, ще направиш повече, отколкото тия,
които изгонват хиляди бесове.

Че грехът е тъмнина, и то дълбока, се вижда от
това, че се извършва безразсъдно и тайно.

Няма нищо по-срамно от греха. В това отношение не е толкова лошо, ако ходиш гол, колкото, ако целият си затънал в грехове и престъпления.

Робството на греха е най-тежкото; от него може да ни освободи само Бог, защото никой друг не може да прощава грехове.

Не е толкова важно да изгоним беса, колкото да се освободим от греха. Бесът не ни пречи да придобием Царството Божие, а дори ни помага -макар и неволно, като прави обладания по-любомъдър. Докато грехът ни отдалечава от Царството Божие.

Колкото сме по-разсъдителни и силни,
толкова по-голямо наказание получаваме за
греховете си.

За грешника не е зло да бъде наказван, така
както и за болния не е зло, ако бъде лекуван.

Ще попиташ по какъв начин царува
грехът. Не поради собствената си сила, а
поради твоето безгрижие.

Грехът произтича от това, че хората искат
да бъдат по-мъдри от Божиите закони и не
искат да се учат така, както Той е заповядал.
Затова и на нищо не се научават.

Нищо не е толкова безразсъдно,

безсмислено, глупаво и нагло като греха.
Където и да влезе, всичко обръща, разстройва
и погубва. Той е безобразен на вид, неносен и
отвратителен.

Препрочети целителните средства за
лекуване на твоите греховни рани и ги
налагай едно след друго
непрестанно:самоунижение,изповед,незлопам
етност благодарене за изпращаните скърби,
помагане на бедните с пари и вещи, и накрая
- непрестанна молитва

Това, че греховете предизвикват тление, се
вижда от факта, че те посрамват хората и ги
правят немощни, и им причиняват болести.

Прости на оскърбилия те, дай милостиня на
нуждаещия се, смири душата си - и макар да

си най-големият грешник, ти можеш да получиш Царството Небесно, като очистиш греховете си и умиваш нечистотите си.

Грехът скоро поражда способността ни да мислим и не оставя душата никак на мира, а я тревожи и мъчи.

Изповяданият грях се умалява, а неизповяданият се уголемява.

Когато човек съгрешава, негодува небето, негодува и земята (виж Йерем. 2:12).

Какво оправдание и каква прошка ще получим ние, когато ни най-малко не мислим за собствените си грехове, а толкова старателно изследваме чуждите?

Грехът - това е рана; покаянието -
лекарство. В греха е срамът, в греха е позорът;
в покаянието - дръзновението и свободата, в
покаянието е очистването от греха... След
греха следва срам; спътник на покаянието е
свободата. Но сатаната е извратил реда и е
свързал усещането за свобода с греха, а за
срама - с покаянието.

Дяволът се грижи не толкова ние да
грешим, колкото за това - да не забелязваме
греха си и да оставаме грешници.

Богатството на добродетелта е толкова голямо,
то е толкова приятно и толкова желано, че
хората, които го притежават, вместо него не
биха пожелали да владеят дори и цялата земя.

Такова е свойството на добродетелта: полезна е за нашето бъдеще, но и още тук ни носи награда.

Самият добродетелен живот представлява най-велика чест и щастие, дори и да сме подлагани на наказание.

Добродетелта прави човека ангел и като на криле възнася душата на небето.

Такова е естественото свойство на добродетелта: нейният път е осеян с трудности, с тежки усилия, козни и опасности. Но такъв е

пътят, а след него - венци, награди, неизказани
и вечни блага. Спомняй си това за утешение.

Следва и ние, като съберем богатството на
добродетелта, да го пазим изключително
внимателно и да не го излагаме пред очите на
всички, а да го съхраняваме в най-надеждното
скривалище на ума...

Осъзнаването на тежестта на греховете
значително спомага за обръщане към
добродетелта.

Силата на добродетелта е в това, че тя и на
своите врагове затваря устата и обуздава езика.

Добродетелта ни съпътства винаги: и когато напускаме този свят, и особено когато имаме нужда от нейната помощ в оня Страшен ден, тя ни оказва преголяма помощ, като изпросва за нас милост от нашия Съдия.

Обикновено нечестивите винаги се подиграват на решилите да избягват нечестието и да следват пътя на добродетелта.

Нечестието винаги проявява голяма злоба срещу добродетелта, но с това не само че не и вреди, а напротив - като я напада само я прави по-силна.

Нека безчестието да не ни опечалява, нито бедността да ни притеснява. Нито още болестта на тялото да отслабва бодростта на душата ни, нито хорското презрение и унижение да ни правят по-малко усърдни към подвизите на добродетелта.

За нашето спасение еднакво пагубно и вредно е както извършването на духовни дела заради човешка слава, така и високото мнение за собствените добродетели.

Като извършваме добри дела, ние получаваме от Бога двойна награда - и за това, че ние живеем в добродетелта, и за това, че и ближните привличаме към нея.

Никой не бива да гледа трудностите по пътя на
добродетелта, а като държи пред очите си
последващата я полза, с готовност да понася
заради нея всички трудове.

Няма нищо по-силно, нищо по-могъществено от
добродетелта не защото тя сама по себе си има
такава сила, а защото придобилият я се ползва
от помощта на Всевишния.

Ако пазим правилните истини на вярата, а
нямаме дела на добродетелта, ще бъдем
напълно лишени от вечния живот.

Нищо така не способства за преуспяване в
добродетелта, както честото молитвено
събеседване с Бога, постоянното благодарене и
славословене на Бога.

Бог приема не онова, което става по
необходимост, а само това, което се извършва
със свободна воля.

Такава е добродетелта: със своята проява тя
огорчава водещия порочен живот.

Този, който следва добродетелта, не бива да се
самопревъзнася и да говори за себе си велики
неща, защото гордите ги постига наказание от
Бога.

Да се пазим да не се хвалим за доброто, защото това ни прави ненавистни пред хората и омразни пред Бога.

Гласът на добродетелта е по-силен от всяка тръба и чистият живот е по-светъл от самото слънце... Ако притежаваме всички добродетели: ако сме кротки, смирени, милостиви, чисти, миротворци, не отговаряме с оскърбления на оскърбленията, а напротив, дори ги приемаме с радост, така всички, които ни гледат, ще привлечем към нас не по-малко успешно, отколкото да бихме извършвали чудеса.

Когато макар и по малко започнем да отбягваме греховете, порокът ще ни се струва

гнусен и безобразен, а добродетелта - лека,
удобна и обична.

Докато сме увлечени от страстите, ще смятаме
добродетелта за трудна, неудобна и
непристъпна, а порока - за обичан и приятен.

Добродетелта е толкова силна, че и след
смъртта ни остава по-могъща и от живите.

Колкото повече преуспяваме в добродетелта,
толкова повече проумяваме колко голямо е
разстоянието между Бога и нас.

Много труд изисква утвърждаването в
добродетелта, но затова пък тя много радва
съвестта и носи такава вътрешна радост,
каквато с никакви думи не може да се изрази.

Не само пренебрегването на някоя добродетел
затваря за нас небето, но дори и изпълнението
й без необходимото старание и ревност
довежда до същия резултат.

Нищо не прави хората така разумни, както
добродетелта. Тя е, която ни прави
признателни, благонамерени, човеколюбиви,
тихи, кротки, смирени. Обикновено тя ражда и
още други съвършенства. Та кой може да бъде
по-мъдър от човек с такива
благоразположения?! 90

Когато водим добродетелен живот, а биваме подложени на преследване от зли хора или заради привързаността си към добродетелта търпим насмешки, нека да не се натъжаваме и да не скърбим. Такова е свойството на добродетелта - обикновено у лошите хора предизвиква ненавист. Те, като завиждат на тези, които искат да живеят праведно, и като си мислят, че с очерняне добрата слава на другите изготвят за себе си някакво оправдание, всячески се стремят да обезславят живота им, а ги ненавиждат като такива, които вървят в противоположна посока. Но нека това не ни съкрушава, защото омразата на злите е знак за нашата добродетелност.

Придобиването на добродетели остава
безполезно, ако не се основава на правилните
истини на вярата.

Добродетелта е тежко бреме за нашата леност,
но сама по себе си тя е лека и удобна.

Добродетелта доставя на човека не само радост
и спокойствие, тя го прави недостъпен за
коварните врагове.

Смиреномъдрието е основата на всяка
добродетел. Ако ти имаш смирение и помниш
кой си и как си спасен, то споменът за това ще
те подбужда към добродетели

Нищо не може да победи добродетелта - ни бедността, ни властта, ни подчинеността, ни вътрешните дела в учреждението, ни болестта, ни безславието, ни заточението..., като оставя всичко това долу, на земята, добродетелта тича към небесата.

Само добродетелта може да ни бъде постоянен спътник - само тя преминава с нас в бъдещия живот.

Много по-лесно е да си добродетелен, ако си беден, отколкото - ако си богат.

Който има желание да се обърне към
добродетелта, трябва най-напред да се откаже
от пороците и едва тогава да пристъпи към
добродетелния живот.

Да, наистина няма по-силен подтик за
добродетелен живот от спомена за собствените
ни грехове.

Ако имаме ревност за добродетелен живот, то
дори и целият свят да злослови срещу нас, ние
ще сме най-щастливи от всички.

Не е възможно предани на добродетелта хора
да чуват за себе си от всички само добро, както

и не е възможно човек, който много се грижи за
добродетелта, да няма много врагове.

Какво е човешката добродетел? - Не е
материално богатство, та да се боиш от
бедността. Не е телесно здраве, та да се
страхуваш от болестта. Не е обществено
мнение, та да се боиш от лоша слава. Не е
празен безцелен живот, та да се страхуваш от
смъртта. Не е физическа свобода, с която
избягваш физическо робство. Добродетелта е
опазване на всички истини на вярата - на
догматите, и порядъчен живот. От човек, който
спазва всичко това с необходимото старание, и
самият дявол не може да му го отнеме.

Веднага полагай началото на добродетелния живот и не го отлагай за в бъдеще. Добре е да се захванем с доброто дело, а не да се утешаваме с надежди.

Всеки, който реши да води борба против хора, които предприемат добро дело, се бори не срещу тях, а най-вече против Самия Бог, Когото те почитат.

Велика награда е приготвена за добротворците, но тя става още по-голяма и обилна, когато те биват подлагани и на опасности и голямо безчестие

За праведните е свойствено да се смирят
и след като извършат добри дела.

Ние забравяме за добродетелите затова,
защото използваме благополучието
неумерено; и често, когато се наричаме
грешници, го казваме неискрено.

Когато ти направиш нещо добро, а сам
получиш неприятности или пък видиш така
да се случва с друг, развесели се и се зарадвай,
защото това служи за придобиването на по-
голяма награда. Не отпадай духом, не
изоставяй усърдието, недей изпада в леност,
но напротив - работи с още по-голяма
ревност.

Човек, който прави добро с гордост (ако изобщо може така да се върши добро), скоро ще стигне до крайна погибел.

Когато извършваш нещо подобаващо за Бога, ти предвиждай многото опасности, многото лишения, дори смърт и не се учудвай, нито се смущавай, когато това се случва.

Докато имаш сили, не преставай да вършиш добри дела и макар да виждаш, че безброй пъти дяволът те прекъсва, никога не се отказвай.

Несъмнено е, че добрите дела, както и
вярата в истината, ни се вменяват за прошка на
греховете.

От добрите дела обикновено по-високо се
ценят тези, които служат за полза на другите.

Както добро е да помним греховете си, така
добро е и да забравяме извършените от нас
добрини.

Не помни извършените от теб добрини, за да
ги помни Бог.

Нека придобием голямо търпение и никога
да не униваме в подвига на добродетелта. Нека

знаем, че нашият щедър и много- милостив
Владика ще ни въздаде големи награди за
малките трудове и че Той не само в бъдещия
век приготвя за нас безсмъртни блага, но и в
настоящия, като ни утешава в немощите на
нашата природа и ни подава много дарове.

Господ от всички при всеки случай на
добротворство изисксамо чисто намерение.

Облагодетелстваните от теб врагове ще ти
бъдат силни ходатаи на Божия съд - ти ще
загладиш чрез

тях множество грехове ще получиш награда.

Всяко истинското добро дело е плод на

Любовта.

Ако искаш твоите добри дела да са наистина големи, то ти не ги смятай за такива.

Колкото повече устояваме в доброто, толкова по-малко да говорим за себе си. Така ще придобием най-голяма слава и пред Бога, и пред човеците. Ще получим и награда, и голямо въздаяние.

Всяко дело, извършено по принуда, губи своята награда.

Който много говори, той нищо не прави;
който много прави, той нищо неуместно не
говори.

Нищо така не подтиква голямата и
благочестива душа към Добротворство, както
съзнанието, че чрез това тя се уподобява на
Бога.

Каквито и добри дела да е извършил някой,
без любов те са нищожни.

Някой ти е причинил вреда? Ти му направи
добро. Когато ти правиш добро на тоя, който на
теб прави добро, ти не извършаш нищо особено

Колкото и да си се трудил, колкото и да си се старал -не смятай извършеното добро за свое, защото, ако не бе получил помощ свише, всичко би било напразно.

*

Добрите дела са по-светли от слънцето, а противоположните им са най-отвратителни.

Ако ти направиш нещо добро, но не получиш за това награда в тукашния живот, не се смущавай: в бъдещия век те очаква за това награда с лихва.

Който прави добро с цел да получи слава от хората, независимо дали ще бъде в състояние

да се ползва от нея, или не, той още тук
получава достатъчна награда и няма да получи
за това никакво въздаяние.

*

Нищо славно не може да се направи без
горещо желание.

Не се смущавайте, няма нищо странно и
неочаквано в това че безумните се подиграват
на великите неща. Такива хора не могат да
бъдат убедени чрез човешка мъдрост, и ако
започнеш по такъв начин да ги убеждаваш, ще
направиш обратното. За онова, което
превишава разума, е необходима единствено
вяра.

На онзи, който живее порочно, му е трудно да се възвиси до познанието на нашите догмати. Който желае да постигне истината, трябва да се очисти от всички страсти.

Този, който промени и най-малкия догмат на едната истинна вяра, той всичко подлага на разрушение, като постепенно преминава от една повреда към друга, още по-лоша.

Врагът и да ме целува, ми е противен. Приятелят и да ме наранява, ми е обичен; целувката на първия е подозрителна, а раната от втория е белег на загриженост.

Нищо друго не ни спечелва толкова
приятели, както стремежът да надминем
ближния в почителност.

Не само давайте милостиня, но и не се
скъпете; не само наставлявайте, но и с усърдие;
не само напредвайте в делата на
милосърдието, но и с радост; не само бъдете
почтителни, но и изпреварвайте в почителност
другите; не само обичайте, но обичайте
нелицемерно; не само се въздържайте от зло,
но и го ненавиждайте; не само се придържайте
към доброто, но и се прилепвайте към него; не
само бъдете дружелюбни, но и с нежност; не
само бъдете старателни, но и постоянно; не
само имайте дух, но бъдете и пламенни духом,
тоест бъдете ревностни и бдителни. Ако имаш

всичко това, ще привлечеш Светия Дух и Той
като е в теб, ще те направи още по-усърден към
всичко изброено и когато се възпламениш от
Духа и от любовта, тогава всичко ще стане леко
за теб

Не е ли крайно безразсъдно да не
проявяваме за духовното такава грижа,
каквато за житейското...

Духовната красота никъде не се развива така
успешно, както в дивния храм на Божиата
благодат, в който апостолите и пророците
умиват, изправят, заличават старите грехове,
премахват всяко петно, всеки порок, всяка
сквернота на душата...

Душевната красота не може да я унищожи
нито времето, нито болестта, нито старостта,
нито смъртта, нито друго нещо подобно и тя
постоянно цъфти.

Както телесната храна, попаднала в
повреден стомах, усилва болката, така и
духовната храна, когато се поема недостойно,
причинява още по-голямо осъждане.

Когато в душата проникне топлината на
духовния пламък, тя прогонва всяка грижа и
прави човека по-лек от перце и го кара да
пренебрегне земното.

Нищо не ограничава духа така, както
безумното възжеление, сластолюбието,
пиянството и произтичащите от тях грехове.

Ако в житейските работи нищо голямо не
може да постигне този, който ги изпълнява
небрежно и както му падне, то още повече това
важи за духовните дела, които изискват най-
голямо старание.

За нас началото на живота е участието в
страданията Христови и отдалечаването от
света с Христа, защото ние оживяваме тогава,
когато умираме за греха на света. Тогава се
възраждаме за Бога, когато изоставяме
земното си раждане.

Когато чуеш за смъртта, не се плаши, защото
носиш в себе си истинския живот, след който
няма смърт. Това е животът ти в Духа: той вече
не се подчинява на смъртта, а я погубва и
унищожава, и запазва в безсмъртие онова,
което е придобил. *

Не можеш да живееш по Бога, ако не си
умрял за греха.

Ако си привнесъл нещо земно, ако си се
предал на грижи за текущите работи, ти вече си
угасил духа...

Щом мирските придобивки - временни и тленни - хората никога не придобиват без труд и пот, то колко повече духовните.

И така, подготви се като храбър воин, бъди винаги с оръжие, бодърствай в трезвост, постоянно очаквай врага. Впрочем сам не предизвиквай битка, защото това е присъщо не на воина, а на бунтовника.

Затова именно сме мъртви, защото се отклонихме от истинския живот и избрахме временния.

Както мнозина от живите са мъртви,
заровили като в гроб душата си в тялото - така и
много от починалите живеят, сияещи в
истината.

Духовната придобивка, дори и
незначителната, е толкова велика, че покрива
всяка материална загуба.

Не само телесните, но и душевните рани,
оставени без внимание, причиняват смърт.
Между другото ние сме стигнали до такова
безумие, че за първите се грижим твърде
много, а вторите почти напълно пренебрегваме.

Нека душата ти благоухае с духовното благоухание, за да носи голяма полза както на теб самия, така и на живеещите с теб.

Нищо Бог не приема и не обича така, както кротката, смиреномъдрена и благодарна душа.

Особено лесно дяволът поробва неукрепената от молитви душа и я заразява с всякакви грехове.

Нищо не разкрива и не изобличава скотоподобната и неразумна душа така, както пренебрежението към Божието слово ♦

Душата, която не се ползва от духовното учение, се покрива с голяма нечистота от грехове.

Когато душата се разкъсва от вътрешни страсти, тя не ще придобие полза ни от външна власт, ни от царски престол.

За благородната и боголюбива душа е присъщо да претърпява скърби и неволи, но мъжествено да понася изкушенията и да благодари на Този, Който допуска скърбите. Това е показателят за най-голямото мъжество, което е присъщо на бодърстващата и освободена от всичко човешка душа. г

Обезобразеното и изранено тяло не можем да поправим. Но затова пък мерзката и безобразна душа можем да направим блестяща и прекрасна.

Що е душевна красота? Целомъдрие, скромност, милосърдие, любов, дружелюбие, доброжелателство, покорство към Бога, изпълнение на заповедите, истина, съкрушено сърце - това са красотите на душата. Те не произхождат от природата, а от личната воля.

Както тялото, изнурено от пост, се нуждае от известна почивка, за да може после с жива ревност отново да пристъпи към подвига на поста, така и душата изисква отдих и успокоение. Не винаги трябва да я напругаме и

не винаги трябва да я отпускате; а трябва понякога да правим ту едното, ту другото. По този начин ще управляваме и състоянието на душата, и желанията на плътта. (Св. Йоан Златоуст)

Ако ние не полагаме никакви грижи за душата си, няма да имаме никаква полза от поста и нехраненето. Така ще се окажем по-лоши и от тези, които чрез подобно усърдие си пестят парите.

*

По съществото на нашата душа ние, облечените в плът, ако поискаме, можем чрез съдействието на Божията благодат да бъдем като безтелесните сили, и намирайки се на земята, да живеем и да постъпваме като да сме на

небето, и да постигнем не по- малко в
сравнение с ангелите, а може дори в нещо -
повече и от тях. (Св. Йоан Златоуст)

Както неизлечимите рани не се поддават нито
на силни, нито на смекчаващи лекарства, така и
душата, веднъж пленена и предала се на някой
грех, ако сама не поиска да помисли за
собствената си полза и не се поправи, то
колкото и някой да и говори, тя като че ли
остава глуха и не извлича от съветите никаква
полза не защото не може, а защото не иска това.

Не се ли състоим от две естества ние - от душа и
от тяло? Защо тогава не полагаме еднакви
грижи за едното и за другото, а всячески се
стараем да обслужваме тялото, прекалено се

грижим за него и употребяваме всякакви средства, за да избегнем разни телесни неприятности? Такава е грижата ни за тялото, което по естество стои по-ниско от душата и което виж колко нищожно става, когато душата го напусне... Защо тогава толкова малко се грижиш за душата си и не желаеш нито да я подаваш свойствената и храна, т. е. да я наставляваш в Божественото Писание, нито да ползваш полезните лекарства за нейните смъртоносни рани, Които отслабват нейната сила и погубват бодростта ѝ? Напротив дори, когато изнемощее от глад и от рани, ти я оставяш без всякаква грижа и тя става безпомощна плячка в зъбите на злите и нечисти помисли, които като кучета я терзаят и съкрушават цялата и сила.

Милостинята и щедростта към бедните - ето
най-прекрасна дреха на душата, най-светлата и
одежда. Ако искаш не само и намериш дреха,
но и да я украсиш, то извикай помощниците -
молитвата и изповядването на греховете, и не
преставай да уми- ваш лицето си с непрестанни
сълзи.

Съвършенството на душата е именно в онова,
което се прави по свободна воля, т. е. когато
душата сама избира доброто и бяга от злото.

Недъзите на душата ние по-лесно можем да
излекуваме, от-колкото болестите на тялото,
стига да пожелаем да бъдем въздържани и да
бодърстваме.

Особено присъщо на благодарната и
любомъдра душа е да благодари на Бога и в
скръбните обстоятелства, да Го прославя за
всичко - не само за благодеянията, но и за
наказанията.

Когато душата е в добро състояние, всичко
останало идва от само себе си. Но когато тя не е
в добро състояние, каквото и да е
благоденствие не би и донесло някаква полза.

Няма на света друга по-сурова пустиня от
неразораната душа, превърнала се в обиталище
на дивите зверове; както в пустинята обитават
диви зверове и растат диви тръни, така такива
обитават и прорастват и в душите на хората.

Немощите на тялото се лекуват чрез лекарското изкуство, а болната душа се лекува на часа чрез Христовите слова.

Мъжествената и твърда душа се открива не толкова, когато някой без падения изминава пътя, колкото тогава, когато някой след множество венци, трофеи и победи претърпи крайно падение, но отново мъжествено стъпи на предишния път.

Както телесното здраве носи голяма радост, подобно, но много по-голямо удоволствие носи благосъстоянието на душата.

Както любострастните песни и разказите за
житейски дела пречат на телесния ни слух, така
нечистотията и мръсотията повече от всяка
нечистота пречат на душевния ни слух. Те не
само го запушват, но го правят и нечист.

Ето добродетелите, които очистват душата:
правда, човеколюбие, истина! Човеколюбието
подтиква да прощаваме на другите,
предразполага да бъдем съпричастни на
страдащите и да им помагаме и не позволява
да бъдем прекалено жестоки към съгрешилите
и непреклонни в прошката. От което ние
получаваме двойна полза: и сами ставаме
човеколюбиви, и Божието човеколюбие
получаваме. А истината не допуска да бъдем
мамени, нито
да лукавстваме.

Ако ние така настроим душата си, че тя всичко да понася леко, тогава за нас няма да има ни буря, ни потъване, а винаги ще бъде благоприятна тишина.

*

Господ не желае против волята на душата да я прави непорочна и добродетелна, защото тогава това не би било добродетел.

Украшение на тялото имат и блудниците, често и те се обличат със скъпи и блестящи дрехи; но украшение на душата имат само добродетелните хора.

*

Сляпа е тази душа, която не вижда чудесното
във вярата, сляпа е тази душа, която не вижда
бъдещия век, сляпа е тази душа която, като
вижда Тялото Христово, не съзира Неговата
Божественост.

*

Моля ви, разтворете духовните си очи, и аз ще
ви покажа голотата на душата. Коя е одеждата
на душата? Естествено, че това е добродетелта.
А кое е голотата? - Порокът.

Ако душата се предава на разкош и
удоволствия, тя лесно се скланя към греха;
близка е и на гордостта, и на невъздържание то,
на тщеславието и завистта, на коварството и
клеветата.

*

Нищо не може да се сравни с душата, дори целият свят. дори и безбройни богатства да раздадеш на бедните, ти няма да сториш толкова, колкото ако обърнеш една душа към Бога

Душа, в която няма нищо здраво - такава е например онази, която гледа на златото не като на злато, а като на нещо важно и велико, която ни най-малко не мисли за бъдещето, а се влани ниско долу и върши онова, което не би следвало да прави - такава душа, макар и на вид жива, е мъртва.

Всяка срамна дума, всяка съблазнителна песен
разслабва сърцето и развъртава самата душа.

Когато душата е нечиста, тя всичко смята за
нечисто.

Бог не прекратява Своего дълготърпение към
човека през целия му живот, защото за Него и
хиляда години са най-кратък срок, и то вече
минало.

Бъдещият живот унищожават не тялото, а
прилепените за него тление и смърт

Тялото ни няма да има нужда нито от дрехи,
нито от завивка, нито от къща, нито от друго
нещо подобно. Щом Адам преди
престъплението не се е срамувал от голотата си,
защото е бил облечен със слава - толкова повече
нашите тела, преминали в по-горно и по-добро
състояние, от нищо няма да изпитват нужда.

Тялото вече няма да се бои от тлението, няма да
страда от глад, жажда, болести, нито от
нещастни случаи, защото там е надеждно
спокойствие и пълна безопасност на живота;
там е друга слава - небесна; и тамошната радост
не ще има недостатък.

Ако ние няма да се наслаждаваме на вечния живот, справедливо за нас ще кажат: по-добре да не бяха се раждали. Защо ли живеем?

Ако настоящият живот е толкова желан, то какво да кажем за онзи, където няма ни болест, ни печал, ни въздишка? Там вече не е нужно да се боим от смъртта, нито да се страхуваме да не загубим тамошните блага.

Искаш да наследиш вечен живот, а казваш: как ще презри настоящия? Нима може да бъдат сравнявани? Искаш да получиш царска дреха, а казваш: как ще презра дрипите? Очакваш, че ще те въведат в царските палати, а казваш: как ще презра бедната колиба? Наистина, ние сме си виновни за всичко, защото не искаме макар и малко да се насилим.

Да бягаме от тази пагубна страст и с всички сили да я ръгнем от душата си. Това е най-гибелната от всички страсти и вреди на самото наше спасение, това е изобретение на самия дявол.

Завистта е такава: нищо не прави с разсъждение.

О, завист, сестра на лицемерието, ти си виновник за коварството, сеяч на убийството, змийско семе, смъртоносен цвят. Има ли нещо по-скверно от завистта? Не. И кое е породило смъртта? Нищо друго освен завистта. л

Когато с ближния се случи нещо неприятно,
тогава завистникът е спокоен и весел,
приемайки чуждите нещастия за свое щастие, а
благополучието на другите - за свое
злополучие, и търси не това, което би могло да
му е приятно, а това, което може да
опечали ближния.

Завистта превръща човека в дявол и го прави
зъл демон.

Завистливите са по-лоши от диви зверове и са
подобни на бесове, а може би и по-лоши от тях.
Защото бесовете питаят непримирима вражда
само срещу нас, но не кроят козни срещу
себеподобните си.

Дори и да даваш милостиня, дори и да живееш в трезвост, дори и да постиш, ти си обаче най-голям престъпник, ако завиждаш на брата си.

Няма нищо по-лошо от завистта и злобата. Чрез тях смъртта дойде в света. Когато дяволът видял човека в чест и достойнство, той не понесъл неговото благоденствие и направил всичко> за да го погуби.

Завистта е страшно зло и е пълна с лицемерие. Тя е напълнила вселената с безброй бедствия. От тази болест съдилищата са пълни с подсъдими. От нея идва и страстта към слава и печалба от нея е властолюбието и гордостта.

Завистникът върви срещу Бога, а не срещу този,
на когото завижда.

Ние еднакво грешим както по отношение на по-
трудните поведи, така и при най-леките,
нарушаваме еднакво и едните и другите. Чрез
престъпването на най-леките доказваме, че не
изпълняваме и трудните поради небрежност, а
не поради трудността на самите заповеди.

Божии заповеди са прекрасни и само когато
ги хвалят, носа още по-прекрасни, когато ги
изпълняват.

Чуй Бога в заповедите, за да те чуе Той в
молитвите,

*

Който изпълнява всички заповеди, той при
всички случаи ненавижда кривия път.

Бог не ни е предписал нищо тежко. Защо
заповедите Му глеждат тежки? Поради нашето
нерадение.

Който старателно изпълнява тези заповеди, той
побеждава; не само гоненията от хората, но и
дяволските козни.

Реши се и ти по-добре да търпиш глад,
отколкото да нарушиш някоя от Божиите
заповеди.

Зло е не да търпиш злото, а да причиняваш зло.

Трябва повече да плачем за тези, които вършат зло, а не за тия, които търпят зло.

Причината на всички злини се състои в това, че греховете на другите ние изследваме с голяма прецизност, а своите пропускаме с голяма небрежност.

Мнозина по своето погрешно мнение смятат, че вредни за нашето достойнство са различни неща: едни - бедността, втори - телесната болест, трети - загубата на имот, четвърти - злословиео Други - смъртта, и постоянно се

съкрушават за това и пла- чат-.. А никой не
плаче за тия, които живеят нечестиво, но което
е най-лошо, често дори ги наричат щастливи,
това е причината за всички злини.

Ако някой започне да крои интриги против теб
и да ти прави зло, бъди по-горе от тия стрели,
защото не да претърпиш злото а да го
извършиш - ето това в действителност означава
да страдаш от злото.

Не само тия, които вършат зло, но и ония, които
го одобряват, биват подложени на еднакво с тях
наказание, дори и на по- тежко.

Когато предприемаш нещо коварно, не мисли,
че го правиш на някого, сам се оплиташ в
мрежата си.

Всички зли хора са по-лоши и по-безумни от
зверовете.

Ако искаш да бъдеш в безопасност, престани да
правиш зло, и ще се радваш на голямо
спокойствие.

Където е любовта към Бога, оттам бяга всяко
зло. *

Крайно зло е когато не само грешат, при това
дръзко, но и прогонват тия, които биха могли да
поправят това. (Св. Йоан Зла-тоуст)

Достойни за по-голямо наказание са не тия,
които вършат зло, а които ги подтикват към
греха.

Злото не е нищо друго освен неподчинение на
Бога.

Злото произлиза от безгрижието, от празнотата,
от общуването със зли хора и от презрението
към добродетелта.

Всеки, който прави зло, заслужава наказание, а който е слоил върху си маската на благочестието и я използва за прикритие на злите си дела, подлежи на много по-жестоко наказание.

Дяволът не допуска да усещаме злото, но чрез много злини прикрива гнусотата на злото, защото ако на злия му се случи да живее сред много добродетелни, той по-добре ще види голотата си

Нищо не прави хората толкова глупави, както злобата.

Ние и на себе си вредим, когато правим зло на друг, и по-голямата част от греховете ни произлиза именно от това, че нежелаем доброто на нас самите.

Както мъртвите са безобразни и зловонни, така и душите на затъналите в зло са пълни с всякакви нечистотии.

Човек, който се бори със злото, не може да не изпитва скърби.

Злото е толкова очевидно, че всички го осъждат, дори и тези, които го извършват; а добродетелта е такава, че и се учудват и онези, които не я изпълняват.

Ако блудникът и богохулникът не могат да
бъдат причастници на Светата Трапеза, толкова
повече оня, който има враг и злопаметства, не
може да вкуси от Светото Причастие.

Както бесноватите никога не са спокойни, така и
злопаметният и враждуващият никога няма да
вкусят мир.

Никаква прошка няма за нас и никой не може
да ни помогне, ако ние злопаметстваме.

Ако ти не си простил на врага си, не на него си
нанесъл вреда, а на самия себе си.

Злопаметството е двойно зло, защото самото то
няма никакво извинение пред Бога, а и другите
ни грехове, макар и да са простени, отново ги
възобновява и ги поставя срещу нас.

Като победим този грях, можем да получим
някакво снизхождение, макар да имаме
множество грехове.

Някои изглаждат греховете си с бдения, спане
на гола земя и безброй подвизи, а ти можеш да
унищожис всичките си прегрешения по много
по-лек начин - чрез непомненето на злото.

Душата на злопаметния свещеник никога не
принася на Бога чиста молитва, защото злобата
е в сърцето му.

Човекът в света често се радва, когато види
врага си в нечестие, и с тая радост си навлича
голямо наказание. Друг обаче скърби, когато
види брат си паднал, и с тази си скръб
придобива пред Бога велико благоволение.

Всеки, който се радва на гибелта на душата,
прилича на дявола, който не желае никой да се
спаси.

Макар в твоето злословие и да има истина, дори и тогава то е престъпно.

Както добрата дума и похвалата служат за начало на приятелството, така и злоречието и клеветата са начало и повод за вражда, ненавист и хиляди разпри.

Много по-лоши от ония, които разкъсват тялото, са тия, които правят това с думи. Първите късат тялото със зъби, а вторите раздират душата с думи, нанасят рана на добрата слава, причиняват неизцелима рана. Затова колкото по-тежки рани причиняват толкова наказанието и мъчението, на които ще бъдат подложени са по-големи.

От злословието добродетелният човек с нищо не може да пострада- Напротив, чрез него той още повече ще се прослави.

Искаш хората да не говорят за теб лоши неща? Тогава самият ти не говори лошо за другите.

Да скърбим не за това, че чуваме лоши думи за себе си, а затова, че ги чуваме заслужено.

Тези, които чуват лоши думи за себе си, не трябва да се на- тъжават, защото те няма да дават отговор за това, кой какво ло-шо е казал.
(Св. Йоан Златоуст)

Тези, които чуват лоши думи за себе си, не трябва да се на- тъжават, защото те няма да дават отговор за това, кой какво лошо е казал.

Присъствието на зрелища поражда прелюбодеяние, невъздържаност и всякаво безсрамие.

Не греши толкова онзи, който представя зрелището в театъра, колкото ти, който го караш да прави това; и не само го караш, но и се грижиш за това да го прави, радваш се и се смее хвалиш представлението и всячески помагаш на работата на демоните. (

По-добре с кал или с тор да си нацапаш лицето,
отколкото да гледаш беззаконието в театъра,
защото за очите калта не е така вредна, както
сладострастният поглед и видът на разголена
жена.

*

Ако зрелищата не ти правят никакво
впечатление, ти си достоен за още по-голямо
осъждане, задето служиш за съблазън на
другите, като поощряваш такива зрелища,
оскверняваш погледа си, а чрез погледа - и
душата си.

Мнозина, като се връщат от гробищата, се
измиват, а като се връщат от зрелищата, не
въздишат, не проливат сълзи, макар че
мъртвият не осквернява, докато грехът слага
такова петно, което с нищо друго не можеш да

измиеш освен със сълзи и разкаяние. Между
впрочем никой не усеща тази сквернота.

Бог не ти е дал очи, за да ги правиш оръдие на
прелюбодеянието, а за да можеш, като гледаш
Неговите творения, да благоговееш пред
Твореца.

Ние търпим изкушенията като наказание за
своите грехове.

Нима Бог не може да отнеме изкушението? Та
нали Той го допуска, за да станеш ти по-опитен.
А ти казваш: ето, падам и погивам. Това не е
поради свойството на изкушението, а поради
собственото ти нерадение

Светиите повече се нуждаят от изкушения, защото нищо така не увлича в гордост, както съзнанието за собствените заслуги и дръзновената душа. За да не претърпят нищо подобно, Бог е допуснал да имат изкушения и скърби, за да ги смиряват и да ги подтикват да спазват мярката във всичко.

Да не роптаем и да не изпадаме в малодушие, когато ни случи нещо неочаквано. Но да предоставим на Този, Който знае, всичко с точност, да очисти нашата душа, докато трябва, защото Той прави това за наша полза и крайно добро.

Да не се смущаваме и да не падаме духом,
когато ни постигат изкушения. Както
художникът-ювелир знае колко време трябва
да държи златото в пещта и кога да го извади
оттам, като не допуска то да остане в огъня
повече от необходимото и да се развали и
прегори - толкова повече Бог знае това, и когато
види, че ние сме станали по-чисти, ни избавя от
изкушенията, та да не би от изобилието на
бедствията да се препънем и паднем.

Наистина, дори да сме хилядократно
любомъдри, дори и да сме най-здрави и силни,
без Божието съдействие не сме в състояние да
понесем даже и най-малкото изкушение.

Чрез изкушението се извършва спасението, а опасностите служат за най-голямо очистване на душите на ония, които ги по-асят с благодарност.

Знай, че Този, Който допуска изкушението, Той знае и времето на неговото прекратяване. (Св. Йоан Златоуст)

Настоятелят нека безстрастно порицава съгрешилите, защото да -

изобличаваш брата си с раздражение и гняв, означава, че не него освобождаваш от греха, а че сам себе си вкарваш в грях

Тъй като „жилото на смъртта е грехът“ (1 Кор. 15:56), то немилосърден е не този, който изобличава, а онзи, който скрива; както и

Немилосърден е не този, който изтръгва
отровата от ухапвания от отровно животно, а
онзи, който я влага. Такъв и любовта
пренебрегва, защото е писано: „Който жали
пръчката си, мрази сина си; а който го обича,
наказва го от детинство“ (Притч. 13:25).

Не мислете, че правите добро на братята си,
когато виждате, че те правят нещо лошо, а не ги
изобличавате с необходимата строгост.

Наистина, ако приятелят ти те е изобличил
справедливо, поправи грешката си.

Твърде много добро за нашия живот ще произлезе от това, ако всички освен да изобличаваме съгрешилите, сами лесно понасяме изобличенията за собствените ни грехове.

Както е неразумен онзи, който отхвърля лекарствата, така също и този, който не приема изобличенията.

Велико благо е да можеш да понасяш, когато те изобличават; велико благо е да умееш да изобличаваш. А това последното е признак на най-голяма грижа за ближния.

Каквото са лекарствата за раните, такова са и изобличенията за греховете.

Ние затова и дотягаме на другите със своите изобличения, защото самите ние се дразним, когато нас изобличават. Ако твоят брат разбере, че след като те е изобличил, ти пък си го похвалил, то и той би ти се отплатил със същото, когато ти го изобличиш.

Ето най-важното отличие, ето великата чест, ето славата най-високото Любомъдрие -
великодушно да претърпяваме изобличенията

Изобличаващият трябва много да обмисля, за да бъде прието изобличението му с охота; голямо благоразумие е нужно на този, който прилага лекарството на изобличението; казано по-точно, изобличаващият се нуждае от повече мъдрост в сравнение с хирурга, който оперира тялото.

Изобличителят е непоносим за грешниците не само когато чуят неговия глас, но и дори само като го видят.

Ако е необходимо да се противопоставиш на някого, това може да стане и без гняв - дори е по-удобно и благоразумно, защото тогава нищо неприятно няма да ти се случи.

Не е срамно другите да ни поправят. Дори
напротив, срамното е да отстраним от себе си
тези, които коригират нашите грешки, защото е
в ущърб на собственото ни спасение.

Когато изобличаваш или вразумяваш, или нещо
друго правиш, дори и самата истина да казваш,
ако е с гняв, то всичко си загубил.

Съветите ти нека бъдат кратки, защото
грешниците нямат нужда от дълги
наравоучения. А извиненията ти нека бъдат
нееднократни и чести. И най-вече се осланяй на
любовта, като с нея покриваш строгостта на
своите думи и оставяш човека сам да реши.
Казвай: „Аз само ти предлагам и те съветвам, но

дали ще се вслушаш в думите ми, зависи от теб; аз не те карам и не те принуждавам а представям това на твоя личен избор.“ Ако по такъв начин ние пристъпваме към изобличаване, то лесно ще можем да поправим съгрешаващите.

За вас е по-добре за кратко време да претърпите огъня на нашите думи, отколкото вечно да страдате в пламъка на геената.

Силното изобличение, когато се прави с кротост, може особено силно да трогне. Много по-бързо трогва то чрез кротостта, отколкото чрез строгост да засрами.

Наистина, изобличението само по себе си е непоносимо, ако не е примесено с утешение. Така, както и при отварянето на раната, макар и спасително, страдащият не може да понесе болката от разреза без достатъчно средства, които да смекчат болката му.

Макар самите ние и да наричаме себе си грешни, недостойни и какви ли не още, ако някой друг обаче се осмели да каже за нас нещо подобно, то ние се ядосваме и освирепяваме. Виждаш ли, че нямаме покаяние и нито дори благоразумие? Щом сам се наричаш така, тогава не се ядосвай, като слушаш същото от другите, когато те изобличават. Защото когато другите те хулят и греховете ти излизат наяве, изобличителите полагат върху си бреме а теб правят Любомъдър.

Кротост голяма е необходима на
изобличаващия, за да предположи
изобличавания да понесе болезненото
лечение. Не виждате ли лекарите, когато
прогарят или разрязват, с каква кротост
използват лекарството? Толкова повече трябва
така да постъпват изобличаващите, защото
изобличението е по-силно и от огъня, и от
железния скалпел и води до раздразнителност.
Лекарите всячески се стараят да направят
операцията по-спокойна и колкото се може по-
лека. Затова, като започнат, след малко спират,
Да дадат възможност на болния да си отдъхне.
Така трябва да се правят и изобличенията, за да
не се отдръпнат от нас изобличаваните. Ако при
това ни се наложи да чуем оскърбления и дори
удари да получим, ние не трябва да спираме.
Защото онези които са подложени на
болезнено лечение, много викат срещу
лекуващите, но лекарите не гледат нищо друго
освен здравето на страдащите. Така и тук

всичко трябва да се направи така, че т
изобличението да има полза; всичко трябва да
се понася предвид предстоящата награда.

Какво правиш, човече? Виждаш, че брат ти се е
устремил към пропастта, загърбил е грижата за
спасението си, не знае какво трябва да прави, а
ти не му протягаш ръка (за помощ), не го
порицаваш, не го изобличаваш? Предпочиташ
да не си навличаш неговия гняв, да не си му
неприятен, отколкото да се погрижиш за
спасението му? Но ще получиш ли прошка от
Бога, ще имаш ли оправдание? Ето, затова
всичко се е извратило, затова в нашия живот
всичко се е объркало, защото нито ние
понасяме мъжествено изобличенията, нито
другите желаем да изобличаваме. Затова и
ставаме омразни с изобличенията си - защото
самите ние изпадаме в ярост, когато ни

изобличават. Ако брат ти знаеше, че като те
изобличи, ще получи от теб похвала, сам би ти
се отплатил със същото за твоето изобличение
(към него).

Когато врагът ти те хули за греха, който и сам
осъзнаваш, ако ти, като го чуеш, не му
отговориш с оскърбление, а застанеш пред Бога
и започнеш съкрушено да Го умоляваш, веднага
ще изгладиш този грях.

При лекарите, които лекуват тялото, става така:
който прави разреза,той изобщо не усеща
болката, от която се раздира страдащият. Но
при онези, които лекуват душите, нещата
въобще не стоят така, освен ако аз не греша,
съдейки за другите по себе си, изобличаващият
първи изпитва болката от порицанието.

Може и да се караш, и да изобличаваш, но с мъдрост. Разтвореното с мъдрост изобличение не е неприятно, тежко и непоносимо.

Не бива равнодушно да наблюдаваме съгрешаващите или да премълчаваме за тях. Този, който изобличава, трябва да прави това с много състрадание, страх Божий и намерение да промени грешника. Изобличаваният или получаващият порицание трябва да приеме това охотно, признавайки, че да се поправи е в негова полза. Когато обвиняват някого в нещо, никой не трябва да възразява на обвиняващия пред обвиняемия. А ако обвинението се стори на някого неоснователно, то той трябва първо

сам себе си да убеди и после насаме да го
обсъди с обвинителя и да го убеди.

За мнозина най-непоносимото нещо е
враговете им да разпространяват за тях лоши
слухове и да предизвикват подозрение срещу
тях... Но ако е истина, поправи се; ако е лъжа -
посмей се над това; ако признаваш, че казаното
е истина, вразуми се; ако не признаваш - не му
обръщай внимание; по-правилно, не само се
посмей и го остави без внимание, но се радвай
и се весели, по думите на Господа (срв. Мат.
5:11-12).

Този, който чува за себе си лъжлива клевета, не
само не понася вреда, но получава и най-
голяма награда.

Не клевети, за да не оскверниш сам себе си, не смесвай торта с калта и глината, а изплитай венци от рози, теменужки и други цветя; не дръж птичи тор в устата си като бръмбарите (така правят клеветниците, като самите те първи изпитват зловонието), а се дръж о цветята като пчелите и прави пити като тях, и с всички бъди дружелюбен.

Добро дело е да изгониш клеветника като лъжец и крадец за да не би да се смути мирът в душата ти и да се настроиш враждебно против ближния заради клеветата.

Тези, които искат да клеветят, да ги изгоним далеч, та да не като участваме в чуждото зло, да

причиним гибелта на самите себе си. Да не
намираме удоволствие в слушането на
клеветниците за да не се подчиним на
дяволските внушения. Неслучайно самата
клевета се нарича дяволска, получила
свойственото си название от името на
виновника; значи който се занимава с клевети,
служи на дявола, занимава се с дяволски
работи. Който не допуска такъв човек до себе
си, и себе си избавя от несправедливо
обвинение против ближния, и оклеветения
спасява от обвинение. По такъв начин, като се
гнуси от услугите на клеветника, той става
устроител на мира и учител на приятелството.

Горко на клеветника, защото той ще гори в
пламъка и ще проси капка вода, и няма да я
получи!

Не ми казвай: ами ако някой ни постави пред необходимостта да се закълнем? Ако иначе не ни повярва? Там именно е тънкостта, където се нарушава законът - там и не трябва да помним за необходимостта. Само една необходимост е неизбежна - да не оскърбяваме Бога.

Тежък е този грях (клетвата) затова, защото не изглежда тежък; затова аз се страхувам от него, защото никой не се страхува; затова тази болест е неизлечима, защото не се смята за болест.

Не трябва да се кълнем нито за истината, нито за неистината. Така трябва да пазим устата си чисти от клетвата, че да не се ражда у нас никакъв лош помисъл.

Ако някой не иска да престане да се кълне, то аз забранявам на такъв човек да прекрачва църковния праг.

Устата, които не употребяват клетвата, и Бога ще склонят в молитвите си, и на дявола ще нанесат тежка рана.

Ние би трябвало да спечелим доверието повече със своето поведение, отколкото с клетви.

Където има пари, там има и повод за вражда и безброй разпри, по този начин

користолюбивите уста са пълни с обиди, тщеславие, прекалена гордост, проклетия и лъст.

Очите на користолюбеца не се успокояват дотогава, докато не откраднат от другите всичко, защото гледат не по човешки, а зверски.

Демонът враждува срещу човека, а не срещу подобните му демони, а користолюбецът се старае всячески да причини зло и на ближния, и на обичния, без да се срамува от самата природа.

Користолюбието е смърт - и то такава, която е
най-ужасна от всички, тя води към
идолослужение.

Който отнема от друг пари и го вкарва в
бедност, той предава себе си на смърт; другия
измъчва в тоя живот с нищета, а за себе си
приготвя вечно наказание.

Не в количеството на заграбеното и
откраднатото се състои престъплението, а в
намерението на крадеца.

Нашите молитви трябва да бъдат чисти, но
молитвите не могат да бъдат чисти тогава,

Когато излизат от нечиста душа. Нищо не прави душата толкова нечиста, както користолюбието и грабежът.

Когато видиш, че увлечен в собствените си съображения някой започне да противоречи на Божественото Писание, отдалечи се от него като от безумен.

Няма нищо по-светло и силно от истината, както и няма нищо по-безсилно от лъжата, макар и да се прикрива под множество маски. Лъжата може лесно да се хване и опровергае, а истината открито предлага себе си на всички, които искат да видят нейната красота.

Толкова могъща е истината и толкова безсилна
е лъжата! Първата, когато е при простите хора,
ги прави славни, последната, макар и да е на
страната на силните, ги прави слаби.

Лъжата е разрушение на любовта.

Нищо така не облекчава душата и не доставя
толкова радост, както чувството на искрена и
взаимна любов.

Който не обича брата си, дори и да раздаде
цялото си имение и да просияе в мъченичество,
в нищо няма да постигне успех

Както за нас е пострадал Бог, така и ние трябва да страдаме за хората.

Без любов всяко дело и всяка заслуга са нечисти и несъвършени: дори и някой да пази девство, да пости, да бодърства непрестанно, да се моли, да храни бедните, да донася полза, както си мисли, да строи църкви или нещо друго да прави, без любов всичко това е нищо пред Божиите очи. Не чакай в такъв случай Божието благоволение.

Именно бедният човек може да дава милостиня. Богатият, опиянен от изобилието на своето богатство, изгарян така от най- жестока треска и обладан от ненаситна страст, желае да

увеличи богатството си. Докато бедният, като не е заразен от тая болест и няма този недъг, с по-голяма лекота ще даде подаяние от това, което притежава. Милостинята никога не зависи от количеството на имуществото, а от степента на душевното разположение-

Бог не изисква изобилие в приношението, а богатство на душевното разположение, което се изразява не чрез количеството на даваното, а чрез усърдието на даващите.

Да не им отделяш от своето имущество - това е кражба Когато ние не даваме милостиня, ще бъдем наказани наравно с крадците. (Св. Йоан Златоуст)

Бедните, като получат милостиня, благославят и се молят Бог да даде много блага на дарителите. (

Дори и хиляди таланта (златни и сребърни монети) да раздадеш, ако е сторено с гордост, надменност и тщеславие, то всичко спечелено ще погубиш - подобно на фарисея, който давал десятък, но в храма се превъзнасял от това, и като излязъл, загубил всичко.

Това е истинската милостиня - да даваш с радост и да мислиш, че самият ти получаваш повече, отколкото даваш.

Ако имаме желание да се избавим чрез милостинята от душевните болести и тежките греховни рани, трябва с голямо усърдие да я даваме.

При милостинята нещата не стоят така, както при житейските работи... Хвърляш сребро, а получаваш дръзновение пред Бога; даваш пари, а получаваш прошка на греховете; даваш хляб и храна - и за това получаваш небесното царство и безброй блага, които „око не е виждало, ухо не е чувало и човеку на ум не е идвало“ (1 Кор. 2:9), а и най-важното от всички блага - това, че ти се уподобяваш на Бога, доколкото това е възможно за човека.

Мнозина могат да дават от парите си, но да
служат на нуждаещите се с готовност, любов и
братско разположение, могат само хората с
широка, голяма и любомъдра душа.

Ти не гледай достойнството на нуждаещия се от
помощ, а само неговата нужда. Дори той да е
нищожен, долен и презрян, Христос ти вменява
за това награда, като да е Самият Той получил
от тебе благодеяние.

Бог приема и обича милосърдния и
човеколюбивия, и ако той е праведник, му
изплита най-светли венци, а ако е грешник му
прощава греховете като награда за неговото
състрадание към себеподобните

Каквото и да сложиш в ръката на бедните,
всичко дадено слагаш в надеждно хранилище -
в Божиата ръка.

Нищо друго не може така да ни избави от
геенския огън както щедрата милостиня.

Няма нищо по-лошо от нечестието, нищо по-
нещастно от беззаконието против Бога, нищо
по-нечестиво от хулата срещу Бога. Но дори и
това беззаконие може да се заглади с
милостинята, ако грешникът не настоява в
своята хула, а изправя греха си чрез покаяние.

Когато ръката дава милостиня на бедните,
устата да мълчат, за да не изпуснат плода и
сладкото да стане горчиво.

Милостинята е изкуство, чието училище се
намира на небесата, и неин първ учител не е
някой човек, а Самият Бог.

Каква полза, ако някой за Божие
благоугождение дава милостиня с пълно
усърдие, но при това се превъзнася и има
високо мнение за себе си?

И хиляди хора да ви видят, че давате
милостиня, вие не само не им обръщайте

Внимание и не търсете от тях временна слава,
ако искате... да имате зрители на това, което
правите, то имате и ангели, и архангели, и дори
Самия Създател и Владика на всичко-

Милостинята има такава сила, както и светото
Кръщение: светата купел очиства греховете на
хората, така и милостинята очиства
прегрешенията на милосърдните души.

Милостинята очиства греховете на блудниците
и трупа добра награда. Милостинята избелва
душите и им подготвя вечните наслаждения. О,
милостиня, ти си живот на душите, водителка
на душата, най-прекрасно оръжие! Хвърлете
злато - и ще получите Христа. Дайте сребро - и

Ще приемете Светия Дух. Хвърлете мед и
заедно с него ще изхвърлите отровата на греха.

Когато видиш човек, който дава милостиня и
извършва хиляди други добри дела, и по този
начин унищожава силата на дявола, а после
бива подложен на изкушения и опасности, ти не
се смущавай от това: той затова е подложен на
изкушения, защото нанася твърде силен удар
на дявола.

Без милостта е безплодна и молитвата. Без нея
всичко чисто, всичко е безполезно, без нея се
губи по-голямата част от добродетелите.

Всички ние се нуждаем от милост, но не всички
сме достойни за нея, защото тя, макар и да е
милост, търси достойния.

Нима има нещо по-жестоко от хора, които
остават равнодушни при вида на дрипави и
изтощени от глад бедняци, а украсяват
тленните си жилища за червеи и молци.

Човек трябва да се учи най-вече на милосърдие,
защото то именно го прави човек.

Срамувай се, когато не даваш на просяка, това
наистина е срам, наказание, мъчение...това
показва твоята жестокост.

Ти не предаваш Христа, но когато презираш
бедния, измъчения от глад или погиващия от
студ, ти си навличаш осъждане.

„Ти Ме прие в своето жилище - казва Той, - Аз
ще те приема в Царството на Отца Ми; ти Ме
спаси от глад, Аз ще те избавя от греховете; ти
Ме видя вързан, Аз ще те направя свободен;
прие Мен, странника, Аз ще те направя
гражданин на Небето; ти Ми подаде хляб, Аз ще
ти дам цялото Царство като наследство и твое
притежание... Ти тайно работи за Мен, Аз ще
възвестя наяве; направеното от теб Аз приемам
за милост, а Моето - за дълг ... Ти погледна към
Мен, свързания, и самият ти няма да видиш
геенския огън; ти се погрижи за Мен, когато бях
болен, и сам няма изпиташ нито митарствата,
нито наказанията - о, наистина благословени са

ръцете, извършващи такива благодеяния,
удостоили се да послужат на Христа! Лесно ще
преминат през огъня нозете ходили в
тъмницата при Христа; няма да изпитат тежестта
на оковите ръцете, докосвали Него, свързания...
Ти си бил с Него в тъмницата - ще бъдеш с Него
и в Царството. Сам Той щете изповяда, без да се
срами от теб...

Какво отвратително и ненаситно чудовище е
немилосърдието! Колко хора е погълнало,
колко е унищожило, колцина е убило колцина
е изгорило в оня геенски огън?

Горко на теб, немилосърдие, и на твоите
ученици! Горко на теб, жестокост, и на тия,
които държиш под своя власт! Каква ти е

ползата от това, че отдалечавах толкова много хора от Бога? Чуй какво отговаря немилосърдието: „Моята работа е да изкопавам пропасти, да затварям врати, да осквернявам дрехи, да затварям сърцето, за да не познае то милосърдието. Изгодата за мен е да спечеля множество приятели и да ги предам на погибел; радостта ми е в това - да си привлека колкото се може повече ученици, та да ги изпратя в ада. Когато те, сложените отляво, посрамени застанат и бъдат подложени на оскърбление и обвинение - аз тържествувам; когато те отиват във вечния огън, който аз им приготвям - се веселя; когато те ридаят и скърцат със зъби, поваляни от демоните, и аз заедно с тях ги бутам и се радвам... Моята работа е да затварям вратите пред хората и да не им позволявам да наследят вечния живот.

Ти, който помагаш на магаренцето, като виждаш, че умира, без да питаш чие е то, още повече за човека не трябва да питаш кой е той, когато има нужда от помощ - той е Божий, дори и да е езичник или юдеин, дори и да е неверник.

Често, ако Господ не намери нито един праведник в тоя живот, Той се умилюва над живеещите заради добродетелите на починалите...

Божията милост е неизказана, неизяснима, непостижима, тя превъзхожда ума, побеждава разума. И макар такава, за да не би хората, които милва, да станат негодни, е нужно и нашето съучастие. Разбери какво ти казвам: Бог

милва, но милва не просто така, а при едно условие: дай и ти.

Как можем да получим помилване? Ние трябва да викаме към Бога всеки ден и не с думи да Му се молим, а пък с дела да Го прогневяваме - ту да сме в Божия храм, ту в събранието на нечестивите, за които... Давид е казал: „намразих съборището на злонамерените“ (Пс. 25:5).

Бог не милва всички, а само тия, които съжаляват за греховете си и са ги загладили чрез покаяние или дела на милосърдие към ближните.

Не мисли за множеството си грехове, а за
безконечната Божия благод. Болестите са
големи, но Лекарят е по-голям. Бурята е силна,
но Кормчията е мъдър. Душите идват до
отчаяние, но след отчаянието идва и лекът.
Няма нещо, което да би могло да победи и
надделее над Божието милосърдие.

Милосърдието Му е непостижимо, както е
непостижим и Самият Той.

Човешкото и Божието милосърдие не са равни
помежду си, а се различават едно от друго така,
както злото от доброто. (

Ще кажеш: „Защо Христос прие и блудницата?“

- За да я освободи от порока, за да покаже човеколюбие, за да разбереш, че няма недъг, който да не може да бъде победен от Неговата благост.

Ако Бог ежедневно ни подлагаше на наказание заради нашите престъпления, то човешкият род вече отдавна нямаше да съществува.

Молитвата и служението на Бога са признакът на всяка праведност. Те като някакво божествено и духовно одеяние придават на мислите ни голяма красота, направляват живота на всеки един, като не позволяват нещо лошо или неподходящо да господства над ума, убеждават ни да почитаме Бога и да уважаваме

онази чест, която ни е дадена от Него, учат ни да
отдалечаваме от себе си всяка хитрост на
лукавия, прогонват срамните и неприлични
помисли, привеждат душата на всеки в
състояние на презрение към земната наслада.

По време на молитвата ние реално говорим с
Бога, чрез нея влизаме в съюз и с ангелите и
твърде красноречиво се отдалечаваме от
общение с неразумните същества.

На Господа се моли този, който напълно е
съсредоточил душата си и няма нищо общо със
земята; този, който се е пренесъл на самото
небе и е прогонил от душата си всеки човешки
промисъл.

Бог не се гнуси от мястото; Той изисква само
пламенно сърце и смирена душа.

Ако имаш добри дела, които могат да се
застъпят за тебе, ти непременно ще бъдеш чут,
и обратно, ако ги нямаш, дори и да си Давид,
няма да можеш да склониш Бога.

Мястото ни най-малко не е препятствие за
молитвата, нужно е само настроението на
душата да съответства на молитвата

За молитвата не е нужно толкова словото, колкото мисълта, не толкова движението на ръцете, колкото напрежението на душата, не положението на тялото, а разположението на духа... Нека да не се оправдаваме, като казваме, че не е лесно да се моли човек, който е обременен с житейски работи и наблизо не намира молитвен дом... Дори и в банята да си, моли се; където и да си, моли се. Ти си храм Божий; не търси място.

Ако ние се молим с гняв и раздразнителност, мерзки и ненавистни сме пред Бога.

Ако сърцето ти е свободно от нечисти страсти, то където и да си, на пазара, вкъщи, на път, в съда, в морето, в хотела и в работилницата,

Навсякъде можеш да се молиш на Бога и да получаваш това, което просиш.

Не изобилието от думи умолява Бога, а чистата и имаща добри дела душа. (

Нека се молим не с пози телесни и с вопли гласовити, а с добро и искрено разположение на душата: не с шум, не с показност, която може да прогони ближните ни, а с кротост, съкрушение на сърцето и истински сълзи.

На бодърстващия, внимателен и имащ пламенна любов към Бога човек никога нищо не може да му попречи да беседва с Господа.

Дори когато си извън църквата, викай:
„Помилуй ме!“ Казвай това и без да движиш
устни, а като викаш с ума си - Бог чува и тези,
които мълчат

Разбира се, може да се молим и вкъщи, но да се
молим така, както в църквата, където има
такова множество духовни отци, където
единодушно се изпраща песен до Бога, вкъщи
това е невъзможно.

Затова свещениците предстоят - за да може
молитвите на народа като по-слаби да се
съединят с техните молитви, които са по-силни,
и заедно да се издигнат до небесата.

Когато се молим отделно, ние сме слаби, но
когато се съберем, ставаме по-силни; затова и
молим Бога всенародно и с взаимна помощ.

В църквата влизай като на небето - в нея и не
говори, и не мисли за нищо земно.

Не е възможно тези, които просят от Бога
целомъдрие, справедливост, кротост и
честност, да не получат според молитвата си.

Господ ни чува най-много тогава, когато Го призоваваме със скръбна душа и съкрушено сърце в прилежна молитва.

Молещият се трябва преди всичко да има твърда вяра, и тогава непременно ще получи това, за което се моли.

Да бъдем чути от Бога, това зависи от следните условия: дали сме достойни да получим исканото; второ, дали се молим съгласно Божиите закони; трето, дали се молим непрестанно, четвърто, дали не просим нещо житейско; пето, дали просим полезното; шесто, изпълняваме ли каквото трябва от наша страна.

Дори и да сме недостойни, можем с
непрестанни моления да направим себе си
достойни да получим онова, за което се молим.

Бог повече желае ние самите да Го молим за
нашите прегрешения, отколкото другите заради
нас.

Не казвай: „Аз съм грешник, нямам
дръзновение, нямам молитва“. Защото онзи,
който мисли, че няма дръзновение, той има
истинското дръзновение: той е изгубил гордото
дръзновение на фарисея и като се смята
подобно на митаря за отхвърлен и презрян, то
най-вече тогава ще бъде чуто.

Наистина, нищо така не прегражда пътя на
демона към нас както усърдната молитва.

Сладък ти е сънят? Но няма нищо по-сладостно
от нощната молитва.

Повярвай ми, не толкова огънят унищожава
ръждата на метала, колкото нощната молитва -
ръждата на нашите грехове.

Наистина не толкова страшен е мечът за
вълците, колкото за демоните - молитвата на
праведниците.

Силата на молитвата е угасяла силата на огъня,
обуздавала е яростта на лъвовете, спирала е
войни, прекратявала е сражения, усмирявала е
бури, прогонвала е бесове, отваряла е вратите
на небето, унищожавала е веригите на смъртта,
прогонвала е болести, отразявала е злобата,
укрепявала е градове да не паднат,и изобщо -
молитвата е отклонявала всякакви бедствия.

Нима е чудно, че силата на молитвата може да
прекратя човешките горести, когато тя лесно
погасява и унищожават самите грехове?

Когато молитвата засияе като лъч от нашите
уста и език, нашият ум се просвещава, а всички
безумни и зверски страсти биват прогонени,
бягат и се скриват в своите убежища, но само

ако се молим усърдно, с напрегната душа и бодър ум.

Молитвата не само очиства греховете, но дори прогонва и големите опасности.

Молитвата е непобедимо оръжие и надеждно защитно средство, което прогонва както един нападател, така и безкрайно множество.

Който може усърдно да се моли, той е най-богат от всички, макар и да е най-беден; и който не прибегва към молитвата, той дори да седи и на царския трон, е най-беден от всички.

Както тялото ни, ако в него я няма душата, е
мъртво и зловонно, така и душата, която не се
подтиква към молитва, е мъртва нещастна и
зловонна.

Където са молитвата и благодарността, там
идва благодатта на Светия Дух, изгонва
демоните и всички вражески сили отстъпват и
бягат.

От молитвата, дори и продължителната, няма
никаква полза ако молещият се остава в
греховете си.

Ти самият не чуваш молитвата си; как искаш Бог да я чуе?

Онзи, на когото тялото му е простряно на земята, а устата му безсмислено произнасят думи и душата му блуждае навсякъде - и у дома, и на улицата, за такъв може ли да се каже, че се моли на Бога?

Молитвата за враговете стои по-високо от молитвата за приятелите, последната не ни носи толкова полза, колкото първата

Да се молиш на Бога за вреда на враговете, означава да оскърбяваш Бога.

Трябва да се молим за враговете си, дори те и много да са ни оскърбявали. Ако не правим това, неизбежно ще погинем, както се вижда от примера на фарисея.

Когато някой се моли против враговете си или против хората, причинили му някакво зло, тези думи не са на човека, а на дявола.

Ако възнасяме молитви за ония, които ни обиждат и оскърбяват, тогава ще бъде чута и молитвата ни за нас самите.

Ненапразно, когато служим св. Литургия, ние споменаваме починалите и ходатайстваме за тях, като умоляваме намиращия се пред нас Агнец, Който взе върху Си греховете на света, да прати известна утеха.

Както се молим за живите, които по нищо не се отличават от мъртвите, така можем да се молим и за починалите.

Бог затова ни е оставил мощите на светиите, защото иска да ни приведе в същата ревност като тяхната и да ни даде надеждно прибежище и утешение в бедствията, които постоянно се надигат срещу нас.

Както изворите със студена вода оживяват телата, измъчени от труд и горещина, така и тези гробници (на мъчениците) прохлаждат душите, обгорели от неуместни страдания и изсушаваща завист, от пламенен гняв и всичко друго, което ни тревожи.

Истинската мъдрост е вярата.

Ще скърцаме със зъби от страдания и нетърпими мъки, но никой няма да ни помогне. Силно ще стенем, когато пламъкът все по-силно започне да ни обхваща, но няма да видим нищо

друго освен измъчваните с нас и голяма
пустиня.

Мнозина от неразумните желаят за себе си да
се спасят от геената. Аз пък смятам за много по-
тягостно наказание от геената да не си в славата
на Христа.

Мъчениците, когато били подлагани на
страдания, не само не изпадали в малодушие,
не само не скърбели, но се радвали,
тържествували, ликували.

Смъртта на мъчениците не е смърт, а начало на по-добър живот, встъпване в по-духовен живот, преминаване от по-лошо към по-добро.

Мъченик те прави не смъртта, а душевното разположение. Не само за края на делото, а и за намерението често се изплита мъченически венец.

Мъченичеството без любов не само не те прави ученик на Христа, но и не носи никаква полза на този, който търпи.

Ще кажеш: „Как може сега да подражаваме на мъчениците? Сега не е време на гонение“. Това

го знам и аз; не е време на гонения, но е време за мъченичество; не е време за такива подвизи, но е време за такива венци; не ни преследват хора, но ни преследват бесове; не ни гони мъчител, а ни гони дяволът... Ти не виждаш пред себе си въглени, но усещаш разпаления пламък на похотта. Те са потъпквали въглените, а ти потъпквай огъня на естеството; те са се борили със зверове, а ти обуздавай гнева, този див и неукротим звяр; те са устояли срещу непоносимите страдания, а ти преодолявай непристойните и порочни помисли, които изобилстват в сърцето ти - така подражай на мъчениците.

Божеството е безстрастно; когато наказва или поразява, прави това не с гняв, а по Своя промисъл и великото Си човеколюбие, затова трябва да имаме крепко дръзновение и да се уповаваме на силата на покаянието.

Ще попиташ защо едни биват наказвани тук, други там, а не всички тук? Защото, ако беше така, всички щяхме да загинем, тъй като всички подлежим на наказание. От друга страна, ако никой не ни наказваше тук, мнозина щяха да станат още по-небрежни, а мнозина биха казали, че няма и Провидение; защото дори и сега мнозина богохулстват, макар да виждат, че мнозина от порочните се наказват, какво ли биха казали, ако и това го нямаше? Докъде щяха да стигнат тогава в злото? Затова Бог едни наказва тук, а други не ги наказва...

Никога не се бой от наказанието, а се страхувай от греха който предизвиква наказанието.

**Ако Бог поиска строго да ни накаже за всичко,
което правим срещу Него, няма да преживеем
и един ден.**

**Както лекарствата са за болестите, така
наказанията са за провиненията.**

**Бог наказва не всички изведнъж и не всички по
заслугите а леко и постепенно; и често, като
наказва един, вразумява чрез него другите.**

**Богатите затова се наказват по-тежко от бедните
- поради тяхната жестокост, че те и в изобилието
си не са били състрадателни.**

Ние ще дадем отговор не само за своите
грехове, а и за всичко, с което сме послужили за
съблазън на другите.

Истинското наказание повече е вразумление,
отколкото осъждане, по-скоро е лекуване,
отколкото мъчение, по-скоро е изправление,
отколкото въздаяние.

Трябва да плачем и да скърбим не за тези, които
се подлагат на наказание - тях ги водят към
здраве, а за тези, които грешат безнаказано.

Непрестанното наставление е полезно и спасително за внимателните, а за нерадивите е вредно и опасно.

Няма нищо по-лошо от безначалието, както няма нищо по-надеждно от кораб, който има кормчия.

Лошият началник - това е по-лошо и много по-бедствено от липсата на началник, защото който няма началник, той е лишен от ръководител, а който има лош началник, той го въвлича в пропастта.

Началството има различни видове: едно е това, чрез което хората началстват над народи и градове, устройвайки гражданския живот... Друго началство е това, с което всеки разумен човек властва над самия себе си... Но има още и друго началство, много по-висше от гражданското началство. Кое ли? Началството в църквата. Това началство толкова превъзхожда гражданското колкото небето е по-горе от земята, и дори много повече.

Началникът трябва да бъде по-светъл от всеки светилник да води безукорен живот, така че всички да гледат него и да устройват собствения си живот според неговия.

Незлюбието е майка на всяко добро

Такава е ненавистта: не търпи благодушно
щастieto на другите; благоденствието на
ближния счита за собствено нещастие и страда,
като гледа благата на ближния.

Щом като ни е заповядано да обичаме
враговете си, а ние ненавиждаме и тия, които
ни обичат, то на какво ли наказание ще бъдем
подложени?

На нерадивия и изнежен човек никога не могат
да му донесат полза нито богатството, нито
здравето, нито постоянното благоденствие,
нито каквото и да е друго нещо.

До нерадение относно нашите дела ни води не
нещо друго, а изследването на чуждите дела,
защото който обича да злослови и изследва
чуждия живот, той няма време да се погрижи за
своя собствен.

Нерадението ни сваля дори от самото небе.

Ако самите ние сме нерадиви, а цялата
надежда за нашето спасение възлагаме само на
тях (праведниците), тогава няма да ни стане по-
добре от това не защото праведниците са
безсилни, а защото чрез собственото си
нерадение ние погубваме себе си.

Хората, които не внимават върху самите себе си, лесно изпадат в пороци, макар да изповядват правата вяра.

Слабохарактерният, нерадив и безгрижен човек скоро пада и потъва в бездната на порока, дори и да няма никакъв дявол.

Когато Бог даде обещание, дори хиляди препятствия да се изпречат на пътя, не бива да се смущаваме и съмняваме в изпълнението на обещаното.

Пророчествата на Иисус Христос били двойки: едни от тях следва да се изпълнят в настоящия

живот, а други - да се сбъднат при свършека на света; те взаимно се допълват и с голяма сила доказват своята истинност... Когато почти целият свят паднал в нечестие, какво казва и предвъзвестява Господ? - „На тоя камък ще съградя Църквата Си и портите адови няма да и надделеят“ (Мат. 16:18)... Удивително е не само това, че Той съгради Своята Църква, но и че я направи непобедима, и то във времена, когато тя изпитва големи нападения...

Тези, които са причастни на благодатта, обичат не само своите благодетели, но и своите хулители и гонители, като очакват в награда за своята добрина духовната любов. Добрина, казвам, не защото те прощават за нанесената им злина, а защото стореното от тях е добротворно за душите на хулещите ги. Те така

се молят за тях на Бога, като че ли са получили
от тях някое благо.

Обидил те е и те е огорчил твой ближен или пък много злини ти е причинил? Ти не му отмъщавай, за да не оскърбиш Господ а, но остави отмъщението на твоя Бог и Той ще уреди всичко Много по-добре, отколкото дори самият ти желаеш. На теб Бог е заповядал само да се молиш за оскърбилият те, а как да се постъпи с него - това Той е повелил да предоставиш на Него. Самичък, ти никога не можеш да отмъстиш за себе си така, както Той готов да отмъсти за теб, стига само да Му предоставиш това като се молиш за оскърбилият те да бъде помилван и да го предадеш на съда на Божиата воля. Наистина, дори и ние да сме простили на тези, които са ни обидили, дори и да сме се примирили с тях и да сме се молили за тях, ако

те самите не се променят към по добро, то и Бог няма да им прости. Впрочем, Той не ще им прости за тяхно добро. Теб Той ще похвали и одобри за твоето любомъдрие, но врага ти ще накаже, за да не стане той още по-зъл поради твоето любомъдрие.

Не трябва никога да бъдем злопаметни и да изпитваме вражда към ония, които са ни причинили една или друга обида. Но нека, като си представим какво благодееие и дръзновение пред Господа те ни осигуряват, и най-вече това, че примиряването с оскърбилите ни заглажда нашите грехове, да побързаме и никак да не се бавим да се примирим с враговете си. И като размисляме за произтичащата полза за нас от това, да покажем такова разположение към враговете си, като че ли те са истински наши благодетели.

Да не се дразним от обидите, дори тези, които ни досаждат с тях, да са по-лоши от нас, но да укротяваме гнева им с кротост и тихост

С колкото повече кротост и търпение понасяме обидите, с толкова по-голяма и щедра помощ ще се удостоим свише.

Добро нещо е да не обиждаме другите, но много по-добро И достойно е за любомъдрата душа и да не отмъщава за причинената и обида.

Обидите, които несправедливо претърпяваме,
Бог ни вменява или като опростени грехове, или
като награда.

nnnnnnnnnnНищо не може така да възпре
тези, които обиждат, както кроткото търпение
на обижданите. То не само ги възпира от
следващите пориви, но ги и кара да се разкаят
за своите минали грехове. Още прави и така, че
да отстъпят от онези, които обиждат като се
удивляват на кротостта им. И най-накрая, от
неприятели и врагове ги прави не само
приятели, но дори най-близки хора и раби.

Не проклинай оня, който те обижда. Защото
иначе и оскърблението ще понесеш, а и от
плода ще се лишиш - и вредата ще претърпиш,

и наградата няма да получиш. А това е крайно
неразумно - да претърпиш по-трудното, а по-
лекото да не понесеш.

Да оскверняваш себе си с обиди и ругателства -
това означава, че слугуваш на дявола.

Виж колко ползи получаващ, ако претърпиш
безропотно обидите от враговете: първа и най-
важна, опрощение на греховете; втора,
търпение и великодушие; трета, кротост и
човеколюбие, тъй като този, който не е
способен да се гневи срещу ония, които го
оскърбяват, още по-кротък пък ще бъде по
отношение на тия, които го обичат; четвърта,
пълно изкореняване на гнева - благо, с което
никог друго не може да се сравнява

Помисли за това колко много си виновен ти
самият и не само! не се отказвай да простиш
на онези, които са те обидили, но сам побързай
при огорчилите те, за да придобиеш
основанието да получиш опрощение и да
намериш оправдание за собствените си
неправди

С времето от самите обиди се учиш да не
оскъряваш другите. Тогава и оскъряван да си,
няма да чувстваш скръб. Представи си, че този,
който те обижда е в изстъпление и не е с ума
си, тогава няма да изпитваш чувство на досада
заради обидата. Случва се, бесновати да ни
бият, но ние не се гневим срещу тях, а ги
съжаляваме. Постъпвай и ти така, съжали тоя,

който те обижда, та той е обладан от зъл звяр -
яростта, и от неистов демон- гнева.

Обиждащите правят всичко възможно да
уязвят другия но когато изгубят всяка надежда
да

успеят, накрая самите те се ук ротяват и
отстъпват вече поправени.

Ако ти се иска да отмъстиш на обиждащия те, то
премълчи и с това ще нанесеш смъртоносен
удар на врага. Но ако отговориш на укора с
укор, то ще запалиш огън.

Само тогава ти си в състояние да вразумиш обиждащия те, когато претърпиш обидата спокойно и с кротост; само така ще го засрамиш и ще укротиш неговия гняв. Никой не изчерява злото със зло, а само с добро.

Нищо не умилюва Бога така, както любовта към враговете и нашето добротворство към обиждащите ни. Когато някой те обиди, ти виждай не него, а дявола, който го подтиква към това; върху дявола изливай своя гняв, а човека дори съжалявай, защото той се намира под влиянието на дявола.

Ще кажеш, че колкото повече те вижда в кротост обиждащият те, толкова повече те напада? Нима се огорчаваш от това, че той

умножава своята награда? Но, ще кажеш, той става неукротим. Това обаче е предлог за твоето малодушие. Напротив, той става неукротим тогава, когато вижда, че ти му отмъщаваш. Ако Бог знаеше, че вследствие на неотмъщението оскърбителите стават неукротими, то не би ни го дал в заповед, а щеше да каже отмъщавай за себе си. Той обаче знае, че красотата на неотмъщението носи по-голяма полза.

Нещо лошо против теб е казал обиждащият те? Ти го похвали. Наскърбил те е? Ти го превъзнеси. Замислил е зло? Ти му направи добро. Въздай му противоположното, ако наистина се грижиш за спасението му, и не се стреми да удовлетвориш собствената си страст за отмъщение.

Ако сме бдителни, не само няма да се поддадем на обидата, но дори ще получим по-

голямо благодеяние от онези, които ни обиждат отколкото от други.

Когато нанесеш някому обида, поразен биваш ти самият, и то не от човек, а което е по-срамно, от низка страст, защото те е овладял гневът. Ако обаче премълчиш при нанесена обида, то ти без да полагаш усилия, си станал победител и си спечелил награда. Ще има дори и хиляди хора, готови да те увенчаят, осъзнавайки лъжовността на злословието. Докато онзи, който възразява, със самите си възражения показва, че наистина е уязвен, а уязвеният всява

подозрението, че признава казаното за него. Но ако отвърнеш със смях, то със самия смях опровергаваш лошото мнение за тебе.

В твоя брат, когото ти биеш, се крие Христос и ти
сега отново с плесница удряш самия Христос.

Щом за човек, обичащ ония, които него обичат,
се оказва, че не е в по-добро положение от това
на езичниците, то какво ли тогава ще да получи
оня човек, който обижда тия, които него не са
обидили с нищо?

Когато те огорчи някой, ти размисли за своите
прегрешения срещу Бога, а също и за това, че
със смирението си ти ще го умилиставиш в оня
ден на Съда, когато ще трябва да даваш отговор
за тях.

Колкото повече увеличаваш изискаността в
облеклото, толкова по-отвратителен ставаш,
отдалечавайки се от Бога.

Разкошът на тялото показва глад на душата;
богатството на дрехите разкрива нейната
голота.

Каква полза от скъпи дрехи? Докога ще бъдем
пристрастни към тази украса? Нека се облечем
в Христова слава, нека избе" рем онази украса,
с която и тук да получим похвала, и там Да °е
сподобим с вечни блага.

Дяволът стои, скърца със зъби, всячески
стараейки се да те погуби, а ти не преставаш да
се занимаваш с тази сатанинска премяна-

Ако приятелството с някого вреди и въвлича в
безчестие, дори това да са родителите ти, бягай
от тях.

Общуваш ли с добри хора, такива ще бъдат и
твоите плодове; но ако се събереш със зли и при
това не бъдеш бдителен, те ще ти навредят.

Ако трябва да избягваме лъжливи и коварни
хора, то още повече нека се пазим от

развратници, сеещи нечестиво учение- които
отклоняват от добродетели и увличат в порока.

Важно е да избягваме надменните, да
ненавиждаме гордостта и горделивите и да се
гнусим от тях; това е най-силната опора на
добродетелта, най-голямата ограда на
смиреномъдрието.

Ако от някого трябва да се отвращаваме, това са
ласкатели-не нашите оскърбители: по-голяма
вреда нанася лъстивостта нежели обидата.

Нека общуваме с езичниците снизходително, с
любов; любовта е велик наставник; тя може и от

заблуда да отклони, и нрави да поправи, и
любомъдрие да запали, и от камък човек да
направи.

Развращаваме ли другите, нашите грехове не
ще ни се простят. Не помниш ли как поради
дявола бе низвергнат Адам? Простено ли му бе?
Това стана повод за голямо наказание. Ето защо
лукавият така плете мрежите си, та ние да
бъдем наказани не само за своите, но и за
чуждите грехове. Нека не мислим, че ако
доведем другите в погубел като нашата, ще
облекчим съда над нас; напротив, той дори ще
бъде по-строг.

Човеколюбивият Бог е наредил така, че всички
хора да бъдат заедно и злите са смесени с

добрите, та порокът на злите да бъде отсечен, а
добродетелта на добрите да заблести по-силно.
Така и нерадивите, ако желаят, могат да
придобият много в общение с усърдните.

Наистина, голяма награда Господ обещава не
само за понасяне на гонения, рани, вериги,
убийства и смърт, но дори само за оскърбления
и обидни думи (вж. Лука. 6:22-23).

Как молиш Бога да бъде милостив към тебе,
когато самият ти не си милостив към
оскърбилия те?

Човек те е оскърбил? Нима заради това ще
оскърбиш Бога? Да не се примириш с
оскърбителя означава не толкова да му

отмъстиш, колкото да оскърбиш Бога,
заповядал примирение.

Не бива да се срамуваш да дойдеш и да се
целунеш с оскърбителя, защото това е похвала,
венец, слава, полза и съкровище, изпълнено с
безброй блага.

Макар и да си претърпял хиляди оскърбления,
все още не си убит с камъни като св. Стефан.

Който е неразумен и безчувствен към Бога,
много повече може да оскърби родителя си и
собствената си душа.

Лекарят се стреми да излекува болния от болестта, а не се интересува каква вина има той за заболяването. И ти бъди лекар за своя оскърбител: старай се единствено да унищожиш болестна му.

Ако си разсъдителен и любомъдър, злото ще се обърне към оскърбителя - и той ще пострада. Ако се сърдиш и роптаеш, сам ще пострадаш, и то не от него, а от самия себе си.

Оскърбената душа понася трудно обидата. Но ако приемем че с прощаване на обидата правим добро не толкова на оскърбителя, колкото на себе си, лесно ще изкореним от нас гнева.

Когато търпим обиди от зли хора, но гледаме към нашия Началник и Източник на вярата, да си представяме, че... търпим заради добродетелите и за Него. Ако си помислим така, ще ни стане по-леко и поносимо.

Оскърбил ли те е някой? Мълчи и благославяй, ако можеш: така ще възвестиш Божието слово, ще се научиш на кротост, ще внушиш смирение... Не се поддавай на мига и ще поправиш всичко; не се поддавай на първото сърдечно движение и ще угасиш всичко. Велика утеха е да претърпиш за Христа.

Познавам мнозина, които страдат не толкова от раните си, колкото от оскърбление от думи, защото раната се отнася до тялото, а оскърблението - до душата.

Оскърбяват ли ви? И Бог бива оскърбяван. Обиждат ви- обиждан е и Бог. Подложени сте на унижения? Търпял е също и Той. В това Бог има общо с нас, а в другото - противното на това - не. Той никога несправедливо не е оскърбявал, обиждал или хулел. Следователно ние (оскърбяваните) имаме общо с Него, а вие (оскърбяващите) - не. За Бог е свойствено да понася оскърбления, а да оскърбява напразно - това е свойствено на дявола. Ето двете противоположни страни

Ако кажеш оскърбителна дума, ако огорчиш брата си, ще огорчиш не него, но Светия Дух.

Оскърбил, обидил, осмял ли те е някой? Спомни си, че и ти много пъти правиш същото в отношенията си с други, даже в отношението си към Самия Владика - и прости, извини обидилия те.

Когато някой те оскърбява, не гледай обидилия те, а демона, който го ръководи. Излей целия си гняв върху демона, а към поддалия му се изпитвай съжаление.

Въпреки че този грях (осъждането) ни подлага
на такова наказание и ни най-малко не доставя
удоволствие, ние все бързаме към злото, като
че ли усърдно се стремим да влезем в геенската
пещ не по един, а по много пътища

Ако ние дори и да не сме извършили никакъв
друг грях, то само грехът на осъждането може
да ни свали в геенската преизгодня.

Този, който строго изследва чуждите
прегрешения, няма да получи никакво
снизхождение към собствените си грехове,
защото Бог отсъжда не само съобразно
характера на престъпленията ни, но и според
нашия съд към другите.

Тези, които правят разбор на чуждите грехове,
никак не се грижат за своите собствени.

Ако ти, забравяйки за себе си, като съдия
осъждаш другите, само трупаш неусетно върху
си по-големи грехове.

Макар и без да имаш съдебна власт, а съдиш
само мислено, въпреки това ставаш не по-
малко виновен за греха, когато осъждаш без да
имаш никакви доказателства, както често се
случва, само по подозрение или празна
клевета.

Както не ни е позволено да съдим за живота
един на друг, то още по-малко - за живота на
отците (т. е. на свещениците).

Човешкият съд никога не се извършва според
правдата не само защото не се спазват правата,
а и защото дори съдията да не е подкупен с
пари или подаръци, дори и да не проявява гняв
или доброжелателство, често самите
обстоятелства са безсилни да докажат истината:
или се случва някакво недоразумение, или
няма налице истински (верни) свидетели.

Осъждай не свещенството, а свещеника, който
зле използва това служение... Колко много
лекари са ставали палачи и са давали отрова

Вместо лекарство? Но аз осъждам не самото
изкуство, а този, който зле го използва.

Ако ти осъждаш другите, желаейки им добро,
то първо пожелай това на себе си, който имаш
по-очевиден и по-голям грях, ако ти самият не
се грижиш за себе си, ясно е, че и брата си
осъждаш не от доброжелателство, а поради
ненавист и желание да го опозориш.

Както е лошо да не обръщаш внимание на
греховете си, то двойно или тройно по-лошо е
да осъждаш другите; да имаш греда в
собственото си око и да не чувстваш от това
никаква болка; а грехът е по-тягостен и от
гредата

Който е свикнал да нехае за собствените си големи грехове и строго да осъжда за малките и незначителни грешки другите, той получава двойна вреда - както за това, че е нерадив към собствените си грехове, така и за това, че към всички изпитва вражда и ненавист, която с всеки ден прераства в крайна жестокост и ожесточеност.

Та нали и ние, дори и да не сме съгрешили нито с прелюбодеяние, нито с кражба, имаме други прегрешения, достойни за множество наказания. И брата си често сме наричали глупак - а това ни хвърля в геената; и жени сме поглеждали невъздържано - а това се равнява на извършено прелюбодеяние; но което е най-лошо - не участваме по достоен начин в тайнствата, което ни прави виновни спрямо Тялото и Кръвта Христови. Нека не бъдем строги изследователи на чуждите дела, а да започнем

да размисляме за своите собствени, и тогава
няма да сме толкова безчовечни и жестоки.

За хората ние трябва да се грижим дотолкова,
доколкото да не ги въвеждаме в изкушение и
да не им даваме повод за осъждане. Ако тогава,
когато без ние да им даваме повод, те започнат
безпричинно и напразно да ни осъждат, ние
трябва да се радваме а не да плаче

Аз ти заповядвам да не съдиш човека не защото
неговите действия не заслужават осъждане, а
защото той е чужд роб, т. е. не е твой, а Божий.

Ще кажеш, свещеникът не дава милостиня на бедните и лошо управлява. Откъде ти е известно това? Преди достоверно да научиш, не порицавай, бой се от отговорност...

Дори и да си разбрал, да си изследвал и видял, и тогава очаквай Съдията, не си присвоявай правото на Христа, Нему принадлежи правото да съди, а не на теб; ти си последният раб, а не господар, ти си от овците, не съди пастира си, за да не бъдеш наказан и за това, в което го обвиняваш. Но как така, ще кажеш, мен ме поучава, а самият той не изпълнява? Не те поучава той - ако се подчиняваш само на него, няма да получиш награда - на теб ти заповядва Самият Христос...

Но, ще кажеш, свещеникът трябва да е по-добър от мен. Защо? Защото той е свещеник. Има ли нещо, което да притежава в по-малка степен от теб? Трудове ли, опасности ли, грижи ли, или скърби? Имайки всичко това, как да не

е по-добър от теб? Но дори и той да не е по-добър от теб, то, кажи ми, защо ти трябва сам да се погубваш? Твоите думи са продиктувани от гордостта. Откъде знаеш, че той не е по-добър от теб?

Творението, поразявайки със своя вид, събужда у съзерцаващия вселената удивление към нейния Създател.

Защо Бог е сътворил цветята така прекрасни, ще запиташ ти. За да покаже Своята премъдрост и великото Си могъщество, та ние всячески да познаем Неговата слава.

Какво ще кажат езичниците в деня на Съда? Не Те познахме? Но нима не чухте гласа на небето, възприет от слуха, и стройната хармония, звучаща по-гръмко от тръба? Нима не забелязахте законите на деня и нощта, оставащи винаги неизменни; твърдия и непоколебим порядък на зимата, пролетта и останалите годишни времена; величието на морето в буря и сред вълни? Нима не разбрахте, че всичко пребивава в порядък и с красотата и величието си възвестява за Твореца?

Ако искаш да въстанеш срещу тия, които те обиждат, първом въстани срещу самия себе си - на това никой няма да ти попречи. Ако въстанеш против другия, обидата ти ще стане по-голяма

Когато отмъщаваш, отмъщаваш не на другия, а на самия себе си.

Лукавият, само да забележи, че отклоняваме съзнанието към зли дела, се прилепя о нас и ни вменява още и помисъл на отчаяние, по-тежък от олово; ако го приемем, ще бъдем повлечени от тежестта му и, откъснати от упованието, ще паднем в бездната на злото.

Лукавият прави всичко, за да ни внуши този помисъл (на отчаянието), защото след това не ще му бъдат нужни много усилия за нашето падение - щом самите паднали не искат да му се противопоставят. Който може да избегне тези вериги, той ще запази силата си и до последен дъх ще се сражава с него; дори да има

множество падения, той отново ще се изправи
и ще съкруши врага. Който е свързан с помисли
на отчаяние, обезсилва себе си. Как такъв ще
бъде в състояние да победи врага и да му се
противопостави, когато сам бяга от него?

Тежко е не падението, а това, че вече паднали,
не искаме да станем; и произволно вършейки
зло и пребивавайки в безгрижие, прикриваме с
помисли на отчаяние слабата си воля.

Мнозина, отрекли се от Христа, заради
жестокостта на мъченията отново влизали в
борба, от която излизали украсени с
мъченически венци.

Отчаянието въвлеча в самата бездна на злото, а
липсата на отчаяние скоро извежда и оттам.

Нека никога не се отчайваме, защото дяволът
няма Друг толкова силно оръжие, каквото е
отчаянието.

Нека никой не се отчайва за своето спасение.
Грехът не е в природата ни; ние сме сподобени
с воля и свобода. Ти си митар Можеш да станеш
евангелист. Богохулник ли си? Можеш да
станеш апостол. Или пък си разбойник? Можеш
да придобиеш рая А може би си влъхва?
Можеш да се поклониш на Владиката. Няма
грях, който да не може да бъде изгладен с
покаяние.

Падналият и до самата сърцевина на злото нека не се отчайва за спасението си, но мислейки за неизказаното Божие човеколюбие, нека чуе Бога, Който казва чрез пророка: „Нима падналите не стават и отклонилите се от пътя не се връщат?“ (Йерем. 8-4)

Не погубва толкова грехът, колкото отчаянието.

Нека да не се... отчайваме; не е така опасно да паднем, както да останем паднали; не е толкова страшно да бъдем ранени, колкото да не желаем да се изцелим.

Никой човек, дори достигналият крайната степен на злото, не бива да се отчайва; дори да си придобил навик и даже да си влязъл в природата на самото зло, не бой се.

Нека всячески се стараем да се очистим от сквернотата (греховете). Тя се очиства първо с кръщението, а след това и с различни други средства. Първото от тези средства е милостинята (вж. Сир. 3:30).

Не жертвите очистват хората, а Божията воля.

Ако непрестанно бодърстваш в трезвение, ще
бъдеш по-високо от всякаква вреда, защото
причина за паденията обикновено е не
същината на изкушенията, а безгрижието на
изкушаемите.

Затова са описани не само добродетелите на
светиите, но и прегрешенията им, та
последните да избягваме, а на първите да

Подражаваме

Ние сами ставаме виновници за собствената си
погибел, защото не пристъпваме към Бога, не
Му се молим, не Го призоваваме по подобаващ
начин. Ако ли пък се обръщаме към Него,
правим го по такъв начин, сякаш не искаме да
получим нищо - вършим всичко не с

подобаваша вяра и горещи молитви, а нерадиво и безгрижно

Падението на цар Давид е описано, за да обърнеш внимание не на самото падение, но на изправянето му; за да знаеш, че след падане трябва да се изправиш.

Слабият пада в грях и без дявола. А с помощта му ще падне още по-тежко. Но ако греши с помощта на дявола, наказанието ще е по-леко: не за всички грехове наказанието е еднакво.

Прекрасно е помненето на Бога, вследствие на доставяната от него преизобилна радос.

Като имаме в сърцето си постоянна памет за
Бога, нито ще имаме време за грехове, нито ще
оставим място в сърцето си на врага

Докато непрестанно помним Бога, не ще
можем да помним злото

Наистина, както прекрасно е пастирът да се
жертва за овците, така и те преди смъртта си да
не отстъпват от пастира. Ако са неразделно с
него, не ще се побоят от вълка - дявола.

Като ние (пастирите) даваме отчет за вас, така и
всеки от вас е отговорен и за служителя си, и за
жена си, и за сина си.

Нека да не досаждаме, когато ни лекуват, но по-добре да се радваме, дори и обучението да ни носи горчиви скърби, защото впоследствие то ще ни поднесе най-сладък плод.

Свещеникът, дори да се е устроил добре, ако не се грижи с необходимото усърдие за живота - своя и на другите, за които отговаря - заедно с порочните ще иде в геената, и често, невинен по своите дела, ще загине за вашите беззакония, ако усърдно не изпълни всичко, което зависи от него. И така, знаейки каква голяма опасност заплашва свещениците, оказвайте им голяма любов. Това препоръчва и св. ап. Павел, когато казва на евреите- „те... бдят за вашите души и не просто, но с радост това да вършат, а не с въздишки“ (Евр. 13:17).

Подобно на тях и ние трябва да им оказваме
голямо уважение.

Свещениците, ако се ползват с уважение пред
вас, ще бъдат в състояние да помогнат в делата
ви; но ако ги наскърбявате, и правите така, че
те, заедно с вас, с лекота ще бъдат увлечени от
течението, макар и да се твърди.

От овците ли си? Подчинявай се на пастира си,
не преминавай оградата, обичай вярата, не
бягай от пастирския жезъл, защото той те
бичува не за да те убие, а за да те предпази от
заблуда.

(Обичайте пастира)... както деца родителите си,
защото чрез тях сте се родили за вечен живот,

чрез тях сте получили Царството, техните ръце
извършват всичко, чрез тях ви се отварят
небесните врата. Нека никой не се
противопоставя, нека никой не прекослови!
Който обича Христа, ще обича и свещеника,
независимо какъв е той, защото чрез него се
сподобява със Страшните Тайни.

Нерадението за децата е по-голям грях от
всички други и води до най-голямо нещастие.

Няма извинение за нас, ако децата ни са
развратни.

Дори всичко да е благоустроено у нас, ще
бъдем подложени на най-строга наказание,
ако нехаем за спасението на децата.

(Бог) наказва не само злите деца заради
отношението им към родителите, а към
добрите деца благоволи, но постъпва по същия
начин и с родителите, строго наказвайки
нехайните към децата си и удостоверявайки
грижовните с почести и похвали.

Развращаването на децата произтича не от
нещо друго, но от безумната привързаност на
родителите им към житейското: обръщайки
внимание само на него и смятайки го за най-
важно, те нехаят за децата си и техните души.
За такива бащи бих казал, че са по-лоши дори
от детеубийци. Последните отделят тялото от
душата, а родителите хвърлят в геенския огън и
тялото, и душата.

Не е така жестоко да наточиш меч, да го
вземеш в ръка и да пронижеш сина си, както да
погубиш и развъртиш душата му, защото

нищо друго не може да се сравни с нея.

Родителите ще бъдат наказани не само за своите грехове, но и за влиянието си над децата и за това към падение ли ги водят, или не.

Трябва да внушаваме у младите страх от Бога не едва когато пораснат, но още в детството трябва да ги наставляваме и насочваме; така впоследствие не би имало нужда от заплахи.

Най-доброто учение е не когато се стремим да изгоним порока, след като сме го допуснали да победи, а когато с всички сили се стараем да направим недостъпна за него нашата природа.

Нека и в живота, и преди смъртта учим и наставяваме децата си, че страхът от Бога е голямо богатство, непогрешимо наследство и радостно съкровище; нека се стремим да им оставим не погубващи пари, но вечно и непрестанно благочестие.

Нека не се грижим да събираме и оставяме само богатство на децата си; нека ги учим на добродетели и да просим от Бога благословение за тях; ето това, именно това е най-голямото съкровище - неизречено, неоскъдяващо, принасящо с всеки следващ ден все по-голямо богатство.

Не бащинството прави бащата, но даването на добро образование; и не майчинството прави майката, но възпитаването в Доброто.

Ако родените от теб деца получат необходимото образование и под твоите грижи бъдат наставлявани в добродетели, това ще е основание за твоето спасение и освен награда за собствените ти добри дела, ще получиш награда и за тяхното възпитание

Нека предпазваме децата не само от зрелища, но и от слушане на съблазнителни и развратни песни, за да не се прелъсти чрез тях душата им.

От най-ранна възраст ограждайте децата с духовното оръжие и ги учете на кръстното

знамение (да се кръстят с ръка) а преди всичко,
ако те не са в състояние да го направят, вие
сами изобразявайте върху тях кръст.

Способността с кротост да поправяме
съгрешаващите е духовен дар.

Нима изобщо не трябва да прибегваме към
наказания? Не съм казал това: нужно е, но не
непрекъснато, не без мярка, не от желание да
излеем върху други досадата си, а само тогава,
когато (децата) вредят на душата си. Ако
изискваш (от провинилите се) поради тези
подбуди, всички ще те хвалят и никой не ще те
осъди.

Искаш ли синът ти да е послушен? От детство го възпитавай в строгост и в учението Господне. Не мисли, че слушането на Божественото Писание е излишно за него.

Не е толкова полезно да образоваш сина си, преподавайки му изкуство и външно знание, чрез които той ще печели пари, колкото да го научиш на изкуството да презира сребролюбието

Който е небрежен към своите деца, такъв дори в други отношения да е добър и порядъчен, ще понесе най-строго наказание заради този грях.

Печал ни се дава за това, та да я използваме за унищожаване на нашите грехове, а не за да

скърбим при загуба на имущество, при смърт или при друго подобно.

Нека се постараям да се грижим за душата си и никаква случайност не ще е в състояние да ни опечали.

Печал в душите на искрено каещите се - това е нещо прекрасно.

Нищо не може да бъде по-полезно като лечение срещу печал, както употребата на вино, само неумереността да не унищожи ползата от него.

Когато се предаваме на прекомерна скръб за починал, тогава и Бога оскърбяваме, и не принасяме никаква полза нито за себе си, нито на починалия. Когато постъпваме обратното - и на Бога благоугодяваме, и придобиваме добро име сред хората. Ако нее сами не падаме духом, Бог скоро ще унищожи прекомерната ни скръб; а ако се огорчаваме силно, Той ще ни остави във власта на мъката.

Как е възможно - ще кажеш - да не скърби онзи, който е загубил син или дъщеря, или жена? Аз не казвам да не скърби а да скърби с мярка. Ако помислим, че ги е взел Бог, че мъжът или синът ни при нас са били смъртни - то скоро ще получшим утеха.

По-добре да скърбим заради греховете си: това е полезна печал и най-велико любомъдрие.

Който пилее времето си в пиянство, гуляи и пресищане, той е попаднал в жестоката власт на дявола.

Искаш да стоиш далече от пиянство? Избягвай увеселения и пищни трапези, и отрежи из корен този порок.

Не от виното произлиза пиянството - виното е Божие творение, а Божието творение не причинява нищо лошо, но порочната воля създава пиянството.

Нека се въздържахме от пиянство. Не казвам да се въздържахме от вино, но да се пазим от пиянство.

Пияният е по-лош и от бесноват. Бесноватия съжаляващ срещу пияния се гневим и негодуваме. Защо? Защото болестта на бесноватия е нападение от дявола, а при пияния - от безгрижие. При първия козните са от врага, а при другия - от собствените помисли.

Пияният е жив мъртвец. Пиянството - самозван демон... Падение, лишено от оправдание.

Пиянството е нещастие, над което се присмиват; болест, над която издевателстват; а

произволното беснувание е по-лошо от
умопомрачение.

Безсловесните животни пият дотогава, докато
чувстват жажда и ограничават желанието си до
потребността. Пияницата, поради своето
невъздържание, простира желанието много
след потребността и става от безсловесните по-
безразсъден.

Пияният не знае за какво трябва да се говори и
за кое да се мълчи, но устата му постоянно е
отворена. Устата му не знаят нито ключалка,
нито врата. Пияният не умее да говори с
разсъждение; не умее да използва богатството
на мислите си; не умее едно да съхрани, а друго
да похарчи, но всичко губи и пилее.

Пияният не може да усети дори и удоволствие, защото удоволствието е в умереността; а в неумереността е безчувствието.

Пиянството, възлюбени, винаги е зло, но особено зло то е в дните, когато чествуваме паметта на мъчениците. Тук, заедно с греха, има и най-страшно оскърбление, и глупост, и унижение на Божиите пророчества, затова то може да доведе до двойно наказание.

Не презирай виното, а пиянството. (Св. Йоан Златоуст)

Дали някой е пазил целомъдрие,
срамежливост, пристойност кротост, или
смирение - пьянството удавя всичко това в
морето на безчестието.

Когато не сме пьяни, мислим, че можем да
превъзмогнем тази страст; когато и се
предадем, вече не мислим.

Нека плачем само за греха; а всичко друго - и
бедността, и болестта, и преждевременната
смърт, и обидата, и клеветата, и друго зло,
което сполетява човека - нека всичко понасяме
благодарно.

Послушайте вие, жени, които обичате да плачете и да се предавате на безмерна скръб: вие постъпвате по езически. Ако на езичниците е свойствено да скърбят за починалите, то, кажи ми, на кого прилича да се съкрушава и терзае? Защо плачеш, ако вярваш, че мъртвият ще възкръсне, че не е погинал, че смъртта е сън и покой?

Тежко е не да плачем, възлюбени, а да вършим това, което заслужава сълзи; нека бягаме не от сълзите, а от делата, които заслужават сълзи.

Съгласни сме, че плътта стои по-ниско и е недостатъчна за душата, но тя не е противоположна, враждебна и зла, а както гуслата - на гусларя и корабът - на капитана, така и плътта е подчинена на душата. И гуслата, и корабът не се противопоставят на онзи, който

ги използва и управлява, но са в съгласие с него.
Макар и нееднакво да е достойнството на
твореца... изкуството не е в гуслата и кораба, а
в гусларя и капитана; не унижава предметите, а
показва различието между твореца и
творението.

Докато плътта показва собственото си
значение, няма нищо лошо; но когато и
позволим всичко и тя, преминавайки своите
граници, се изправи срещу душата, тогава губи
и руши всичко не поради своята собствена
природа, но вследствие на неумереността и
произлизащия от нея безпорядък.

Както желязото, от нагорещаването си в огъня
само става огън, запазвайки своята природа,
така и у вярващите, съхраняващи Духа, самата
плът се преражда, ставайки изцяло духовна,

Във всичко разпъвана и окриляна заедно с душата.

Макар плътта да е по-ниско от душата, но и тя е прекрасна.

Ако мислиш за трудността на подвизите, те ще ти се сторят тежки и непоносими, но ако гледаш към наградата, ще бъдат леки и по силите ти.

Които се подвизават, те не трябва нито да се напиват, нито да прелюбодействат, нито да се занимават с нещо друго, за да не отслабят силите си, но за да се упражняват в добродетелта, да се въздържат от всичко.

Ако за прощаване на греховете ни се вменяват
и изкушения, и болести, и немощи, и изнемога
на плътта - които търпим непроизволно и не
причиняваме сами на себе си - още повече ни
се вменяват подвизи, извършвани от нас
доброволно и с усърдие.

Без нужда да говорим за собствените си
подвизи - е крайно безумно.

Малките подвизи извършвани тук ни дават
голямо дръзновение там (в задгробния живот).

Ако по време на подвиг падаш неведнъж, не се отчайвай, но отново ставай и продължавай, и не отстъпвай дотогава, докато не се увенчаеш с блестящия венец на победата над дявола и докато не скриеш придобитите добродетели на безопасно място. Когато се утвърдиш в навика на това благо любомъдрие, повече не ще пристъпиш никакви закони поради нерадение.

Да не скърбим, ако по житейския ни път с нас се случват множество нещастия. Нека е прискърбен пътят ни и тесни - вратите; но не такъв е онзи град, към който водят те.

Макар че ние трябва всичко да отнасяме към Бога, но и сами трябва да бъдем дейни, трябва да се трудим и подвизаваме.

Можем да подражаваме на любомъдрието у
пустинножителите дори живеейки в града; и
семеият може и да се моли, и да пости, и да
изпада в умиление.

Горко на онзи, който не се е подвизавал, защото
той ще бъде предаден на неумолимите ангели!

Ако искаш да направиш велики подвизите си,
не ги считай за велики, но приеми, че се
спасяваш заради благодатта, за да превърнеш
Бог в свой длъжник не само заради добрите си
дела но и заради тази твоя признателност.

Докато нещастieto е пред очите ни, всеки е
готов да се поправи, но щом отмине страшното

зрелище, човек веднага забравя своето решение.

Ние имаме добри надежди дотогава, докато сме тук (на земята), а когато преминем там (в геената), тогава вече не е в нашата власт да се покаем и да измием греховете от себе си

Тук (на земята) е съд без свидетели и ти, който си съгрешил, сам съдиш себе си; а там (на Съда) всички грехове ще бъдат изложени в центъра за зрелище на цялата вселена, ако по-напред тук не ги изгладим.

За Господ не са нужни много дни и продължително време за покаянието ти... Ако Той е проявил такова човеколюбие към

ниневийци за това, че те са извършили
тридневен покаяние, то още по-малко ще
отхвърли нас, стига само да покажем искрено
покаяние и като оставим греха - да встъпим в
пътя на добродетелите.

Докато още дишаш, дори в последния ден,
легнал на болничния одър при последното си
издихание, когато напускаш попрището на този
живот, дори тогава не е късно да се покаеш.
Ограничеността на времето не стеснява
Божие човеколюбие.

Да се покаем тук (на земята) и да познаем своя
Господ така, както подобава да Го познаваме!
Само ако сме в ада, трябва да отхвърлим
надеждата за покаяние, защото само там това
лекарство е безсилно и безполезно, а докато

сме още тук, дори и в дълбока старост да го употребим, то ще има голяма полза.

Покаянието е лекарство, което унищожава греха; то е небесен дар, чудесна сила, която чрез благодатта побеждава силата на законите, затова то не отхвърля блудника, не прогонва прелюбодееца, не отризва пияницата, не се гнуси от идолослужителя, нито помита ругателя, нито прогонва хулителя или горделивия, но всички ги променя - защото покаянието е горнилото на греха-

Сатаната, знаейки, че след греха следва срам (който лесно да отвори от него съгрешаващия), и че покаянието се съпровожда с дръзновение (което има силата да привлече каещия се). е изменил естествения ред и срама е дал на покаянието, а дръзновението - на греха

Покаянието е нашият помощник за достигане
на небесното царство, за влизането в рая, за
наслаждението с вечното веселие; покаянието
е избавление от греховете, очистване от
безчестието; покаянието е майка на
спасението, победа над дявола, унищожаване
на пороците; покаянието сваля оковите на
греха, спасява отчаяните души, просвещава
помрачените, довежда при Бога отхвърлените,
призовава заблудените; покаянието е радост и
утеха за всички отчаяни; покаянието е целебно
и спасително средство за всяка душевна и
телесна немощ.

Ако нямаше покаяние, отдавна човешкият род
да беше загинал. Ако то не беше протегнало
ръка за помощ, светът не би оцелял досега.

Към езичниците трябва да се отнасяме
снизходително, с любов. Любовта е велика
наставница; тя може и от заблуждение да
отклони, и нравите да изправи, и към
любомъдрие да приведе, и от камъните да
направи хора.

Да се възползваме от спасителното лекарство
на покаянието, или по-добре да получим от
Бога лекуващото ни покаяние, защото не ние
Му го принасяме, а Той ни го е дарувал.

Няма грях, колкото и да е голям, който да може
да победи Божието човеколюбие, ако ние в
подходящо време се покаем и поискаме
прошка.

Няма такъв грях, който да не се заличава от
покаянието

Никога да не се отчайваме, защото дяволът
няма друго по-силно оръжие от отчаянието

Чрез греха дяволът ни събаря в геената, а чрез
покаянието Христос ни възвежда в Небесното
царство.

О, покаяние! Ти си несъкрушима крепост за
душата, укрепен град, в който царства Отец,
Син и Светият Дух! О, покаяние! Ти съкрушаваш
жилото на смъртта, побеждаваш дявола,
умъртъвляваш змея, ти прославяш Христа и
даряваш живот. О, покаяние! Ти и в скърбите
раждаш радост, в сълзите намиращ утешение и
посредством сълзите избавяш от вечния плач...

О, покаяние! Ти изгонваш от душата свойствата на Каин и вселяваш любовта и радостта на непорочността. О, покаяние! Ти унищожаваш зловонието на греховете и придаваш благоухание на добрите дела. О, покаяние! Ти си събеседник на мира и дружбата, съюзник на любовта, цвят, който благоухае с надежда.

Ние отново отпаднахме, но Той (Господ) и след това не ни наказва, а ни дарува лекарството на покаянието, което може да унищожи и изглади всички наши грехове, стига ние да знаем в какво се състои това лекарство и как трябва да го използваме.

Ако ти имаш грехове, не се отчайвай... и ако всеки ден съгрешаваш, всеки ден се разкайвай.

Дяволът, знаейки, че изповядването на греха е
избавление от греха, скланя душата към
безсрамно упорство. Но ти, възлюбени, когато
съгрешиш, казвай: аз съгреших.

Този, който се срамува да открие греховете си
пред човека, а не се срамува да греши пред
Божии очи и след това не желае нито да си
признае греховете, нито да се разкае, ще бъде
посрамен в този ден (на Страшния съд) не пред
един или двама, а пред цялата вселена.

Дяволът не допуска човек да изпитва срам
(когато греши), защото знае, че ако грешникът
почувства срам, той ще избягва греха а в

покаянието го заставя да се срамува знаейки,
че който се срамува няма да се покае.

Първият път на покаянието е осъждането на
греховете... осъди и ти своите грехове: това е
достатъчно Господ да те оправдае, защото
който осъди греховете си, няма толкова бързо
да реши отново да падне в тях. Събуди вътре в
себе си изобличителя - своята съвест, за да
може там - на Господния съд - да нямаш
изобличител. Това е най-прекрасният път на
покаянието. Има и друг, не по-лош от този,
който се състои в това да не злопаметстваш
срещу враговете си, да сдържаш гнева си, да
прощаваш греховете на съработниците, защото
в такъв случай ще се простят и твоите грехове
пред Господа... Искаш да знаеш и третия път на
покаянието? Това е пламенната и усърдна
молитва, при това въз- насяна от самата
дълбочина на сърцето... Ако искаш да знаеш и
четвъртия път (на покаянието), то ще го нарека

милостиня: тя има велика и неизказана сила,...
скромността и смиреномъдрието не по-малко
от всички изброени средства изглаждат
греховете.

Ако в сегашния живот покажем поне известно
старание към покаянието, ще получим огромна
полза; а ако си отидем оттук без ни най-малко
да сме се поправили, то колкото и силно да се
разкайваме там, няма да получим никаква
полза.

Не се надявай на своето покаяние. Нима твоето
покаяние в действителност може да очисти
такива скверноти? Ако беше само покаянието,
наистина трябва да се страхуваш; но тъй като с
покаянието се съединява Божието
милосърдие, имай надежда, защото то
превъзхожда твоята злоба.

**Велик път на покаянието имаш в милостинята,
която може да те освободи от оковите на греха.**

**Срамувай се да грешиш, а не се срамувай да се
разкайваш !(СВ. Йоан Златоуст)**

**Покаянието отваря небето за човека, въвежда
го в рая побеждава дявола.**

**Ако ти изповядваш греховете си така, както
трябва да се изповядват, душата ти ще се
смири, защото съвестта, като я измъчва, я
прави смирена. Със смиrenomъдрието трябва
да съединиш сърдечното съкрушение...**

Съкрушеното сърце не се възмуцава, не
оскърява, а винаги е готово да търпи
страдания и само не въстава. В това се състои
съкрушението на сърцето, когато то, макар и да
бъде наскърбявано, макар да понася зло,
остава спокойно и не се настройва към
отмъщение. След смиrenomъдрието са нужни
и напрегнати молитви, и обилни сълзи денем и
нощем. А след толкова усиленни молитви е
нужно и велико милосърдие. То прави особено
силно лекарството на покаянието..., дори от
милосърдието зависи всичко.

Когато Бог изглажда греховете, не остава дори
белег, не допуска да остане и следа, а заедно
със здравето дарува благообразие, заедно с
освобождението от наказание - и оправдание,
и прави съгрешилия равен с несъгрешилия.

Макар човекът да е имал хиляди рани, но ако той се покае и извърши нещо добро, Бог така ги изглажда, че не остава нито белег, нито следа, нито знак от греховете.

За да се наслаждаваме на покой и тук, и там, с цялото си внимание нека насаждаме в душата си майката на всички блага т. е. смиреномъдрието.

Който иска да постигне покой, нека търпи скърби тук.

Независимо какво прави врагът ти, не ще ти навреди толкова, колкото ти сам на себе си ще навредиш, ако не се помириш с него и погазиш Божиите закони.

Тежко и трудно нещо е бързо да се помириш с врага си - тежко и трудно не само по себе си, а поради нашето нерадение.

Ако се помириш тук, ще се избавиш от съд там.

Както тялото се развъртава с блуд, така и душата се осквернява със сатанински помисли, превратни правила, нечисти мисли.

Всички нечисти и срамни помисли и всякакви изкушения на плътта да гоним със страх чрез Христовата любов и изобразяване на себе си кръстното знамение.

Властвай над помислите си, за да бъдеш
господар на всичко, защото дадената ни власт
над животните трябва да ни направи способни
да властваме и над себе си.

Христос дойде да живее у теб, а ти допускаш у
себе си зли помисли.

Нека непрестанно да се стремим към Бога и във
всяка мъка да търсим Неговата утеха; във всяко
нещастие - Неговото избавление; във всяко
изкушение - Неговата милост и помощ.

Как да привлечем помощта на Светия Дух и да Го предразположим да остане в нас? - С добри дела и добър живот.

Ако Господ види, че се обръщаме към доброто, че ставаме скромни, изобщо, че поставяме, макар и не напълно, начало на добродетелен живот, и Той от Своя страна ще ни помогне, правейки всичко лесно и удобно за нас, и не ще ни остави да почувстваме тежест от подвизите на добродетелта.

Няма нищо по-силно от човек, закрилян от висшата Божия помощ и няма нищо по-немошно от човек, лишен от тази помощ.

Когато правим всичко, което зависи от нас, тогава получаваме изобилно Божията помощ.

Когато се ползваме с благоволение свише, не само можем да избегнем клевети от зли хора, но дори и страшни зверове да ни нападнат, не ще бъдем изложени на никаква беда.

Който е удостоен с Божията помощ, такъв дори да изпадне в беда, ще я претърпи и презре. Защото Господ върши всичко за него, във всичко му помага и тежестта превръща в лекота

Ако Бог не помогне, всичко е напразно; а когато помогне тогава и сънят е приятен, и настъпва покой, и животът става свободен от опасности и изпълнен с мир.

Бог не гледа на лице - на едни да помага, а на други - не а помага на всеки, който се обърне към Него.

Ако приемем Бога за свой враг, дори и блага, и множество приятели да имаме - от тях не ще има никаква полза. А когато Бог е благоразположен към нас, нищо враждебно не ще ни навреди.

Когато Бог утешава, дори и хиляди мъки да те сполетят, ще победиш всичко, защото Той винаги преизобилно награждава всяко твое усилие.

Бог е навсякъде неотлъчно с тези, които Го обичат. Дали са в тъмница хвърлени, или са в изгнание, сред морската шир ли се намират, или са затворени в яма - където и да се намират в опасност, Бог не ги изоставя, помага им, укрепва ги и облекчава трудностите им.

На онзи, който помни Бога, сърцето е пълно с всякакви блага на радостта; там е източникът, обилен на блага, там е и медът, и горящият светилник; там са съкровенията дарове на Света Троица; Отец и Син и Дух Свети живеят в него; и той е вече не оглашен човек, а ангел богоносец.

Нито тялото, нито душата могат сами да извършат нещо велико и доблестно, ако не получат помощ свише

Докато се намираме в Божиите ръце, никой не може да ни похити, защото Божията десница е силна. Но ако изпаднем от тях ще се лишим от Неговата помощ, тогава бихме станали достъпни за разхищение и потъпкване от всички, бихме загинали.

Ако винаги съзерцаваме с ума си Бога, ако постоянно Го помним, всичко за нас ще бъде леко, поносимо, всичко ще носим лесно и ще се издигнем над всичко.

Никоя сила не ще може да превземе този, комуто е оказана най-висша помощ, и няма по-слаб от онзи, който е лишен от нея, дори и да е защитен от хилядна войска.

Както неправилното учение обикновено води след себе си лош живот, така и развратният живот често създава неправилни учения.

Всички ненавиждат и странят от порочен и развратен човек, дори и да е придобил голямо имане. (

Порочността произлиза от нашето лекомислие;
от това, че ние не ръководим децата към
благочестие от най-ранната им възраст.

Лошите навици, усилвайки се с времето,
нанасят такава вреда, че онези, които веднъж
са се предали на разврат, вече не могат да се
подчинят на никакво друго убеждение. Те като
пленници следват пътя, посочен им от дявола.
Накрая той започва да ги управлява и да им
навява онези гибелни внушения, които
младите следват с удоволствие, ръководейки
се само от настоящото наслаждение и не
мислейки за бъдещите скърби.

Порокът доставя кратковременно удоволствие
и продължителна скръб, а добродетелта -
краткотраен труд и продължителна полза, а
заедно с нея идва и удовлетворението.

Няма нищо по-лошо от човек, предаден на пороци, пък бил той и цар; и обратното - няма нищо по-висше от човек, придобил добродетели, пък бил той и затворник.

Какво по-несчастно може да има от порочно живеещ човек който, освен че е роб на материалното, се оскърбява и от достойнството на другите, чуждата слава счита за собствено наказание, зове за съд над себе си, терзае се от съвестта си, мъчи душата си, сам се превръща в палач за себе си.

Нека никой не ни осъжда, че сме нарекли порочния човек див звяр. Звярът, макар да не е кротък по природа, може да бъде измамен

лесно и да се покаже какъв е по нрав; а от човек, който мисли зло и приема различни образи, е много по-трудно да се предпазваме, отколкото от дивия звяр; често такъв навлича овча кожа, а отвътре крие вълк; ето защо мнозина невнимателни попадат в неговите мрежи.

Ако у теб гори огънят на порочното желание, представи си огъня на тамошните мъчения, и разпалеността ти ще угасне.

Помненето на геената е като горчиво лекарство, което може да изкорени всеки порок, живеещ в душата ни.

Който е порочен по живот, нито може да се откаже от развратното учение, нито да пребивава в здрава вяра.

Не мисля, че сред порочно живеещите хора би се намерил поне един, който да не се е прилепил към някоя от многото сатанински мисли: че има съдба, че всичко произхожда случайно и е устроено без всякакъв порядък и мисъл.

Най-ужасното действие на порока е в това, че той не позволява на падналите в него да видят цялата опасност за собствената си гибел. Дори напротив, като се ваят в калта, те си представя че се наслаждават на благоухание. А падналите не могат и да се освободят, и изпълнили се с червеите, се възгордяват, сякаш са накичени със скъпоценни камъни; те дори и не искат да

премахнат тези червеи, а ги хранят и отглеждат
в себе си дотогава, дока- то бъдат предадени на
червеите от бъдещия век; защото земните
червеи са предвестници на бъдещите, и даже
не само предвестници, но и родоначалници на
бъдещите, никога не умиращи червеи, както е
казано: „червеят им не умира“ (Марк. 9:44). Те
поддържат огъня на негаснештата геена. Затова,
за да не се случи така и с нас, нека изсушим
източника на злините, да угасим пещта да
изкореним порока; защото, ако отрежем
болното дърво само отгоре, не ще принесем
никаква полза, понеже порочният корен остава
отдолу и от него отново избухват лоши
израстъци

Когато душата е завладяна от порочно
желание, разумното ѝ око се помрачава и
подобно на телесните очи, които не виждат
нищо в мрак и тъмнина, и то не вижда нищо: ни
пропаст, ни геена, ни страх. И тъй тя, като не

може да се противопостави на силното порочно
желание, е готова да приеме греха; а пред
очите и сякаш се издига непроницаема стена,
която не позволява на лъча на правдата да
просвети разума и, защото порочните помисли,
родени от пожеланието, силно я задушават

Никой, който е изпаднал в порока, да не се
отчайва, защото такъв може да надмине и
съвършените.

Ако живеем порочно, дори и никой да не ни
порицава, ще бъдем по-нещастни от всички.

Непостещият може да получи извинение,
оправдавайки се с телесната си немощ, но
онзи, който не се е отдалечил от греховете, не

може да получи оправдание Целта на поста е
чисто приобщаване със Светите Тайни; но ако
не изпълним това като завършек на тези дни, то
напрасно ще е цзнуряването ни от поста.

Постът укрепва всяка святост и е майка на
благочестието. Нужно е не само да постим, но
да постим благочестиво. Мнозина постят и
заради обществени дела, но това не им се
зачита за пост.

Ако постът не служеше като средство за
спасение и достигане до вечен живот, Бог не би
заповядал от--самото начало да постим.

Истинският пост е въздържане от грехове.

Честта на поста се корени не във въздържанието от храна, но в отдалечаването от греха; онзи, който ограничава поста само до въздържанието от храна, такъв повече го безчести... Нека постят не само устата, но и зрението, и слухът, и нозете, и ръцете- всички членове на тялото ни... Нека пости и слухът, а постът на слуха е в това да не приемаме злословия и клевети.

Само постът не извежда на небето, ако не е придружен от своята сестра - милостинята, защото тя е свързана с него.

На постещия приляга да бъде спокоен, тих, кротък, смирен презиращ славата на земния живот.

Ако не можеш да постиш, поне не живеи в разкош - и това не е маловажно и не е далеч от прошката, и може да укроти яростта на дявола.

Ако тялото ти е слабо, за да пости постоянно, то не е слабо за молитва и за отказване от удоволствия.

Ти постиш? Бъди милостив към онзи, който те е обидил; не завиждай никога на брата си; не изпитвай към никого омраза. Ти постиш? Не се предавай на тщеславие.

Ти постиш, не се докосваш до месо; пости, удържайки се и от клевета, за да не гризеш чрез нея плътта на братята си, за да не вкусваш техните тела.

Каква полза да изтезваме тялото си, а да не изпитваме съжаление към вдовици и сираци? Ако искаш да постиш, намрази сребролюбието, защото сребролюбието е голямо зло.

Каква полза имаме от въздържането от храна, ако не гоним от душата си порочните привички?

Как може, постейки, да не постим? Това се случва, когато някой се въздържа от храна, а не се възпира от грехове. Как може не постейки, да постим? Това се случва, когато някой вкухва храна, но не се усажда от греха. Този пост е подобър от онзи, и не само по-добър, но и по-лек.

Разбирайки за поста, не се плашете... Той е страшен не за нас, а за демоните. Ако някой е обладан от зъл дух, нека пости и обхванат от страх и сякаш окован във вериги, духът ще окамене, особено когато види в съюз с поста и неговата сестра - молитвата.

Постът създава ангелски живот и усъвършенства духовния човек.

Ако оръжието на поста ни е нужно още преди самото начало на войната с похотите, то много по-необходима ни е неговата подкрепа след започването на тази битка с похотите и демоните.

Тъй като човешката природа е нерадивна и склонна към невъздържание и разкош, човеколюбивият Господ, нашият любящ Отец, ни даде като лек поста, за да ни отдалечи от удоволствията на света и да ни отклони от житейските грижи към духовните дела.

Защо я наричаме велика Страстната седмица? Защото заради нас през нейния период са се случили велики и неизразими благодеяния.

Постът ни укрепва много. Той ни учи на голямо
любомъдрие, прави човека ангел и укрепва
съпротивлението срещу безтелесните зли сили.

Ето, предстои св. Четиридесетница,
предоставяйки ти духовния купел, който
изцелява през годините не само болните, но
целия народ.

Постът обръща в бягство демоните, разрушава
властта на дявола, особено ако постът има за
своя съюзница и молитвата.

Прекрасна е сеитбата на поста, защото и
греховете ни унищожават като плевел, и
правдата като цветец подхранва и отглежда.

Постът отклонява Божия гняв.

Благодарение на поста Адам е отново в рая,
отново блаженства, отново се украсява с Божия
образ, отново се издига до първообразната
красота.

Най-нелепото би било да се въздържахме от
ястия и позволени храни, а с очи да изяждаме и
онова, което ни е забранено. Не вкусваш месо?
Тогава и с очи не вкусвай забраненото.

Можем да понесем тежестта на поста, но да не
получим награда за това. Как? Когато се

въздържаме от храна, но не и от грехове; когато не вкусваме месо, а изпояждаме домовете на бедните; когато не се опиваме с вино, но се опиваме от зла похот; когато по цял ден изкарваме без храна, но целия ден прекарваме в безсрамни зрелища. Ето и умора от поста, и никаква награда за това, когато ходим на беззаконни зрелища.

*
—

Каква полза от поста, ако цял ден се въздържащ от храна, а в същото време се предаваш на гадателски игри и изгубваш цял ден в празнословия. (

Бих нарекъл хиляди пъти по-блажен един непостещ, отколкото постник, потънал в неправда. Казвам това не за да отрека поста, а

за да призова към благочестие. Не храната е зло, а грехът.

Каква полза от поста, когато душата е изпълнена с лукавство, когато обвинявате другите и ги осъждате, докато сами имате греда в собствените си очи, и вършите всичко, за да се покажете?

Ако постиш без милостиня, постът ти не е пост; такъв човек е по-лош от лакомник и от пияница, и то защото жестокостта е по-лоша от разкоша.

Някои, въздържайки се от храна заради поста, полека-лека достигат дотам, че се гнусят от храна; а това им носи най-голямо наказание.

Пиянството не е другар на поста, а враг и противник.

Въздържането от храна Бог ни заповядва затова, та, обуздавайки желанията на плътта, да я направим послушна в изпълнението на заповедите. А ако решим да отхвърлим помощта на поста заради телесна слабост и да се предадем на безгрижие, то сами, без да знаем, си причиняваме огромна вреда.

Трябва да хвалим човек не за дрехата, както не и за тялото, а за красотата на душата му.

Защо търсиш похвала от хората? Нима не знаеш, че тази похвала като сянка и дори като нещо още по-нищожно се разсейва във въздуха и изчезва? При това и хората са така непостоянни и изменчиви - едни и същи днес хвалят един човек, а утре порицават.

Да не бързаме с човешката похвала и да не търсим непременно слава от хората, но да вършим добри дела и да се отдалечаваме от нечестието заради Единия, Който изпитва сърца и утроби.

За добродетелния човек, който върви по тесния и скръбен път и изпълнява Христовите заповеди, е невъзможно да заслужи похвала и одобрение от всички хора, защото е голяма силата на злото и ненавистта към добродетелта. Затова Господ, знаейки, че човек, строго подвизаващ се в добродетелта и очакващ похвала само от Него, не може да има похвала и слава от всички хора, нарича нещастни онези, които заради хорска похвала нехаят за добродетелта. Похвала от всички може да служи като най-голямото доказателство за това, че хвалените не се грижат за добродетелта. И как ще хвалят добродетелния, ако той започне да защитава обижданите от обиждащите, претърпелите зло - от онези, които вършат зло? Ако такъв човек поиска да поправи съгрешаващите и да хвали живеещите в добродетел, не е ли ясно, че едни ще го хвалят, а други ще го порицават? Затова Господ казва: „Горко вам, кога всички човеци заговорят добро за вас“ (Лука. 6:26

Как да направиш така, че всеки ден да те споменават и да ти отправят похвали даже и след смъртта ти? Ако раздадеш богатството си на бедните... такава памет е безсмъртна, такава памет е виновна за хиляди съкровища, такава памет ще те освободи от тежки грехове и ще ти даде голямо дръзновение пред Господа-

Грешника го хвалят за греховете му и го благославят за беззаконията му. Това е първата пропаст, която може да погуби невнимателния.

Многото похвали обикновено носят угризения на съвестта по-малко от греховете.

Онези, които ни хвалят, умножават в нас надменността, събуждат гордостта, тщеславието, безгрижието, правят душата ни изнежена и слаба.

По-добре да си пожелаем да ни се присмиват, отколкото да ни хвалят. Онзи, на когото се присмиват, не търпи никакво зло; но този, когото хвалят, търпи голяма вреда.

Отклонявай се от хорското одобрение и ще получиш множество похвали и от Бога, и от хората.

Ако те хвали безумен, е по-лошо от караница; ако те мъмри разумен, е равно на похвала... Един мъдрец е казал: думите на някой, който те хвали на висок глас, приемай като обида.

Когато някой започне да те обижда, помисли за наказанието, на което ще бъде подложен - и не само няма да се гневиш, но дори ще пролееш сълзи за него.

По-добре да търпим неправда, отколкото да я причиняваме, тъй като за онези, които я търпят, Божият съд е благодеяние, а за виновните в нея - наказание, което ги лишава от обещаното.

Всички грехове и всяко зло се наричат неправда; след тях идва Божият гняв върху човешките синове или по-точно, върху синовете на непослушанието. От тях, братя, се пазете, утвърждавайте се в Божията воля. И тогава Бог ще ви даде богата милост и Своята щедрост, защото Той е нашият Спасител.

Добродетелта е велика защитница на правдата.

Постът и молитвата избавят от смърт; а правдата надвишава и двете.

Ако някой каже за нас неистина, нека го съжаляваме, защото си навлича наказание и мъчение, отсъждано за злоречие, и дори става недостоеен да чете Свещеното Писание... Но и истината да беше казал, пак би заслужил съжаление. Нали и фарисеят е говорел истината, но с това не навредил на онзи, който го слушал, а му принесъл полза, а себе си лишил от безброй блага... Така че, който те оскърбява, вреди на себе си, а не на тебе. А ти, напротив, ако си внимателен, ще придобиеш двойна полза: от една страна, ще умилоставиш Бога със своето мълчание, а от друга, ще станеш по-скромен, ще откриеш в казаните за теб думи повод за поправяне на постъпките ти и ще се научиш да нехаеш за човешката слава

Праведникът пребивава в богобоязън и твърдост. И дори да го обвинят многобройни лъжесвидетели, никой не ще му навреди. (Св. Йоан Златоуст)

Дори само един праведник е в състояние да избави цял народ от Божия гняв.

Праведността е съвкупност и съединение на всичко хубаво и добро.

Празника обикновено го правят не многото хора, а добродетелта на събралите се, не скъпите дрехи, а красотата на благочестието, не обилието на трапезата, а душевното усърдие.

Който живее в правда и добродетел, той и без празник празнува, получавайки чиста радост от съвестта си; а който живее в порок, в грехове и оставя след себе си зло, такъв и празника празнува най-малко от всички.

Вместо думи, казани безразсъдно, нека казваме молитви

Неизцелима болест е гнилото превъзнасяне, то е повод за човеконенавист, гордо падение; висота, от която се пропада; мечтание и сянка; тръстика, люляна от вятъра; дим, който се издига във въздуха и се разсейва.

Ако се наречеш достохвален, ставаш непотребен, дори и си достоен за похвала.

Прелюбодеянието се състои не само в телесното съединение и съвкупление, но и в безсрамния поглед.

Ако биват осъждани и наказвани предаващите се на блуд преди брака, то пък още повече - след брака, защото това не е само блуд, но се признава и за прелюбодеяние; а то е по-тежко от всеки грях.

Непростимо е и заслужава най-тежко наказание, ако мъжът се осквернява с блудници и върши прелюбодеяние, имайки у дома си жена. Оттук произлизат разпри, обиди, разпадане на домове и ежедневни кавги.

Никой от предалите се на прелюбодеяние да не влиза в църква, но нека той бъде отхвърлен и да ви бъде като враг.

Ако искаш да гледаш и да се наслаждаваш на видяното, гледай винаги жена си и я обичай: това не забранява никакъв закон.

А ако гледаш чужда красота, то и жена си ще обидиш, отвърщайки очите си от нея, и онази, към която гледаш, защото я пожелаваш въпреки закона.

Ако мнозина се въздържат и от жена си по време на пост или молитва, то какъв огън събира за себе си онзи, който не само не се задоволява със своята жена, но и с друга има връзка?

Не яденето е зло! Вредно е преяждането, пресищането, обременяването на тялото; така се унищожават и удоволствието от храната.

Откъде са тези толкова много и различни болести и разстройства? Не са ли от това, че прекалявайки, обременяваме стомаха с прекалено тежък товар?

Както робът, щом му възложат по-тежка от силите му работа, негодува и обижда господаря си, така и коремът, който насилваме с пресищане, често се разболява, заедно и с останалите органи, дори и със самия мозък. Затова Бог добре е устроил, като е съединил неумереността с вредните последствия, та ако не искаш да постъпиш благоразумно по своя

воля, поне неволно, от страх, да се научиш на умереност.

Демонът нищо не обича така, както сластолюбието и пресищането.

Категорично невъзможно е да призовава искрено Господа онзи, който се е предал на преяждане и пиянство.

Приемането на прекалено обилна храна действа на мозъка, помрачава способността за разсъждение, привеждайки сърцето в смут.

Волята на привичката се превръща във втора природа.

Когато започнеш да поправяш лоша привычка, дори веднъж, два-три или дваисет пъти да престъпиш закона, не се отчайвай; ставай и се опитвай отново - и непременно ще победиш.

Голяма е силата на привычката - и в добрите, и в злите дела-тя сама ни влече без всякакво усилие от наша страна.

Когато, гледайки ни, хората се назидават и прославят Бога, тогава и ние ще се удостоим от Него с голямо благоволение.

Ако нашите дела предшестват думите ни, то дори и да не добавим словесно поучение, самите дела много по-ясно и от думи поучават онези, които ни гледат.

Когато свещеникът ти преподава Светите Дарове, представи си, че не той извършва това, а Сам Христос простира ръце към теб.

Пред Господа сме виновни в нечестие, когато без достатъчна готовност пристъпваме към съединение с Неговото Тяло, което Той ни даде, за да можем чрез съединението си с Него да се съединим със Светия Дух.

Нека пристъпваме към Бога с пламенна любов, за да не бъдем подложени на наказание, защото колкото повече сме облагодетелствани, толкова повече ще бъдем наказани, ако се окажем недостойни за благодеянията.

Преди хранене миеш ръцете и устата си, а желаейки да пристъпиш към духовна храна, ти умиваш ли душата си, или пристъпваш изпълнен с нечистота?

Чашата с Кръвта Господня не води до пиянство и разслабление; тя не отслабва, а събужда силите; не отслабва, а напъга нервите; тя създава бодрост; тя е предмет на благоговение от страна на ангелите, тя е ужас за бесовете, почитане от хората, тя е Любов към Владиката.

Мълчалив е езикът, приобщил се с Тялото Господне не изнася нищо лошо.

Времето за причастяване се определя не от празника и тържеството, а от чистата съвест и безукорния живот.

Имма само едно подходящо време за пристъпване към Тайните и причастието - когато съвестта е чиста.

Кого да одобрим? Тези ли, които се причастяват веднъж, или онези, които го правят често, или пък другите, които се причастяват рядко? Нито тези, нито онези, нито другите, но онези, които при безукорен живот се причастяват с чиста съвест, с чисто сърце.

Онези, които недостойно се причастяват с Божествените Тайни, биват нападани особено силно от дявола, който влиза в тях, както и някога в Юда.

Христос ни даде за храна Своята свята Плът, жертва Себе Си. Какво оправдание имаме ние, когато, приемайки тази свята Храна, толкова много грешим? Вкусваме Агнеца, а сме хищни като лъвовے!

Не е така опасно за бесновати да пристъпват към това Тайнство, както за онези, които, както казва св. ап. Павел, потъпкват Сина Божий и считат за

нечиста кръвта на Завета, чрез която е осветен, и са похулили Духа на благодатта (срв. Евр. 10:29). Пристъпващият с грехове е по-лош от бесноват. Последният не ще бъде наказан за това, че е бесноват, а пристъпващият недостойно се предава на вечно мъчение.

Тъй като свещениците не могат да знаят всички грешници и недостойно причастяващите се със светите Тайни, то Бог често наказва тези грешници, както Юда, и ги предава на сатаната. Когато им се случват болести, нападения, скърби и нещастия, когато ги постигат беди - това става именно поради споменатата причина.

Ще се удостоиш ли с духовната Трапеза, Трапеза Царска, а после отново да оскверниш устата си с нечистота? Ще се помажеш ли с миро, а после отново да се изпълниш със зловоние?

Трябва да бъдем убедени, че всичко се изпраща от Бога за наша полза и като знаем това - да не изследваме, да не роптаем и да не униваме.

Бог не само е създал всички твари, но и пази Своето създаде. Каквото и да посочиш - Ангели, Архангели, Сили и въобще всичко видимо и невидимо - всичко се намира под Неговия промисъл и, ако беше излязло извън Неговия покров, би се разпаднало, разрушило и погинало.

Бог не оставя душата нито в постоянен покой, нито в продължителна скръб, давайки ни и едното, и другото по Своята мъдрост.

Бог не допуска да се наслаждаваме на постоянен покой, за да не станем безгрижни; но също така не допуска да изпаднем в непрестанна скръб, за да не отслабнем духом и да не изпаднем в отчаяние.

Нека не приписваме на демоните управлението на света. Нека не смятаме, че никой не мисли за настоящите дела. Нека не противопоставяме на Божия Промисъл тиранията на някаква си съдба.

Когато видиш порочен човек да се весели, да се превъзнася, да е по-лош и от врага, да отмъщава на обидилите го, да не търпи никаква загуба; когато видиш, че към него отвсякъде се стичат богатства, че всички го ласкаят и му се подмазват, а ти самият се намиращ в съвършено противоположно състояние, че с теб се отнасят оскърбително, че те клеветят и ти мислят злото - не мисли, че си сред отхвърлените, но, гледайки към св. ап. Павел, изпитал такава участ, извиси духа си, обнови мисълта си, не падай

заради униние.

Ако видиш, че някой живее справедливо, че е измъчван от болест, но се стреми към онова, което е благочестиво - облажавай го и го приеми като достоен за пример, дори и да е вързан с безброй

вериги, дори и да е хвърлен в тъмница... дори и в мина да работи, дори и да търпи други големи трудности. Блажен е този Човек, дори и да избодат очите му, дори и да го горят, дори и тялото му да отпада.

Ако видиш, че друг някой, живеещ разпътно и порочно вършещ крайно зло, се наслаждава на големи почести, дори е стъпил на самия царски трон и слага царската корона, и има багреница, и властва над вселената дори - то оплачи такъв и го смятай за нещастен. Защото, наистина, не съществува нищо по-страшно от такава душа, дори и цялата вселена да и се подчини

Бог ни оказва много благодеяния още преди ние да сме направили нещо добро, удостоява ни с прошка, когато съгрешим и не веднага ни праща наказания за греховете, за да привлече всички към Себе Си - и с благодеяния, и с дълготърпение. (

Трябва всичко да предоставим на Създателя на нашето естество и да приемаме с радост всичко,

което Той ни прати; и да гледаме не към онова, което ни изглежда важно, а към това, което е угодно Богу. Той, знаейки по-добре от нас кое ни е полезно, знае и как да устрои спасението ни.

Нерядко по Божие разпореждане и чрез неверните се пред-знаменува бъдещето. (Св. Йоан Златоуст)

Ние самите дори не знаем добре кое е полезно за нас и не се грижим за себе си така, както Той се грижи за нашето спасение. Бог всичко твори и върши за това, за да ни води към добродетел и да ни изтръгне от ръцете на дявола.

Когато Неговата Десница открие Своя промисъл, тогава всичко става леко и лесно, и жестоките хора стават най-кротки.

Ако Бог действаше само според правосъдието, то
всичко би погинало; а ако действаше само по
човеколюбие - мнозина щяха да станат още по-
безгрижни. Затова за спасението на хората Той
разнообразява Своите действия, давайки и едното,
и другото за изправление.

Господ винаги така твори и устройва и всяко
събитие така направлява, че тези, които Му служат
вярно, да просветнат като светила и тяхната
добродетел да стане известна навсякъде.

Не трябва ние много да изпитваме и разсъждаваме
за това, което Бог допуска, а винаги да Му
изразяваме нашата признателност и да се
удивляваме на добродетелите, извършени от
праведниците.

Не земята, не водата, не въздухът, не слънчевият
лъч и не нещо друго дава плодове, но всичко е от
Бога. (

Никой не се старае толкова да ни направи
съвършени, велики и във всичко
благодарителни, както сътворилят ни Бог.
Затова Той благодари често против волята ни и
още по-често -без наше знание.

Бог нищо не прави без цел, макар ти сам и да не
постигаш тайната на премъдростта.

Трябва да се убедим само в това, че Бог ни дава
всичко за полза; а по какъв начин - не питай, а също
и не се тревожи, и не унивай, ако не го знаеш. Да
знаем е и невъзможно, а и несполучливо; първо,
защото сме смъртни; второ, защото ще паднем в
гордост.

Бог - невидим за създадените твари, Който няма
количество и величина, Който е Вседесъщ и

Всевиждащ, Всеизпълващ така, че Няма място без Неговата власт - се открива на всекиго според необходимото: на светите Ангели - като свят, Който им изпраща неизречени заповеди, а на злите духове - като Справедлив Съдия, Който Дава съгласие за изпитанията на хората.

Пророкът говори не от себе си, но казва онова, което му внушава благодатта на Светия Дух за поучаване на човешкия род.

Пророците виждали с духовните си очи онова, което щяло да се случи след много години; затова и говорели за всичко така, сякаш го виждат пред очите си.

Душите на пророците, очистени от собствената им добродетел, приемат дар от Светия Дух и проникнати от тази светлина, получават знание за бъдещето. (Св. Йоан Златоуст)

За да не каже някой, че астролозите могат да предсказват бъдещето, пророкът предупреждава: те не ти предричат нищо различно от тъга, на която са подложени заради постоянното съзер-цаване на звездите, бидейки безсилни да знаят каквото и да е (вж.Иез. 22:28).

Не търси яснота в пророчествата, изпълнени със сянка и гадания, също както в мълнията не търсиш постоянна светлина, но приемаш само, че тя проблясва.

Пророчеството по произход е Божие дело, на което демоните дори не могат да подражават, колкото и да се стараят.

Трябва да хвалим Бога не само на думи, но и с дела. Бог особено приема такава похвала, такава слава.

Онези, които имат достоен за възхищение живот, дори и да живеят безмълвно, славят Бога, защото чрез тях други Го славят

Бог не се нуждае от нищо. Защо тогава желае да Го възхваляваме и прославяме? За да можем така да възпламеним нашата любов към Него.

Телом прославя Бога онзи, който не се предава на блуд, който не се опива, не се пресища, не се украсява външно; който се грижи за себе си толкова, колкото е нужно за здравето; който не прелюбодейства; също и онази, която не търси благовония и бои за своето лице, която е доволна от вида, даден и от Бога, и не прибавя допълнително към него нищо изкуствено от себе си.

Лекарят на нашите души не ще даде на просещия онова, което ще му навреди.

Тъй като ние често, след като сме получили просимото, отслабваме в усърдието при молитвите, то Бог, желаейки да усили нашата молитвена ревност, отклонява Своя дар.

*
—

Ти често просиш безполезното и вредното; но Бог, загрижен повече от теб за твоето спасение, гледа не на прошението, а преди всичко на ползата за теб.

Ако родителите по плът не удовлетворяват всяка молба на децата си не защото не им обръщат внимание, а именно защото твърде много се грижат за тях, то още повече Бог - и като повече от всички Любящ и повече Познаващ полезното, постъпва като тях.

Бог отвърща лицето Си от някои молеци Му се по много причини: или защото просят не това, което за Бога би било прилично да даде и за тях полезно да получат, или защото просят полезното, но за тях би било неблагоприятно да го получат. А случва се дори да молят за това, което би им послужило за грях.

Бог отхвърля много наши молби не напразно, а за наша полза, защото твърде много желания са гибелни за хората, макар Той често да ги изпълнява за грешниците. А защо ги изпълнява? За да не Го обвинят в безсилие, а и за да ни предупреди да не Го обременяваме с непозволени молби.

Нека не роптаем, когато изпълнението на нашите молитви се забави, а по-скоро именно поради това да покажем голяма твърдост и търпение.

Понякога не получаваме полезното. Ако за нас е полезно да получим нещо, то без съмнение Бог би

ни го дал. А между другото, да не получаваме
именно заради нашата полза, означава всъщност,
че получаваме.

Когато просим нещо против враговете ни, не само
че не биваме чути, но дразним Бога.

Оставаме нечути в молитвата си, когато
продължаваме да тънем в своите грехове.

Не знаеш, човече, кое е полезното за теб. Често се
молиш за вредното и измамното. Но Бог е много
повече от теб загрижен за твоето спасение и не
слуша такава молитва, а още преди нея знае
полезното за теб.

Колкото повече някой е съгрешил пред нас,
толкова повече трябва да се стремим да му

простим, защото той се превръща в причина да ни се простят множество грехове.

Ако искрено искаме да се помирим, не ще отстъпим от врага си, докато не го победим с усилни молби, докато не го привлечем към себе си и не го накараме да прекрати враждата срещу нас. С това оказваме ли му някаква милост? Не, върху нас преминават плодовете на доброто дело: с това привличаме Божието благоволение, придобиваме опрощаване на греховете, получаваме велико дръзновение пред Господа.

Ако трябва и да се извиним, и да помолим враговете си за прошка, не бива да отказваме, дори самите ние да сме обидените. Така ще си приготвим голяма награда и твърдо упование.

Бог затова изисква от нас само снисхождение към ближните ни, та Самият Той да прости големите ни прегрешения.

Нищо друго не ни уподобява на Бога така, както, когато прощаваме на злите хора, които ни обиждат.

Самият ти си първият съдия на твоите дела, а след теб вече ги съди Бог. Ти сам си пишеш закона на опрощението и наказанието, и сам изричаш присъда над себе си заради едно или друго нещо. Ето защо от теб зависи дали Бог ще спомене, или не, твоите грехове (срв. Мат. 6:12).

Човек, простил на своя ближен, не може да не получи пълно опрощение от Бога, защото Бог е несравнимо по-човеколюбив от нас.

Ако ние сами сме виновни за толкова много грехове, длъжни сме с готовност да прощаваме на

оскърбилите и излъгалите ни и да забравим техните злини.

Ако простиш на ближния прегрешенията, всички твои грехове, които в свое време ще се открият, ще бъдат заличени още тук, и ти ще преминеш отвъд, без да носиш никой от тях със себе си.

Да не мислим, че когато прощаваме на ближния, го облагодетелстваме и му оказваме голяма милост. Защото самите ние се ползваме от благодеянието и от него извличаме голяма полза за себе си. Също както, ако не простим, не причиняваме на другия особена вреда, но подготвяме за себе си страшно наказание в геената.

В нашия хор участват и горни Сили, защото и горният хор, Херувими и Серафими, изпълняват същото - непрестанно възпяват Бога.

Защо се използва пеенето? Чуй! Бог, виждайки, че много хора са нерадиви, че се отегчават от четене на духовни писания и неохотно приемат този труд, и, желаейки да го направи желан и да унищожи чувството на умора, съедини пророчеството с мелодия, та всички, услаждайки се от стройността на напева, с голямо усърдие да Му възнасят свещени песнопения.

Нищо така не възвисява и окриля душата, не я откъсва от земята, не я избавя от веригите на тялото, не я разполага към любомъдрие и презиране на всичко житейско, както хармоничното пеене и съставяне на божествена песен

От светските песни може да последват вреда, погубел и много други злини, защото всичко лошо и безнравствено, което се съдържа в тях, прониква в душата и я разслабва и развращава. Напротив, духовните песни носят огромна полза, голямо

назидание, велико освещение. Те служат като ръководство към всяко любомъдрие, защото и думите очистват душата, и Светият Дух скоро снизхожда в душа, която пее такива песни.

Както там, където има тиня, има и свине, а където има цветя и благоухания, има и пчели, така и там, където има развратни песни, има бесове, а където има духовни песни, там снизхожда благодатта на Светия Дух и освещава устата и душата на пеещия. Казвам всичко това не за да ме хвалите, но за да може и вие, и децата, и жените да се учите да пеете такива песни, и то не само при домашна работа и други дела, но и на трапезата. Тъй като дяволът устройва козни преди всичко по време на пиршества - с помощта на упоение, пресищане, непристоен смях и душевно разслабление, то особено тогава - и преди, и по време на трапезата, е нужно да се защитим от него с ограда от псалми и, ставайки от трапезата, заедно със съпругата и децата си да възпявате Бога със свещени песни.

Онези, които зоват като Давид чрез Псалтира, те призовават при себе си Христа. А където е Христос, там нито един бяс не ще се осмели не само да влезе, но и да погледне. Напротив, там като от извор ще потекат мир, любов и всякакви блага.

Където има псалми, молитви, ликуване на пророците и боголюбезно духовно настроение на пеещите - там събранието безпогрешно може да се нарече Църква.

Наслаждавайки се на благоденствие от Божиите дарове, сме Длъжни да възнасяме към Бога благодарствени песни, та, ако от упоение и пресищане в душата ни се промъкне нещо нечисто, с псалмопение да прогоним всички нечисти и порочни желания.

Може да пеем и без глас, когато вътре в душата се леят звуци, защото пеем не за хората, но за Бога,

Който може да чуе сърцето и да проникне в
съкровенията недрата на нашата душа.

Който пее псалми, дори и да е крайно развратен,
засрамвайки се от псалма, ще обуздае силата на
сладоустрасието и, макар и обременен с безброй
пороци и обхванат от униние, преситен от
удоволствия, ще облекчи своите мисли, ще окрили
ума, ще извиси душата си.

Душата е като отличен музикант, като художник; а
тялото е оръдие, заменящо псалтир, флейта и лира.

Ако си паднал в изкушение, ще почерпиш обилно
утешение от Псалтира; ако съгрешиш, ще откриеш
хиляди готови лекарства. Изпаднеш ли в бедност
или някое нещастие, Псалтирът ще ти посочи много
брегове

Псалмопението винаги е тържество за радващите се, утеха за унилите и известно свято заклинание. То не прилича на онези заклинания, които басните предлагат. То укротява страстите като диви зверове, обуздава невъздържанието, угасява несправедливостта, поддържа правдата, унищожава хулните помисли, убива срамните мисли, възвестява Божествения закон, проповядва Бога, разяснява вярата, затваря устата на еретиците, съзижда Църквата.

Пророкът желае чисти уста да прославят Бога. А те се очистват, когато човек отхвърли греха с цялото си сърце.

Както зидовете ограждат двора и никой не може да влезе, ако не мине през вратата, така и ние не можем да възпяваме преди да се изповядаме, защото са нужни чисто сърце и уста, свободни от греховна сквернота, ако искаме да угодим на Бога чрез жертвата на песнопенията си.

Не си мисли, че псалмопениеето е нещо маловажно.
Макар явно да очарова слуха, в действителност
пробужда душата.

Постоянно са ни нужни духовни песнопения - в това
се състои и превъзходството ни над безсловесните
животни, макар в много други отношения
значително да им отстъпваме.

Ти си навличаш най-голяма отговорност, когато
виждаш заблудения, а не искаш да му помогнеш...
Не може да ни оправдае това, че и той си има
разум, защото и ние многократно, като даваме
наставления на другите, често по отношение на
себе си не можем и не сме в състояние да си
помогнем. Така разсъждавай и за другия, който се
е заблудил, че може да получи добър съвет от Тебе
по-бързо, отколкото от себе си, и не казвай: какво
ме засяга? Защото точно от това произлизат и
всички злини: че ние приемаме за чуждо онова,

което принадлежи на едното наше тяло (Христовото).

Ако ние не се стремим към добродетелите с любов и охота то и към порока не ще питаем голяма омраза, и няма да бъдем в състояние нито вредата от порока да избегнем, нито добродетелта да постигнем.

Само тези, които са вкусили от Господнята радост, знаят колко тя е велика и несравнима.

Духовната и умна радост се поражда не от нещо друго, а от осъзнаването на добрите дела - затова, този който има добра съвест и такива дела, може постоянно да празнува.

Духовната радост с чест и благоприличие привежда душата в единение с Бога, но още - изпълва със

сладост и тези, които се намират в общение с такъв човек

Радостта в Господа е най-великата радост, с нея се радвали и апостолите, това е радост, която носи полза; тя има своето начало, корен и основа в оковите, бичуванията, гоненията, в лошата мълва, в клеветата, и изобщо в скръбните неща, но краят и е възделен.

Ако искаме да се насладим на радостта, преди всичко ние трябва да избягваме порока и да придобиваме добродетелите, защото иначе не е възможно да се достигне радостта, дори да се възкачим и на царския престол

Радостта по Бога е по-силна от всяко оръжие и който я притежава, не може да изпадне в униние и малодушие, а напротив, той всичко понася мъжествено.

Раздразнителният е играчка за бесовете, служител, достоен за тяхната злоба.

Когато сме раздразнени, не сме в състояние нито да кажем, нито да чуем нещо здраво; когато се освободим от страстта, нито сами ще кажем оскърбителна дума, нито в думите на другите ще видим обиди.

Бог никога не отхвърля искреното разкаяние; но дори някой да е стигнал и до самото дъно на порочността, а после реши отново да се върне от там в пътя на добродетелта, и такъв Той приема и приближава до Себе Си, и прави всичко, за да го приведе към предишното му състояние

Слушайте и се утешавайте: макар да е страшна наказващата истина, но ако човек се разкайва, една

слъзна капка унищожава ръкописанието на неговите дългове (грехове).

Страдащите от неизлечимата болест - съгрешаващите и не-разкайващи се за своите грехове - си навличат строгото Божие Наказание.

Сега са ни необходими дълбоко разкаяние и обилни сълзи -и защото грешим, а оставаме безчувствени, и защото греховете ни са толкова големи, че превишават опрощението.

Има разкаяние от дълбочината на душата и има разкаяние само привидно; затова едни се спасяват, а други се предават на осъждане.

Чрез своето разкаяние можете да погасите вечния огън, отреден за вас, но ако не се разкаете, то никой не е в състояние да ви избави от наказанието.

Ако избягваш разкоша, премахваш поводите за користолю-бие, кражба, пиянство и за хиляди други злини и отрано отсичаш корените на греха. (Св. Йоан Златоуст)

*

Хората, които живеят в постоянен разкош, се разболяват от тежки и неизлечими болести. (Св. Йоан Златоуст)

*

Въпреки твоето желание аз не ти казвам да се стремиш към строг живот: нека само излишното да отхвърлим - онова, което излиза извън границите на необходимите неща. (Св. Йоан Златоуст)

◆

»•«

●

Ако видиш хора, които живеят в изобилие, но водят порочен живот, то дори и цялата вселена да ги счита за блажени, ти ги смятай за нещастни. (Св. Йоан Златоуст)

◆Ъ

Нищо не е толкова приятно на демона, както разкошът и пиянството - източник и майка на всички злини. (Св. Йоан Златоуст)

.

Сложи върху някой голям и силен човек тежест, която превишава неговите сили, и ще го видиш заедно с товара паднал на земята. Натовари кораб прекалено много, и ще предизвикаш страшно коработрушение. Такива са плодовете и на разкоша. (Св. Йоан Златоуст)

Нека никой не очаква при изнеженост да види Небето - това е невъзможно! При разкоша нека никой не се надява да мине по тесния (Христовия) път - това също е невъзможно.

Не обичай разкоша, защото той предизвиква привързаност към настоящия живот, а и едното, и другото поражда вражда срещу Бога.

За разсъдителните бедността е по-добра и по-полезна от богатството, немощта и болестта за тях са здраве, изкушението е спокойствие и колко само по-силни и славни правят те подвижниците.

Както птичката, когато попадне в мрежа, няма никаква полза от крилата си макар и напразно да удря с тях, така и ти нямаш полза от разума си, когато попаднеш под властта на злите похоти - колкото и да се мяташ, ти оставащ в плен.

На птицата затова са и дадени криле - да избягва капаните, на човека затова му е даден разум - да избягва греховете.

Нашият ум може да се помрачи не само от развратния начин да живот, но и от неуместното любопитство.

До смърт се бори за истината, и Сам Господ ще се застъпва за тебе.

Когато ревността се разпилява по излишни дела, тогава душата става безсилна да принася зрели и съвършени плодове на благочестието.

Ревността е похвална, когато някой се стреми да подражава на другия в добродетелите, но има и недобра ревност - това е желанието да се отклони добродетелният от добродетелите.

Робството има едно име: роб е този, който върши грях.

А ето най-тежкото робство: да се хвали някой със свободата си, защото той раболепства.

Голяма награда ни очаква за почитта към родителите, заповядано ни е да ги почитаме като господари. Който се бои от Господа „ще почете баща си и като на господари ще послужи на тия, които са го родили“ (Сирах. 3:7).

Развращението на децата произлиза не от нещо друго, а от безумната привързаност (на родителите) към житейското: като обръщат внимание само на това и нищо друго не смятат за по-важно от него, те вече нехаят за децата си и техните души. За такива бащи бих казал, че те са по-лоши дори от детеубийците.

Който оскърбява родителите си, нанася обида не само на тях, а и на всички хора, тъй като оскърблението се нанася на общата ни (човешка) природа... Всъщност такъв човек е общ враг на всички - и на Бога, и на природата, и на законите, и на живота като цяло.

Защо да роптаем (в скърбите) и да произнасяме богохулни думи? Нима от това болката ще стане по-лека за тебе? Дори и тя да стане по-лека, и тогава не би следвало да дръзваш да вършиш това и да губиш спасението на душата си, като се грижиш да доставиш облекчение на своето тяло.

Ако малодушието те подтиква към ропот, трябва да унищожис този корен и строго, и здраво да пазиш устата си.

Тежък и непоносим е ропотът, той се доближава до хулата... Ропотът - това е неблагодарност. Роптаещият е неблагодарен към Бога; а неблагодарният към Бога наистина е и хулител.

По-добре нищо да не правим, отколкото да го правим с ропот, тъй като при това и самото дело се обезсмисля.

Каквито и дела да извършва роптаещият, той се унижава и губи наградата си като израилтяните, а вие знаете на какво наказание те бяха подложени заради своя ропот.

Ако ти произнесеш хула, то и Божиата помощ ще отблъснеш от себе си, и дявола ще направиш посилен срещу тебе. а ако благодариш, то и козните на лукавия демон ще отблъснеш, и грижата на Бога Покровител ще привлечеш върху себе си.

Който няма възможност да претвори тялото си от безобразно в красиво, може душата си да направи красива. Дори да е изпаднала и в крайно безобразие, може да я въздигне на най-високия връх на красотата и да я направи така достолюбезна и привлекателна, че да е възжелана не само за добрите хора, но и за самия Цар и Бог на всичко.

Като осъзнаваме недостатъците си, нека започнем малко по малко да ги поправяме; да определим този месец да изправим един от тях, другия месец - втори, на по-другия - трети, по такъв начин изкачвайки се по своего рода стъпала, ние ще стигнем по тази Яковова стълба самото Небе.

Не заспивай, човече, докато не размислиш за греховете си, Извършени през деня, тогава несъмнено на другия ден ти няма да си толкова бърз за подобни действия.

Коренът и източникът, от които произлизат всички злини, е прекаленото самолюбие. Предалият се на тази страст не вижда дори и собствените си дела.

Който е самолюбив, той всъщност не обича себе си, а който е братолюбив, той и себе си обича много повече.

Ако имаш много заслуги и не виждаш в себе си нищо лошо, а се смяташ за (човек) с дръзновение, то всяка твоя молитва е недействителна.

Възлюбени, признак на крайно безумие е без каквато и да било нужда, а и от нужда належаща, да се величаеш с похвали; защото така не говориш за Господа и е повече признак на глупост, която те лишава от всякаква награда за всичките ти подвизи и трудове.

Голямо зло е да говориш за себе си нещо велико и удивително

Дори някой да е извършил безброй подвизи и да е изпълнил всяка добродетел, ако той започне да има високо мнение за себе си, то ще бъде най-жалкият и нещастен човек.

Макар някой и да съзнава многото си съвършенства, ако той обаче не мисли за себе си като за последен между всички, неговите съвършенства няма да му донесат никаква полза.

Внимавай също да не би да пострадаш заради изобилната духовна радост и умиление; а ще пострадаш, ако си помислиш, че те са плод на твоя собствен труд, а не на благодатта Божия, поради което те ще ти бъдат отнети и ти много ще ги търсиш в молитвата, и не ще ги намериш.

Ти си осъдил греха си? Чрез това ти си се освободил от неговото бреме.

Бъди съдия на самия себе си и на своите прегрешения. В това никой не ти пречи, а същевременно така и греховете си ще поправиш, и няма да понесеш от това никаква вреда. Ако тук (на

земята) осъждаме себе си за всекидневните наши
прегрешения, ще избегнем строгостта на бъдещия
съд.

Който сам себе си осъжда, двойно умилютивява
Бога - и чрез осъзнаването на своите грехове, и чрез
готовността си да не ги повтаря в бъдеще.

Както този, който познава самия себе си, познава и
всичко друго, така непознаващият себе си не може
да разбере нищо друго.

Да не чакаме някой да ни изобличава, а по-отрано
да заемем неговото място и по такъв начин със
своята откровеност повече ще умилютивим
Съдията.

Това е голямо превъзходство - да почиташ другия
не само като по-горен, но и като по-добър от теб. За

теб тогава няма да е нито странно, нито болно, когато видиш (другия) по-почитан. Дори той и да те обиди, ти ще претърпиш великодушно, защото си го признал за по-добър от себе си; ако започне да ти се кара - ти ще понесеш; ако ти причини някое зло - ще претърпиш с мълчание. Когато веднъж завинаги напълно си се убедил в душата си, че той е по-добър от теб, няма да се гневиш, каквото и зло да ти направи, няма и да му завиждаш. На тези, които са много по-горни от нас, никой не им завижда, защото всеки мисли, че на горните всичко им принадлежи.

Любовта към спора и безвременното любопитство са недостойно дело.

Защо ние безразсъдно се караме, защо враждуваме един против друг, когато ни е заповядано да обичаме даже и онези, които ни мразят.

Ние, които се люшкаме като сред море и падаме в множество прегрешения, винаги се нуждаем от постоянното и непрестанно утешение на Писанията.

Свещеното Писание ни доставя велико утешение не само когато загубим богатство или деца, или сме в друго подобно нещастие, но и при греховните обстоятелства.

От сладостта на духовните слова няма насита, защото радва не корема, а сърцето и повежда помислите на благочестивите към божествената Любов.

Писанието говори както за добродетелите на праведниците, така и за техните недостатъци, за да можем да избягваме последните и да подражаваме на първите.

Такова е свойството на това съкровище (Свещеното Писание): обогатява тези, които го приемат, без самото то някога да оскъдява, защото се излива преизобилно от своя извор - Светия Дух.

От всички недъзи, обременяващи човешката природа, няма нито един - нито душевен, нито телесен, който да не може да получи изцеление чрез Писанието.

То (Свещеното Писание) е духовна храна, която укрепява ума и прави душата силна, твърда и мъдра, и не и позволява да се увлича по неразумните страсти; напротив, подпомага нейния полет и я възнася, тъй да се каже, на самото небе.

Словото на Свещеното Писание е по-силно и от огъня; смекчава и най-ожесточената душа и я прави способна на всичко прекрасно.

Когато Бог казва нещо, ние трябва да го приемаме с вяра, а не да го изследваме с дързост.

С голяма благодарност трябва да приемаме думите (на Писанието) и да не преминаваме отвъд пределите на нашата природа, да не изпитваме онова, което е по-възвишено от нас.

За разбирането на Божественото Писание е необходима не човешка мъдрост, а откровение на Духа, та като разберем истинския смисъл на написаното, да можем да получим и велика полза.

Който мисли и разсъждава според собственото си мъдруване, той се самопрелъстява, а който търси отговор на своите недоумения от Писанието, той има за свой учител самата Истина.

Който започне да възприема написаното в Свещеното Писание без да разсъждава и по буква, той ще да предполага за Бога много нелепости..., докато онзи, който започне да вниква в дълбочината на смисъла, той ще избегне всяка подобна нелепост.

Писанието ни е дадено не за да го имаме на книга, а за да го записваме в сърцата си.

Който познава Писанието така, както то трябва да се знае, той не се съблазнява от нищо, което му се случва, но всичко понася мъжествено; едно приема с вяра и го приписва на непостижимото Божие домостроителство, а на друго вижда неговите основания и намира за това примери в Писанията. Да не подлага на изследване всичко и да не се домогва до познаване на всичко -това е явен белег на истинско знание.

Трябва да пристъпваме към божествените думи не по друг начин, а като ръководени от благодатта свише, тогава ще получим и просвещението на Светия Дух.

В Божественото Писание няма нищо случайно и излишно, но дори и в най-незначителната дума се съдържа скрито съкровище.

Божественото Писание ни предлага всичко, като снизхожда към човешката немощ.

Тъй като (Свещеното Писание) е божествено учение, а не човешко, следователно, то е противоположно на човешката мъдрост.

Дори и да не разбираш съдържащото се в Писанията, самото четене ти дава преголямо освещаване.

Четенето на Писанията е голяма защита от греховете, а непознаването им - голяма стръмнина и дълбока пропаст. Голяма загуба на спасението е да не знаеш нищо от божествените постановления! Това е незнанието, което е породило ересите, което е довело до развратен живот, което е преобърнало всичко наопаки. Затова не е възможно да остане безплоден този, който постоянно и с усърдие се занимава с четене на Писанията.

Четенето на Божествените Писания е не само нива, но и рай защото там цветята не само благоухаят, но и дават плод, който може да храни душата.

Прекрасно е четенето на Писанията, но само тогава, когато е последвано от дела, защото ако четеш, но не изпълняваш, то четенето ще ти е за осъждане и повод за наказание.

Наистина нито величието на славата, нито висотата на властта, нито присъствието на приятелите или нещо друго човешко може да утеши скърбите така, както четенето на Божествените Писания.

Който постоянно чете Божествените Писания и стои при техните извори, дори и да няма тълкувател, чрез постоянството в четенето придобива велика полза.

Който повърхностно чете (Свещеното Писание), изпада в много недоумения, но който старателно вникне... - ще се увери в неговата последователност и точна връзка на мислите.

Който живее в света и получава всеки ден нови рани, има особена нужда от лекарство. Затова много по-лошо е да смятаме за излишно четенето на Писанието, отколкото да не го четем. Такава мисъл е сатанинско внушение.

Както ситият не може с удоволствие да се наслади на храната, така и този, който не жадува учението на Светия Дух, не може да намери удоволствие в думите на истината.

Ако не внимаваме какво ни казва Светият Дух (в Евангелието), не само че няма да се очистим от предишните си рани, но и нови ще получим.

От непознаването на Писанието са произлезли безброй бедствия: оттук е произлязла голямата зараза на ересите, оттук са и нерадивото (не по Бога, бел. ред) живеене и безполезните трудове.

Такова е естеството на човека: когато върши грехове, той не може да се обуздае, но ползвайки се от свободата си, върви все по-нататък и пропада в пропастта.

Ако желаеш да бъдеш с демоните, ако се стремиш към огнената геена, прави това, което ти е угодно, живей както си искаш, никой не ти пречи.

Бог наистина присъства навсякъде и затова - храниш ли се, приготвяш ли се за сън, гневиш ли се, крадеш ли нещо, предаваш ли се на удоволствия, или нещо друго правиш - спомни си за Божието присъствие, и никога няма да се предадеш на смях, никога цяма да се възпламениш от гняв.

Велико благо е да не казваш за себе си нищо велико.

Скръбта е велико нещо; велико, защото чрез нея човекът може да стане доблестен и да се научи на добродетелта на търпението.

Нищо не прогонва безгрижието и разсеяността така, както скръбта и мъката; те помагат на душата да се съсредоточи и да се вгълби в себе си.

Когато видиш порочния в нещастие, се утешавай не само с това, че така той става по-добър, но и защото още тук се заличават много от греховете му.

Ако имаш грехове, те лесно ще се унищожат чрез скръбта. Ако имаш добродетел, от скръбта тя ще стане по-светла и по-ярка... Скръбта ражда търпението, тази майка на всички блага, това необуреваемо пристанище, тази основа на мирния живот, по-здрава от скала, по-твърда от елмаз, по-силна от всяко оръжие, по-надеждна от всички крепостни стени.

Щом скръбта е голямо благо за великите и чудни мъже, то колко повече за нас.

Ако скърбяхме за греховете си, ако въздишахме за
прегрешенията си, нищо друго освен тях нямаше да
ни опечалява, защото тази скръб прогонва всяка
печал.

Скръбта изкоренява високомерието, отсича всяко
нерадение, учи на търпение, показва нищожността
на човешките дела и ни води към голямо
любомъдрие. Пред нея отстъпват всички страсти:
завист, ревност, похот, властолюбие, пристрастие
към богатството, плътска любов, гордост,
високомерие, гняв и множество (душевени) недъзи.

Само той, който скърби за греховете си, получава
полза от скърбите, защото унищожава греховете.

Ние имаме безброй поводи за скърби, а само един
е пътят, който ни избавя от това несъответствие -
пътят на добродетелта, и той, разбира се, не е чужд
на скърбите, но не напразните, а на принасящите
благо и полза.

Който тук понася скърбите с търпение, той и тук, и отвъд ще блести и ще се наслаждава на безсмъртната и истинска слава.

Дори някой да ни отнеме имота, дори и тялото ни да изпонарани, всичко това е нищо за нас, ако душата ни остава здрава.

Да скърбим не е осъдително, но е осъдително от скръб да казваме или да правим нещо неудобно на Бога.

Имайки предвид, от една страна, мимолетността и преходността на скърбите, а от друга, постоянството и вечността на наградите - нека мъжествено понасяме всичко, без да се смущаваме от срещаните неприятности.

Особено силна е скръбта в случай, когато не можеш с никого да я споделиш.

Скърбящият трябва да скърби не защото е подложен на наказания, а защото със своите грехове прогневява Бога.

Бог помага не по някакъв друг начин, а чрез подаването на обилната Си помощ от велико утешение в скърбите. Той не ни дава според необходимата за природата на скърбите помощ, а много по-голяма.

Бог е в сила да даде на хора, изпаднали в скръб, такава голяма облекчителна радост, в каквата са и онези, които щастието не ги е напускало.

Не всякога е зима и не всякога е лято; не винаги има вълни и не винаги тишина; не винаги е нощ и не

винаги е ден; така и не винаги има скръб, но ще настъпи и покойт, само ако по време на скръбта непрестанно благодарим на Бога...

Когато в тоя живот те постигне скръб, прославяй Бога; когато си подложен на бедствия, също благодари, ни най-малко не се смущавай, защото Божият промисъл е безкраен и неизследим и всичко ще получи подобаващия си край или в настоящия живот, или в бъдещия.

Понасяната с благодарност скръб може да ни послужи като основание за велико снисхождение и да направи Бог милостив към нас.

Възлюбени, ако те налегне болест, треска или рани, и болката те принуждава да изречеш някаква хула, но ти се въздържиш и благодариш, и прославяш Бога, ще получиш същата награда (като на Иов).

И аз самият не вярвам, че може да се спаси онзи, който нищо не прави за спасението на ближния.

За нашето спасение ще послужи и това не само за себе си да се грижим, но да започнем да допринасяме полза за ближния и да го ръководим по пътя на истината.

Нищо така не прогневява Бога, както пренебрегването на спасението на ближния.

Когато ти откриваш греха на брата си, то не само него ще направиш повече безсрамен и неразположен за възвръщане в пътя на добродетелите, но и тези, които те слушат, още повече ще затвърдиш в безгрижието и упорството в злото; и не само това, но ти ще дадеш и повод за хула против Бога.

Недостатъците на ближните трябва да премълчаваме и прикриваме; а ти под мотив на доброжелателство ги разказваш наяве и ставаш ако не обвинител, то разказвач, дърдорко и глупак. О, ужас! Заедно с него ти срамиш и себе си и никак не го разбираш? Гледай колко зло произлиза от това: прогневяваш Бога, огорчаваш ближния и сам себе си правиш виновен за наказание.

Нищо така не прогневява Бога, както несправедливостта към бедните.

Ако ти бъдеш справедлив само към добрите и не бъдеш такъв и между останалите, то твоята справедливост отчасти е оскърбена.

Пристрастените към парите неизбежно стават и завистливи, склонни към клетви, вероломни, дръзки, злоречиви, хищни, безсрамни, нагли, неблагодарни и изпълнени с всякакви злини.

Сребролюбецът за себе си не е богаташ; сребролюбецът се нуждае от много, а който се нуждае от много, той никога не може да се има за богат.

Отдалите се на сребролюбие не чувстват неговото зловоние, но ако се откажат от него, биха го усетили.

Наистина сребролюбието е най-ужасно от всички страсти. Оттук произтичат грабителите на гробници, оттук - убийци, оттук - войни и битки, оттук - всяко зло, както и да го наречеш. И такъв човек (сребролюбец), навсякъде е безполезен, ако му се случи да командва войска или да управлява народ. И той е такъв не само в обществените дела, но даже и в личните.

Сребролюбието е смутило цялата вселена; всичко е довело до безредие; то ни отдалечава от блаженото служение на Христа.

Даже и да нямаше дявол, даже и никой да не се бореше против нас, дори и тогава отвсякъде безбройни пътища водят сребролюбеца към геената.

Не е възможно да обичаш едновременно и сребро и душата си

Не може, наистина не е възможно, сребролюбецът да види някога лицето на Христа; това е напълно невъзможно, защото „сребролюбието е корен на всички злини“ (1 Тим. 6:10).

Да се освободим и да погасим в себе си пристрастието към парите, за да възпламеним

желанието си към небесното. Тези два стремежа в една душа не могат да се вместят.

Както силният огън, бушуващ в гората, всичко унищожаваша и опустошава, така и тази страст (сребролюбие) погубва вселената.

Който обича парите, той не само не ще обича враговете си но ще намрази и приятелите си. Такъв човек ни роднините си знае, ни дружбата помни, не щади възрастта, няма нито един приятел. Той към всички се отнася враждебно, но преди всичко -към самия себе си, и не само поради това, че погубва своята душа, но и защото изнурява себе си с безчислени грижи.

Славен е не само този, който търпи нещо за Бога, но и този, който страда несправедливо и понася това мъжествено, и благодари на Бога за изпитанието.

Бог не изоставя човека, когато допуска
страданията, но желае да го увенчае и да го
направи по-славен.

Възнаграждения са определени не само за
добродетелите, но и за страданията, и то награди
много големи и не по-малки, отколкото за
добродетелите, а понякога даже и по-големи.

Страданията на плътта донасят и блестящи венци за
праведните, които по-светло от слънцето сияят и са
най-великата очистителна жертва.

Някои, като претърпят наказание тук, макар и да не
избегнат задгробните мъчения, ще претърпят там
по-леки наказания, защото намаляват големината
на тамошните мъчения чрез тукашните страдания.

Ако Бог, Който знае вашите страдания и може да ги предотврати, не ги отклонява, то без съмнение е, че Той чрез тях промисля и се грижи за вас.

Когато видиш някой, че дава милостиня и извършва много други добри дела, с което съкрушава силата на дявола, но при това е подложен на изкушения и страдания, то ти не се смущавай; той се подлага на изкушения и бедствия, защото силно поразява дявола. Но ще кажеш: защо Бог допуска това? За да може той да се удостои и с по-големи венци, а дяволът да получи най-силно поражение. Наистина, когато такъв - вършещ добро, а претърпяващ зло - за всичко благодари на Бога, тогава и дяволът е силно поразен.

Няма нищо по-добро от злостраданията за Христа. Аз не толкова облажавам апостол Павел за това, че бил отнесен в рая, колкото за това, че бил хвърлен в тъмница.

Виждаш ли, че страданието за враговете е благоухание на приятна и богоугодна жертва? Макар ти и да отидеш в смъртта, твоята жертва ще я има - ето какво значи да подражаваш на Бога

Може и да не се радваш в страданията, когато страдаш за грехове, но можеш да се веселиш под бичуването, когато страдаш за Христа.

Да не скърбим, когато тук виждаме грешници да благоденстват, нито когато ние сме в страдания, защото те изглаждат нашите грехове и следва да се радваме.

Нищо не вреди така на нашата вяра, както това, че даваме повод за съблазън на невярващите.

Когато невярващите забележат в някого от нас дори и незначителна небрежност, веднага наострят езика си въобще срещу всички нас и поради

безгрижието на едного, произнасят обща присъда над целия християнски род.

Какво представлява съблазънта? Препятствие на правия път.

Не е толкова пагубно самият ти да съгрешиш, колкото другите да въвлечеш в грях... затова като виждаме другите да грешат, не само не трябва да ги подтикваме към грях, но и да се постараям да ги извлечем от бездната на порока, за да не би поради гибелта на другите самите ние да бъдем предадени на наказание.

Кой може да бъде по-жесток от човек, който бие болния? А съблазънта е по-тежка от всеки удар, тя нерядко причинява дори и смърт.

Дори веднъж или два пъти, или три, или хиляди пъти да не послушаш гласа на съвестта си, тя отново и отново ще ти напомня, и няма да престане до последното ти издихание; и вкъщи, и навън, и на масата, и на пазара, и на път, а често и насън тя показва образите и видовете на извършените грехове.

Хората с порочна съвест, които търсят да намерят утеха, а не искат да очистят греховете си чрез покаянието, са измислили властването на съдбата и отричането на възкресението.

Добрата съвест обикновено идва от праведни дела и живот.

Човеколюбивият Владика при сътворението на човека е вложил в него съвестта като незамлъкващ изобличител, който не може да бъде излъган или измамен.

Господ на всичко обитава в онзи човек, чиято съвест е чиста и свободна от всякакъв порок.

Блудникът или прелюбодеецът, или друг някой грешник не може да бъде спокоен, дори и от всички да е скрил своето престъпление; имайки такъв строг съдия (съвестта), той се плаши и от тия, които не знаят за неговата постъпка, и по такъв начин носи в душата си постоянна буря и непрестанно вълнение. Такъв човек няма спокоен сън и е изпълнен със страх и боязън.

Силата на съвестта и решението за нейното осъждане ние разбираме по състоянието на лицето. Когато тя вътрешно ни изобличава за греха, слага на лицето печата на смущението и голямото униние.

Съвестта чрез вътрешното внушение ни научава на всичко, което трябва да правим.

Каквото е студът за тялото, същото е за душата нечистата съвест.

По време на извършването на греха, преди и след неговото извършване нашата съвест ни е суров изобличител.

Когато видиш, че някой се грижи за добродетелта и търпи безброй изкушения, облажавай го и му подражавай, защото на него и тук му се прощават всички грехове, и там му са приготвени много награди за търпението.

Скръбта и тук ни носи голяма полза, като прави душата ни по-разумна и любомъдра, но после тя ще ни донесе и безбройни блага в бъдещето,

неравностойни на трудовете блага, далеч по-превъзхождащи подвига по количество и качество.

Даже и всички човешки бедствия да се съюзят, и те няма да смутят душата на боголюбивия и любомъдрия, и няма да го принудят да остави добродетелта.

Скърбите помагат на светиите да бъдат кротки и смирени, а не да се възгордяват от знамения и заслуги.

Ако си ученик, то подражай на Учителя - това е присъщо за ученика. Щом като Той е вървял по скръбния път, а ти вървиш по радостния, значи ти вървиш не по този път, по който Той е вървял, а по друг. Какъв последовател си, щом не следваш (Учителя си)? Какъв ученик си, когато не Му подражаваш?

Да не правим нищо заради хорската слава, защото нямаме никаква полза нито от поста, нито от молитвата, нито от милостинята, нито от другите дела, ако правим това не заради Този, Който знае и тайното, и скритото в дълбините на нашата душа.

Ако искаш и се стремиш да оставиш след себе си спомен, то аз ще ти покажа истинския и несъмнения път към него - старай се да бъдеш добродетелен.

Истинската слава се състои в това - да презираме славата, да я считаме за нищо, а всичко да правим и да говорим само в угода на Бога

Тукашната слава е празна и суетна, която е само по име и без дела, а небесната слава е истинската, с

която прославят не хората, а ангелите и архангелите, и Самият Владика на архангелите.

Славата се състои в страданията за Христа... И колкото повече търпим безчестие, с толкова повече слава ще се сподобим.

На земята няма слава, но истинската слава е на небесата; Този, който иска да се прослави, трябва (тук) да търпи безчестие.

Който извършва духовни подвизи и (от тях) търси човешка слава, той още тук получава наградата си...

Нищо не обезсмъртява името на човека така, както добродетелта.

Слава за човека са: правата (православната) вяра, ревността по Бога, любовта, кротостта, смирението, усърдието в молитвата, милостинята, целомъдрието, умереността и всички останали добродетели.

Наистина нищо не покварява така човеците, както светската слава, която ги прави страхливци, подлеци, лъжци и лицемери.

Невъзможно е този, който робува на временната слава, да получи слава от Бога.

Пристрастието към земната слава вреди на поста и на молитвата, и на милостинята, и прави суетни всички наши добри дела.

Нека не се грижим повече от необходимото за хорската слава. Ние живеем за Бога, а не за хората;

нашето гражданство е на небето, а не на земята;
там са приготвени награди и въздаяния за нашите
трудове, оттам очакваме почести и венци.

Богатството, славата и всичко подобно са сънно
мечтание, спящият не вижда това, което е и което
действително съществува, а онова, което изобщо го
няма, него вижда като съществуващо.

Външната слава засилва вътрешното безславие; и
мнимото здраве внушава на човека, че той
действително е здрав и не му позволява да потърси
лечение.

Голяма власт има сластолюбието, то ни кара да
вършим неща, за които после даже не смеем да
говорим.

Както пчелите приготвят меда, като събират нектар от много и различни цветове, но му придават един вкус, така и ние нека се ползваме от меда на отците, събиран в различно време, но съдържащ една и съща благодат и едно духовно учение.

Нашият Господ в свещените книги разкрива живота на светиите не само за да ги похвалим, слушайки за тях, но и да подражаваме на живота им.

Ако ние се погрижим за божественото, то Сам (Бог) ще се погрижи за нас, и ще преплуваме морето на настоящия живот в пълна безопасност, и водени от великия Кормчия - Бога на всички, ще влезем в пристанището на Неговото човеколюбие.

Който служи на Бога само тогава, когато е в безопасност, той показва с това неголяма и нечиста любов към Христа.

Хората заповядват да им угаждаш в ущърб на теб самия? Христос за всеки твой дар към тях ще ти въздаде стократно и ще прибави към това още и вечния живот.

Дори и да се отличавааш с пост, молитва, милостиня, целомъдрие или друга някоя добродетел, без смирение всичко това ще се разруши и ще погине.

Ако съвестта ти не е обременена с много грехове, и при това се признаваш за последен от всички, ти ще имаш голямо дръзновение пред Бога, макар още да няма смиrenomъдрие в това, че се смяташ за грешник. Смиrenomъдрието се състои в това, като осъзнаваш в себе си много велики неща, нищо велико да не мислиш за себе си.

Смиrenomъдрието е тогава, когато равен се подчинява на равен.

Има много видове смирение, разбира се, понякога то се придобива чрез скърби, нещастия и притеснения от хората. Но истинското смирение е тогава, когато ние се отказваме от греховете си.

Никоя страст не може да улови смирения; него не може да го възмути нито гневът, нито любовта към славата, нито завистта, нито ревността. А кое може да е по-висше от душата, чужда на тези страсти?

Някои са смирени със смирените и надменни с надменните; това не е смиrenomъдрие.

Смиrenomъдрият и във величието си не се превъзнася, знаейки своето смирение, а нищожният и в своето нищожество си въобразява, че е нещо голямо

Не се дръж с едни смирено, а с други дръзко;
запазвай смирение с всеки, независимо дали ти е
приятел или враг, дали е знатен или нищожен
човек, в това се състои смирението.

Какво е това смиrenomъдрие? Смирено да мислиш
за себе си; а смирено мисли за себе си не този,
който по необходимост е унижен, а който сам себе
си унижава

Има много видове смиrenomъдрие;
смиреномъдрието може да се види в думите и в
делата, в отношението към началниците и в
отношението към подчинените.

Нека колкото повече преуспяваме в
добродетелите, толкова повече да се стараем да
смирим себе си и да бъдем скромни. Дори да сме
стигнали до самия връх на добродетелите, но ако

добросъвестно сравним своите добри дела с
благоденията Божии, то ясно ще видим, че нашите
добродетели не се равняват и на една малка част от
това, което Бог е направил за нас.

Наистина най-добре познава себе си този, който се
счита за нищо. Нищо не е така любезно на Бога,
както това да поставяш себе си в числото на
последните.

Нищо, действително нищо не може така да ни
обуздава и възпира, както смиrenomъдрието,
когато ние сме скромни, смирени и никога ни най-
малко не се превъзнасяме.

Не можем по друг начин да станем смирени, освен
чрез любовта към божественото и презрението към
настоящото.

Размислим ли се за нашата природа, помислим ли за своите грехове, разберем ли кои сме ние, това за нас ще бъде достатъчен повод за смирение във всичко.

Тази добродетел сама по себе си е достатъчна да умилостави Бога.

Не само за милостинята, но и за смиrenomъдрието Той (Господ) е приготвил за тебе много награди.

Никой не е така страшен за демоните, както смиреният.

Нищо не прави християнина така достоен за удивление, както смиrenomъдрието.

Колко добро ражда в нас смиrenomъдрието?
Търпение в бедите ли? Беззлобие ли? Човеколюбие
ли? Трезвеност ли? Внимателност ли? Всички тези
добродетели идват от смиrenomъдрието

Както при идването на светлината изчезва
тъмнината, така и смирението изгонва всеки гняв и
горчивина.

Никога не се превъзнасяй със своето смирение!
Може би ви се струват смешни моите думи, че
смирението може да се превъзнася; но не се
учудвайте: то се превъзнася, когато е неискрено.
Как и по какъв начин? Когато то служи за това, да се
покаже пред хората, а не пред Бога, когато има
предвид своето прославяне и тщеславие; и тогава
то е дело на дявола. Както мнозина се тщеславят от
това, че не били тщеславни, така се превъзнасят и
със смирението си от високомерие.

Ти си смирен, най-смирен от всички? Не се превъзнасяй с това, не обиждай другите и не погубвай своята похвала. Ти се смиряваш, за да се освободиш от гордостта, но щом като поради смирение изпадаш в гордост, по-добре не се смирявай.

След като Христос дойде и умря за живота на света, смъртта вече не се нарича смърт, а сън и успение

Смъртта не е нещо друго, а пълно унищожение на тлението, защото тя разрушава не просто тялото, а неговата тленност

Както светлината при настъпване на нощта не изчезва, а само се скрива, а след това отново се появява, така и човекът, положен в гроба с глава на запад, се запазва за изтока на възкресението.

Нека никой не губи надежда за починалите, за Бога всички са живи, независимо дали бодърстват, или са заспали по Неговата воля.

Тези, които със старание са се подвизавали в добродетелите, когато се преселват от тукашния живот, то наистина сякаш получават свобода от злостраданията и техните окови.

Престани да плачеш заради смъртта, а плачи за греховете си, за да ги заличиш!

Зло е не смъртта, а греховната смърт.

Не смъртта причинява скръб, а нечистата съвест. Затова престани да грешиш, и смъртта ще бъде за теб желана.

Нека извършваме постоянни молитви за починалия грешник и да даваме милостиня за него, и тогава, дори той да е недостоеен чрез нас Бог ще се умилистави над него.

Когато слушаш за смъртта на душата, не мисли, че тя умира; тя е безсмъртна, а смърт за душата са грехът и вечното наказание.

Нека треперим не пред смъртта, а пред греха. Не смъртта е родила греха, а грехът ни е причинил смърт, смъртта е станала лекарство срещу греха.

Бог затова е направил неизвестна нашата кончина, за да направим ние известни загрижеността и внимателността си.

Когато някой е на път да си замине от този свят, нека роднините му го убедят да остави преди смъртта си нещо за бедните.

Всеки ден бъди готов Господ да поиска душата ти. Не прави така: днес да се покаеш, а утре да забравиш за стореното, днес да плачеш, а утре да играеш, днес да постиш, а утре отново да се опиваш с вино.

Както хлябът е най-необходимата храна от всички други, така и помненето на смъртта е най-важното от всичко друго.

Когато видиш някои да се смеят, помисли, че тия, които се смеят сега, после твърде горчиво ще плачат и ще скърцат със зъби, и ще си спомнят за този смях.

Не смехът е зло, а зло е това, когато той е без мярка, когато е неуместен. Способността да се смеем, е вродена в нашата душа, за да може душата ни понякога да получава облекчение, а не за да се разслабва.

Снизходителността и кротостта не навсякъде са полезни. Има случаи, когато от учителя се иска строгост. Например, когато ученикът е ленив или упорит, трябва да използваш наказание, за да го събудиш от леността. (Св. Йоан Златоуст)

Праведният живот и без чудеса получава венци и тогава нищо не губи, а беззаконният живот и с чудеса не може да избегне наказанието.

Никой не може да се спаси, ако не се упражнява постоянно в духовно четене; и още по-добре е ние, като се ползваме непрестанно от това лекарство, да успеем да се спасим.

Бог е устроил много спасителни пътища, за да
направи за нас леко възлизането към Него. Едни от
людете сияят с девство, други се прославят с
брачния си живот, други се украсяват с вдовство;
едни са отхвърлили всичко, други наполовина;
едни се прославят с праведен живот, а друти чрез
покаяние.

Бог ни е дарувал много пътища за спасение, само
ние да не бъдем нерадиви.

Преди всичко да се уплашим от греха, тъй като от
него е мъчението, от него е геената, от него е всяко
зло. И не само да се уплашим, но и да го избягваме
и да се стараем всякога да благо-угаждаме на Бога.
В това се състои Царството, в това е животът, в това
са хилядите блага. По такъв начин ние още в този
живот ще се приобщим към Небесното Царство и
бъдещите блага.

За да се избавим от геената, трябва да избягваме порока, а за да наследим Царството, трябва да изпълняваме добродетелите.

Не толкова ние самите желаем да се освободим от греховете и търсим спасение, колкото Той (Бог) бърза да ни избави от греховете и да ни дарува блаженството на спасението.

Ние сме недостойни за спасение и за своите дела не можем да очакваме нищо добро, но заради Твоето име, Господи, очакваме спасение; ние живеем с тази надежда за спасение

За Бога човешкото спасение е такава важна грижа, че Той само заради един каещ се грешник призовава за радост и небето, и земята.

Ако Той е Бог на всички, то и за всички промисля; а ако за всички промисля, то и всички еднакво спасява чрез вярата.

За нашето спасение не е достатъчно кръщението, ако след това не покажем живот, достоен за този дар.

Действителната страна на спасението се състои не в това, да не вършим зло, а в това мъжествено да търпим злото.

*

—

Благодатта няма да ни спаси при нечист живот; напротив, още повече ще ни повреди и ще увеличи нашите грехове, ако ние след такова познание и дар се върнем към предишните беззакония

На тебе ти е заповядано да вървиш по утеснения път, а ти питаш за спокойствие; заповядано ти е да влезеш през тесните врата, а ти търсиш широките.

С какво ние ще се извиним, като не искаме великодушно, мъжествено и с благодарност да понасяме всички бедствия, които ни постигат, защото никак не е възможно да получим спасение, без да преминем по техния път.

Колкото повече придобиваме съвършенства, толкова повече и дяволът става по-лют, по-свиреп, защото вижда, че ние ревностно устройваме живота си.

Колкото по-високо стоиш, толкова повече се смирявай. Когато се изкачваш на височината, тогава трябва много да внимаваш да не паднеш.

Който иска да бъде добър, нищо не може да му попречи, дори той преди да е бил един от най-порочните.

Душата трепери и се ужасява, когато съзерцава небесното.

За грешника няма по-голяма полза от това - винаги да има в ума и пред очите си своите грехове и колкото може по-често да се съкрушава и самоизпитва. Нищо по-бързо от това не умилостивява Бога: нито поста, нито бдението, ни нещо подобно. (

Нищо така не предразполага душата към любомъдрие, както съкрушението. Няма нищо по-сладостно от плача за Бога.

Нека очите ти проливат сълзи; сълзите могат да угасят огъня на греховете.

Ако прегрешението ти е незначително, достатъчно са малко сълзи; ако грехът ти е голям - по-голям трябва да бъде и потокът на сълзите... Не всички сълзи проливай само за себе си, но плачи и за греховете на брата си.

Не когато сме бедни трябва да плачем, а когато грешим. Единствено само това е достойно за сълзи, всичко останало е достойно за смях.

Каква полза от останалото тяло, ако сърцето е развратено?

Когато е умъртвено сърцето на човека, здравето на останалото тяло е безполезно.

Немилосърдното и жестоко сърце никога няма да се очисти.

За да не бъдем справедливо осъдени, нека бъдем състрадателни към бедните. Чрез това ще станем достойни за благата както тук (на земята), така и там (на небето).

Когато се научим да състрадаваме в нещастията на ближните, тогава ще се научим да понасяме от тях и злото, което ни причиняват

Нека имаме състрадателна душа, да имаме сърце, което е способно да съчувства на страдащите; да не бъдем жестоки и безсърдечни. Макар ти и да не можеш да окажеш никаква помощ -плачи, скърби за случилото се, това няма да бъде безполезно за теб. Ако ние трябва да състрадаваме и съчувстваме

на тези, които справедливо се наказват от Бога, то
още повече на тези, които търпят несправедливост
от хората.

Бог наказва, а аз трябва да състрадавам на
наказаните? Да, това желае Наказващият. Той и
Сам не се радва, когато наказва, но също така
много скърби. Ако Този, Който наказва не се радва,
то не се радвай и ти. Но ще кажеш, когато се
наказва справедливо, то, разбира се, аз не трябва
да скърбя? Не, ти трябва да скърбиш. И поради
това, че те са заслужили това наказание... ние
трябва да им оказваме братско разположение и
отеческа любов.

Да не се радваме за тези, които получават
наказание, но да ги съжаляваме, да скърбим, да
плачем за тях, и за това ще получим награда.

Не се отчуждавай... от състраданията за това, че ти
се намираш далеч от нещастieto. Когато твоят

ближен търпи зло, трябва неговото нещастие ти да смяташ за общо. Споделяй с него и сълзите, за да успокоиш неговата скръб, споделяй и радостта, за да се затвърди веселието, усили любовта и самият ти по-рано от него ще получиш полза; тъй като посредством плача ти ще станеш милостив, а посредством радостта ще се очистиш от завистта и не доброжелателството.

Който не иска да състрадава на другите, той ще пострада сам.

Съжалявай ближния си, и Бог ще се съжали над теб.

Да бъдем състрадателни, да бъдем милосърдни, за да можем по такъв начин да благоугодим на Бога и да получим благата, обещани на онези, които Го обичат.

Нека се научим да използваме толкова храна, колкото е необходима само за поддържане на живота, а не за пресищане и обремененост.

Не животът е даден, за да ядем, а яденето - за да живеем. А ние, сякаш сме дошли в света да ядем, именно така и живеем.

Нищо не доставя такова удоволствие и здраве, както храната и пиетието, които приемаме при глад и жажда. Ситостта да мерим само с нуждата, да не престъпваме границите и и да не обременяваме тялото свръх силите му.

Ако някои от идващите в църква чувстват телесна слабост (или са болни) и не могат да останат без храна, такива съветвам и да подкрепят телесната си слабост, но и да не се лишават от духовно поучение, а дори и повече да се грижат за последното.

Ако употребяваме храна умерено, не ще се посраим, защото Господ ни е съединил с това тяло, което не би съществувало иначе, освен приемайки храна; но нека няма неумереност. Тя (умереността) твърде много укрепва здравето и тялото ни.

Не виждаме ли всеки ден, че от разкошни трапези и неумерено пресищане произлизат безчислени болести? Откъде са болестите в краката? Откъде са болестите в главата?

Както тялото се нуждае от храна, така и душата изисква ежедневно наставление и духовна храна, та укрепвайки се с нея, да може да се изправи срещу въставащата плът и да издържи постоянната битка.

Трябва и в началото, и в края на храненето
специално да благодарим на Бога... защото, ако
придобием този навик, не ще изпаднем лесно в
пиянство.

Създадени сме не за това само да ядем, да пием и
да си носим новите дрехи, но и за да избягваме
порока и да изпълняваме добродетелите,
ръководейки се от божественото любомъдрие.

Природата има мярка и онова, което е излишно,
вече не е храна, а по-скоро нечистота. Храни тялото,
но не го умъртвявай. Затова тя се нарича храна, за
да храним с нея тялото, а не да го погубваме.